ORTODOKSİA

AHLAKÎ VE DİNÎ RESALE

MÜDİR MES'UL : MELETİOS LUKAKİS

MAHAL İDARE : FENER RUM PATRİKHANESİ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ ΣΤ' ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1931 ΤΕΥΧΟΣ 64

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1931

Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἔργον τοῦ μεγάλου ζωγράφου Greco

(Δομενίκου Θεοτοκοπούλου)
1548—1625.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ

ΕΠΙ ΤΩι ΠΑΣΧΑι

† ***ΦΩΤΙΟΣ, ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.***

ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ
ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀριθμ. { Πρωτ. 699 / Διεκπ. 437 }

Πεφιλημένα ἡμῖν ἐν Κυρίῳ τέκνα,

Οἱ θόλοι τῶν ἱερῶν ναῶν φαιδρῶς καὶ πάλιν ἀντηχοῦσιν ἐκ τῶν χαρμοσύνων ὑμνῳδιῶν κατὰ τὴν σημερινὴν μεγάλην ἡμέραν τῆς ἐνδόξου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἀναστάσεως.

Ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα, Μεγάλην ὄντως διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἀναπαρισταμένων γεγονότων τῶν τελευταίων ἡμερῶν τῆς ἐπὶ γῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν, διήλθομεν ἐν βαθυτάτῃ συντριβῇ, κατενύγημεν ἐκ τῶν ἐξαισίων ἱερῶν ᾀσμάτων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐπιβλητικῶν πενθίμων τελετῶν, ἐν θλίψει ψυχικῇ παρηκολουθοῦμεν τὴν ἐξέλιξιν τῶν σκηνῶν τοῦ φρικτοῦ μυστηρίου, νυσσόμενοι τὴν καρδίαν διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀνθρωπίνης ἀχαριστίας καὶ κακίας, καὶ ἐν ἀγωνίᾳ συνεπορευόμεθα τῷ Κυρίῳ πρὸς τὸν Σταυρὸν Αὐτοῦ.

Ἀλλ᾽ ἰδοὺ σήμερον, τῇ θείᾳ χάριτι, τὰς λαμπάδας τῆς χαρᾶς ἐν χερσὶν ἔχοντες, συνήχθημεν εἰς τοὺς χαρμόσυνον τὴν ὄψιν παρουσιάζοντας ἱεροὺς ναοὺς καὶ φαιδρῶς τὴν εὔσημον ἡμέραν τῆς Ἀναστάσεως πανηγυρίζομεν. «Ἰδοὺ γὰρ ἦλθε διὰ τοῦ Σταυροῦ χαρὰ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ».

Ὑπὲρ τὴν ἀνθρωπίνην ἀτασθαλίαν, σελαγίζει σήμερον ἐν

ἡμῖν καὶ πέριξ ἡμῶν ἡ μεγάλη τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία καὶ πρόνοια. Ὑπὲρ τὴν ἀνθρωπίνην κακίαν, ἡ ἄπειρος θεία ἀγαθότης. Ἀντὶ τῆς ἀπελπισίας, ἀνέτειλεν ἡ ἐλπίς. Ἀντὶ τοῦ σκότους, τὸ φῶς. Ἀντὶ τῆς θλίψεως, ἡ χαρά. «Θανάτου γὰρ ἑορτάζομεν σήμερον νέκρωσιν, Ἅδου τὴν καθαίρεσιν, ἄλλης βιοτῆς, τῆς αἰωνίου, ἀπαρχήν».

Δεῦτε οὖν πάντες μετ' ἀγαλλιάσεως τὴν ἁγίαν ἡμέραν πανηγυρίσωμεν καὶ τιμήσωμεν. «Αὕτη ἡ κλητὴ καὶ ἁγία ἡμέρα, ἡ μία τῶν Σαββάτων, ἡ βασιλὶς καὶ κυρία, ἑορτῶν ἑορτὴ καὶ πανήγυρίς ἐστι πανηγύρεων».

Δῶμεν ἐν πρώτοις δόξαν καὶ εὐχαριστίαν καὶ αἶνον τῷ ἐνδόξως ἀναστάντι Σωτῆρι ἡμῶν, τῷ τὴν χάριν καὶ τὴν χαρὰν Αὐτοῦ δωρησαμένῳ καὶ δωρουμένῳ ἡμῖν. Περιπτυξώμεθα ἀλλήλους ἐν ἀγάπῃ ἀδελφικῇ, εἴπωμεν πρὸς ἀλλήλους ἐγκαρδίως : «Ἀδελφοί, λησμονήσωμεν πᾶν μῖσος καὶ πᾶσαν κακίαν, συγχωρήσωμεν πάντα ἐπὶ τῇ θείᾳ καὶ τοῖς πᾶσι λαμπρᾷ καὶ ἐλπιδοφόρῳ Ἀναστάσει».

Εὐχαριστήσωμεν τῷ μεγάλῳ ἡμῶν Θεῷ διὰ τῆς ἁγιότητος τῆς ψυχῆς καὶ τῆς σκέψεως ἡμῶν, διὰ τῆς ἁγνότητος τῆς διαθέσεως ἡμῶν, διὰ τοῦ πλούτου τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης ἡμῶν. Δείξωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν ἐπιτελοῦντες τὸ ἅγιον θέλημα Αὐτοῦ.

Λάβωμεν μυχίως τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν ὅπως φυλάττωμεν τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἁγνὴν καὶ ἁγίαν καὶ τὸ σῶμα ἡμῶν ἄσπιλον, ὅπως ἀποβῶμεν ὄντως καινὴ κτίσις, ἔθνος ἅγιον, ἑαυτούς τε καὶ τοὺς οἴκους ἡμῶν διὰ τῆς ἀρετῆς ἡμῶν καὶ τῆς φιλεργίας στηρίζοντες καὶ ἔρεισμα συγχρόνως ὑπὲρ τῶν οἰκείων, ὑπὲρ τῶν φίλων, ὑπὲρ τοῦ πλησίον, ὑπὲρ τῆς κοινωνίας, ὑπὲρ τοῦ Γένους, ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, ὑπάρχοντες. «Πολυπλασιάσωμεν ἀναλόγως ἕκαστος τὸ τῆς χάριτος τάλαντον. Ὁ μὲν σοφίαν κοσμείτω δι' ἔργων ἀγαθῶν, ὁ δὲ λειτουργίαν λαμπρότητος ἐπιτελείσθω· κοινωνείτω δὲ τοῦ λόγου ὁ πιστὸς τῷ ἀμυήτῳ, καὶ σπορπιζέτω τὸν πλοῦτον τοῖς πένησιν ἄλλος. Οὕτω

γὰρ τὸ δάνειον πολυπλασιάσωμεν καὶ ὡς οἰκονόμοι πιστοὶ τῆς χάριτος ἀξιωθῶμεν τῆς χαρᾶς τῆς Δεσποτικῆς».

Χριστὸς Ἀνέστη, τέκνα τῆς Ἐκκλησίας ἀγαπητά.

Ἡ χάρις καὶ τὸ φῶς καὶ ἡ χαρὰ τοῦ Ἀναστάντος Σωτῆρος εἴη πάντοτε μεθ' ὑμῶν καὶ τῶν οἴκων ὑμῶν.

Πάσχα 1931.

† ***Ὁ Κωνσταντινουπόλεως*** ἐν Χριστῷ εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ ΠΑΣΧΟΝΤΑ

[Ἐκ τῶν ἔργων Ρωμανοῦ τοῦ Ὑμνῳδοῦ].

β') Ἔκστηθι σήμερον, Οὐρανέ,
δῦνον εἰς χάος, ὦ Γῆ!
Μὴ τολμήσῃς, Ἥλιε,
σὸν Δεσπότην κατιδεῖν
ἐπὶ τοῦ ξύλου βουλήσει κρεμάμενον.
Ραγήτωσαν πέτραι,
ἡ γὰρ πέτρα τῆς ζωῆς
σὺν τοῖς ἥλοις τιτρώσκεται.
Σχισθήτω τοῦ ναοῦ τὸ καταπέτασμα,
σώματος δεσποτικοῦ
λόγχῃ νυσσομένου
ὑπὸ ἀνόμων ἁπλῶς.
Πᾶσα ἡ κτίσις τοῦ κτίστου
τὸ πάθος φρίξῃ, στενάξῃ,
μόνος χορεύει ὁ Ἀδάμ!

ΑΙ ΤΕΛΕΤΑΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΣΧΑ

ΕΝ ΤΩι ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩι ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΩι

Ἐν βαθείᾳ κατανύξει καὶ ἐπιβλητικότητι ἐτελέσθησαν ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ αἱ ἱεραὶ Ἀκολουθίαι τῶν σεπτῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. Τῶν Ἀκολουθιῶν προΐστατο ἡ Α. Θ. Παναγιότης, χοροστατούντων μετ' Αὐτῆς τῶν Σεβασμιωτάτων Ἁγίων Συνοδικῶν Ἀρχιερέων. Εἰς τὴν Ἀκολουθίαν τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων Παθῶν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῇ ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Πέμπτῃ ἑσπέρας, τὸ πρῶτον Εὐαγγέλιον ἀνέγνωσεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης· κατὰ σειρὰν δὲ ἀνέγνωσαν τὰ λοιπὰ οἱ Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, τὸ Πατριαρχικὸν Πρεσβυτέριον, καὶ ὁ Πανοσιολογιώτατος Δευτερεύων τὸ δωδέκατον ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ Ἄμβωνος.

Τὸν λόγον τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, δημοσιευόμενον ἐν τῷ αὐτῷ Τεύχει, ἐξεφώνησεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Δωρόθεος.

Τὴν θείαν Λειτουργίαν τῆς Λαμπροφόρου Ἀναστάσεως ἐτέλεσεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ τῶν Συνοδικῶν Ἀρχιερέων. Κατ' αὐτὴν μετὰ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἀνεγνώσθη ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ Ἄμβωνος ὑπὸ τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ὑπογραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διακόνου Ἀδαμαντίου ἡ Πασχάλιος Πατριαρχικὴ Ἐγκύκλιος. Εἰς δὲ τὴν τελετὴν τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Ἀναστάσεως, διεξαχθεῖσαν κατὰ τὸ ἰσχῦον Πρωτόκολλον, ἔλαβον μέρος οἱ Ἀρχιερεῖς ἀδιακρίτως τῆς συνοδικῆς αὐτῶν ἰδιότητος. Εἶχεν ἀνατεθῇ συνοδικῶς τοῖς Σεβασμιωτάτοις Μητροπολίταις Σάρδεων καὶ Πισιδίας κ. Γερμανῷ, Μύρων κ. Πολυκάρπῳ καὶ Λαοδικείας κ. Δωροθέῳ ὅπως ἀπὸ κοινοῦ μετὰ κυρίων κατ' ἰδίαν αὐτῶν ἐκλογὴν ἀποτελέσωσι ***Τελετοαρχικὴν Ἐπιτροπὴν*** τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Ἀναστάσεως ἐν τοῖς Πατριαρχείοις πρὸς εὐπρεπεστέραν καὶ λαμπροτέραν διεξαγωγὴν τῆς τελετῆς ταύτης, δεδομένου ὅτι αὕτη καὶ πάντοτε καὶ νῦν ἀποτελεῖ οὐχὶ μίαν συνήθη λαϊκὴν θρησκευτικὴν συγκέντρωσιν, ἀλλὰ μᾶλλον μίαν, ἴσως δὲ καὶ τὴν μόνην, ἐκκλησιαστικὴν τελετὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὴν προσλαμβάνουσαν κατ' ἔτος Πανορθόδοξον καὶ δὴ καὶ γενικώτερον ἐπίσημον χαρακτῆρα. Τοῦτο ἀκριβῶς εἶχεν ὑπ' ὄψει

ἡ Τελεταρχικὴ Ἐπιτροπὴ ἐν τῷ καταρτισμῷ τοῦ σχετικοῦ Προγράμματος. Κατὰ τὸ Πρόγραμμα τοῦτο ἐκλήθησαν ὅπως ἀντιπροσωπευθῶσι δι' ἐπὶ τούτῳ εἰσιτηρίων :

α'] Διὰ τριῶν ἀντιπροσώπων ἡ Ἐφορεία τῶν Νοσοκομείων Βαλουκλῆ.

β'] Διὰ δύο ἀντιπροσώπων : 1) αἱ Κεντρικαὶ Ἐφορεῖαι Σταυροδρομίου καὶ Χαλκηδόνος· 2) αἱ Ἐφορεῖαι τῶν Γυμνασίων· καὶ 3) ἡ Ἐφορεία τῶν Ὀρφανοτροφείων.

γ'] Δι' ἑνὸς ἀντιπροσώπου : αἱ Διευθύνσεις ἑκάστου Γυμνασίου, οἱ Καθηγητικοὶ Σύλλογοι ἑκάστου Γυμνασίου, αἱ Ἐφορεῖαι τῶν Σχολῶν ὡρισμένων κοινοτήτων, αἱ Διευθύνσεις [Γενικὴ καὶ Ἐσωτερικὴ] τῶν Νοσοκομείων, καὶ τὰ διάφορα Φιλανθρωπικὰ Σωματεῖα.

δ'] Δι' ἑνὸς ἀντιπροσώπου πᾶσαι αἱ Ἐπιτροπαὶ ἢ Ἐφοροεπιτροπαὶ τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν παρακειμένων Ἐπαρχιῶν Χαλκηδόνος, Δέρκων καὶ Πριγκηποννήσων.

ε'] Ἐκ τῶν τάξεων τοῦ ἐπιστημονικοῦ, ἐμπορικοῦ καὶ τραπεζιτικοῦ κόσμου.

Ἡ ὅλη τελετὴ ἤρχισεν, ὡς εἴθισται, εἰς τὴν Αἴθουσαν τοῦ Θρόνου, ἐν ᾗ ἡ Α. Θ. Παναγιότης περιβάλλεται τὴν βαρύτιμον Πατριαρχικὴν στολὴν τῆς Τιβεριάδος καὶ ἐκκινεῖ μετὰ τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων, φερόντων ἀρχιερατικὴν στολήν, ἐν συνοδείᾳ τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, τῶν Ὀφφικιάλων καὶ τῶν Πατριαρχικῶν χορῶν ψαλλόντων, καὶ κατέληξε μετὰ τὸν Ναὸν εἰς τὴν αὐτὴν Αἴθουσαν τοῦ Θρόνου, ὅπου γίνεται ἡ διανομὴ τῶν Πασχαλινῶν ᾠῶν.

Τὸ Εὐαγγέλιον ἀνεγνώσθη ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἑλληνιστί, Κυζίκου λατινιστί, Ροδοπόλεως τουρκιστί, ὑπὸ τοῦ Ρώσσου ἀρχιμανδρίτου Ἰωνᾶ ρωσσιστί, ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα Σέρβου ἱερέως Βασιλείου σερβιστί, Χριστουπόλεως ρουμανιστί, ὑπὸ τοῦ Πολωνοῦ φοιτητοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς ἱερέως Φιλοθέου πολωνιστί, ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα Ἄγγλου Πρωθιερέως G. Pollard ἀγγλιστί, Ἡλιουπόλεως γαλλιστί, Μύρων ἰταλιστί, Λαοδικείας γερμανιστί, ὑπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ διακόνου Καλλινίκου ἀρμενιστὶ καὶ ἐν τέλει ἑλληνιστὶ ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ὑπὸ τοῦ Δευτερεύοντος Καλλινίκου.

Παρῆσαν οἱ Ὀφφικιάλοι τῆς Ἐκκλησίας : Ὁ Μέγας Ρήτωρ κ. Βλ. Μιρμίρογλους, ὁ Μέγας Πρωτέκδικος κ. Γ. Παπαδόπουλος, ὁ Μέγας Νομοφύλαξ κ. Ἀ. Νικολόπουλος, ὁ Μέγας Ρεφερενδάριος κ. Κλ. Κοκκολᾶτος, ὁ Μέγας Πρωτονοτάριος κ. Χρ. Παπαϊωάννου καὶ ὁ Μέγας Μυρεψὸς κ. Β. Αἰμιλιάδης.

Διεκρίνοντο : Ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Γιουγοσλαβίας κ. Lioub Nechitch μετὰ τοῦ Δόκτορος Ζορὰν Τόμιτς, ἀπεσπασμένου εἰς τὴν Πρεσβείαν, καὶ τοῦ κ. Βλαδιμήρου Στσερμπινά, εἰδικοῦ ἀπεσπασμένου, ὁ Ἐπιτετραμμένος τῆς Γερμανίας βαρῶνος Φὸν Τοῦχεν μετὰ τῆς Κυρίας του, ὁ Ἐπιτετραμμένος τῆς Αὐστριακῆς Πρεσβείας κ. Norbert de Bischoff μετὰ τῆς Κυρίας του, μετὰ τῶν κυρίων Lothar de Stockert, παρεπιδημοῦντος συμβούλου, καὶ τοῦ Dr Meinrad de Falser, Γραμματέως τῆς Αὐστριακῆς Πρεσβείας, καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ὁ Πρόεδρος τῆς Μικτῆς ἐπὶ τῆς Ἀνταλλαγῆς Ἐπιτροπῆς κ. Χόλστανδ, ὁ Γραμματεὺς κ. Βούρφμπαϊν, ὁ Διευθύνων τὸ ἐνταῦθα Γενικὸν Ἑλληνικὸν Προξενεῖον κ. Ἀ. Ρωμᾶνος, ὁ ὑποπρόξενος κ. Ἀ. Κουντουριώτης μετὰ τῆς Κυρίας του, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἀντιπροσωπείας παρὰ τῇ Μικτῇ Ἐπιτροπῇ ἐπὶ τῆς Ἀνταλλαγῆς κ. Ἀ. Φωκᾶς, ὁ κ. Ἡ. Πηχεών, ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς κ. Στ. Λάσκαρης μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Μιχαήλ, Καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Θεσσαλονίκης, ὁ κ. Σταυρόπουλος, ὁ κ. Ἡ. Κυριακόπουλος, δικαστὴς ἐν τοῖς Μικτοῖς Δικαστηρίοις, ὁ κ. Ν. Δάμσας, ὁ Πρόεδρος τοῦ Τουρκοαγγλικοῦ Δικαστηρίου κ. Χάμεριχ, ὁ Ὑποπρόξενος τῆς Ἀγγλίας κ. Κ. Κόμβερμπατς, ὁ Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ρουμανίας κ. Ἰωνέσκου, ὁ Γραμματεὺς τῆς Γαλλικῆς Πρεσβείας κ. Περέζ, ὁ Γραμματεὺς τοῦ Πολωνικοῦ Προξενείου κ. Παπαζιάν, ὁ Βέλγος Βουλευτὴς κ. Πιεράρ, ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῶν Τροχιοδρόμων κ. Γκίνδορφ μετὰ τῆς Κυρίας του καὶ τῆς θυγατρός του, ὁ Διευθυντὴς τῆς Ρουμανικῆς Ἐφημερίδος Νεδέλσκου, ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀμέρικαν Ἐξπρὲς κ. Χάρδιγκ, πολλοὶ Καθηγηταὶ Ἀμερικανοὶ τῆς Ροβερτείου Σχολῆς, Ἀμερικανίδες, Ρουμᾶνοι περιηγηταί, ἐπίλεκτα πρόσωπα τῆς ἐνταῦθα Ὁμογενείας καὶ ἄλλοι.

Ἡ ὑποβολὴ τῶν προσρήσεων καὶ τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ σεβασμοῦ ἐκ μέρους τῶν ἐγκρίτων Ὁμογενῶν, τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καὶ τῶν Ἐνοριακῶν Ἐπιτροπῶν ἐσυνεχίσθη καὶ τὴν Δευτέραν καὶ τὴν Τρίτην. Τὴν Δευτέραν εἰς τὴν Θείαν Λειτουργίαν ἐκκλησιάσθησαν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ οἱ ἐξ Ἑλλάδος περὶ τοὺς 140 ἐκδρομεῖς, οἵτινες ἀκολούθως ἐγένοντο θερμῶς δεκτοὶ ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὑποβαλόντες τὰ σέβη αὐτῶν.

Τὴν Δευτέραν καὶ τὴν Τρίτην μετὰ μεσημβρίαν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέφθη κατ᾽ οἶκον τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας.

Ἐπαναληφθεισῶν μετὰ τὰς ἁγίας Ἑορτὰς τοῦ Πάσχα τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τὴν 21ην Ἀπριλίου, ἡ Α. Θ. Παναγιότης προσηγόρευσε τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἁγίους Συνοδικοὺς ὡς ἑξῆς :

«Ἅγιοι ἀδελφοί! Τῇ εὐλογίᾳ τοῦ ἁγίου Θεοῦ ἐν ὑγείᾳ, χαρᾷ καὶ ἀνακουφίσει διελθόντες τὰς ἁγίας ἡμέρας τοῦ ἁγίου Πάσχα, ἀρχόμεθα σήμερον τῇ χάριτι τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος Σωτῆρος ἡμῶν, τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου. Ἐπὶ τούτῳ εὐχόμεθα ἀπὸ μέσης καρδίας ὅπως μὲ ὑγείαν καὶ ἅγιον ζῆλον συνεχίσωμεν τοὺς ὑπὲρ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἁγίας Ὀρθοδοξίας πόνους ἡμῶν».

Πρὸς ταῦτα ἀπαντῶν τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ἐκ μέρους καὶ τῶν λοιπῶν Ἁγίων Συνοδικῶν Ἀρχιερέων ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γέρων ἅγιος Νικαίας κ. Βενιαμὶν λέγει τὰ ἀκόλουθα:

«Ἡ χαρὰ τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν ἱκανῶς ἐνίσχυσεν ἡμᾶς, ὥστε παρασκευασμένοι ψυχικῶς τε καὶ σωματικῶς νὰ συνεχίσωμεν τὸ ἅγιον ἡμῶν ἔργον. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι διὰ τοὺς ἀγαθοὺς λόγους οὓς ἀπηύθυνεν ἡμῖν καὶ ἀντεπευχόμεθα Αὐτῇ πλείονα τὴν ὑγείαν καὶ τὴν χαρὰν καὶ αἰσίαν τὴν πραγμάτωσιν τῶν ἀγαθῶν Αὐτῆς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας βουλευμάτων».

ΠΑΣΧΑΛΙΟΙ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

ΦΩΤΙΩ τῷ Παναγιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ

ΜΕΛΕΤΙΟΣ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς ἀσπασμὸν ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι.

Θανατώσας τὸν θάνατον ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν συναναστήσας καὶ ἡμᾶς νενεκρωμένους τῇ ἁμαρτίᾳ. Διὰ τοῦτο καὶ ἀγαλλιῶμεν καὶ εὐφραινόμεθα ὅτι ζωὴ ἡμῖν ἐκ τάφου ἀνέτειλε καὶ λελαμπρυσμένοι τὰς ψυχὰς ἑορτάζομεν ἑορτὴν ἑορτῶν καὶ πανήγυριν πανηγύρεων διὰ τοῦ «Χριστὸς Ἀνέστη» ἀλλήλους προσφωνοῦντες καὶ ἀσπαζόμενοι.

Τοῦτον φέροντες καὶ ἐν χείλεσι καὶ ἐν καρδίᾳ τὸν ἀσπασμὸν ἐπισκεπτόμεθα νοερῶς τὴν Ὑμετέραν ἐπιπόθητον Παναγιότητα εἰς αὔξησιν μὲν τῆς κοινῆς χαρᾶς εἰς διαπίστωσιν δὲ τῆς ἀληθείας ὅτι Χριστοῦ ἐσμεν μαθηταὶ ἀγάπην ἔχοντες ἐν ἀλλήλοις.

Δῴη ὁ Κύριος τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος, τὴν ἑαυτοῦ εἰρήνην κρατύνων τὴν πίστιν, αὐξάνων τὴν ἐλπίδα, πληθύνων τὴν ἀγάπην ἐν τῷ φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως Αὐτοῦ. Ἀμήν.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Πάσχα 1931.

Τῆς Ὑμετέρας φίλης Παναγιότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

† Ὁ Ἀλεξανδρείας **Μελέτιος**.

Παναγιώτατε καὶ Μακαριώτατε Πάπα καὶ Πατριάρχα Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης γῆς Αἰγύπτου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Μελέτιε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Παναγιότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Τὴν ἔνδοξον τοῦ Κυρίου Ἀνάστασιν, τῇ θείᾳ αὐτοῦ χάριτι, θεασάμενοι καὶ προσκυνήσαντες καὶ αἰσίως πανηγυρίσαντες μετὰ τῶν σὺν ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν καὶ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος, βαθυτέραν ἔτι ἐπ' αὐτῇ τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ᾐσθάνθημεν τὰς πρόφρονας καὶ τιμίας δεξάμενοι καὶ τῶν περισπουδάστων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν τῶν προκαθημένων τῶν Ἁγίων ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν πασχαλίους προσρήσεις καὶ εὐχάς. Κοινωνοὶ γὰρ ἀμοιβαίως τῆς μεγίστης ταύτης χαρᾶς τῆς πίστεως ἡμῶν γινόμενοι, ἔτι μᾶλλον αὐτὴν αἰσθανόμεθα καὶ ἔτι μᾶλλον ἐν αὐτῇ παραμυθούμεθα καὶ στερεούμεθα.

Ὅθεν τὰ αἰσθήματα ταῦτα τῆς κοινῆς ἁγίας χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης αἰσθανθέντες καὶ ἐξ ὧν ηὔξατο ἡμῖν ἐγκαρδίως ἡ Ὑμετέρα γερασμία καὶ περισπούδαστος ἡμῖν Παναγιότης, ἄσμενοι προαγόμεθα διὰ τῆς παρούσης ἀδελφικῆς ἡμῶν Ἐπιστολῆς σὺν τῇ ἐκφράσει τῶν ἡμετέρων εὐχαριστιῶν περιπτύξασθαι τὴν ἀγάπην Αὐτῆς ἀδελφικῶς καὶ ἀπὸ μέσης καρδίας ἀποδοῦναι καὶ τὸν ἀφ' ἡμῶν καὶ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ ἀσπασμόν.

Δωροῖτο ὁ ἐνδόξως ἐκ τοῦ τάφου ἀναστὰς Κύριος ἡμῶν καὶ Σωτὴρ πλουσίαν αὐτοῦ πάντοτε τὴν χάριν καὶ τὴν χαρὰν τῇ Ὑμετέρᾳ γερασμίᾳ Παναγιότητι καὶ ἁπάσῃ τῇ αὐτόθι Ἁγίᾳ ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ.

Αὐτός, ὁ τῆς δικαιοσύνης ἀνατείλας ἡμῖν ἥλιος, στερεώσαι τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ και τὴν εἰρήνην καὶ ἐν τῷ κόσμῳ παντὶ ἐπὶ τῇ κοινῇ σωτηρίᾳ καὶ τῷ κοινῷ πάντων ἀγαθῷ.

͵αϡλα', Ἀπριλίου ιη'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **Φώτιος.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Ἱερουσαλήμ, 12 Ἀπριλίου 1931.

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον.

Φανάριον Κων/πολιν.

Χριστὸς ἀνέστη! Ἀδελφικὸν ἀπονέμοντες ἀσπασμὸν ἐπὶ λαμπροφόρῳ Ἀναστάσει αἰτούμεθα Αὐτῇ ὑγείαν, μακροημέρευσιν.

Πατριάρχης **Δαμιανός.**

Ἱεροσόλυμα, 13/4/31.

Πατριάρχην Δαμιανόν.

Ἀληθῶς ἀνέστη. Ἀνταποδίδομεν Πασχάλιον ἀσπασμὸν εὐχόμενοι Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, Ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ πᾶν δώρημα τέλειον ἀπὸ ἀναστάντος Χριστοῦ.

Πατριάρχης **Φώτιος.**

Ἀριθμ. πρωτ. 318.

Παναγιώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ, λίαν ἀγαπητὲ καὶ ἐπιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν ***Μετριότητος****, κύριε Φώτιε, τὴν Ὑμετέραν περισπούδαστον ἡμῖν σεβασμίαν Παναγιότητα ἐν φιλήματι ἁγίῳ περιπτυσσόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.*

Ὠδὰς εὐχαριστηρίους τῷ πανοικτίρμονι Θεῷ καὶ Πατρὶ ἀναπέμπει σήμερον ἡ Ἐκκλησία καὶ ᾄσματα ἐπινίκια πληροῦσι τὸν οὐρανὸν ἄνω καὶ τὴν γῆν κάτω, ὅτι Χριστὸς ἐκ τάφου τροπαιοφόρος ἐξαναστὰς τὴν πεπτωκυῖαν εἰκόνα τοῦ Ἀδὰμ ἐκ τῆς φθορᾶς ἠλευθέρωσε καὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν ἐκαινούργησεν.

Ἐπὶ τῇ εὐσήμῳ οὖν ταύτῃ ἡμέρᾳ ἐν πλήρει πνευματικῇ χαρᾷ προϊόντες ἐκ τῆς Ἁγίας ταύτης τοῦ Θεοῦ Πόλεως, ἐν ᾗ ἐτελεσιουργήθησαν τὰ τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα θαυμάσια ὑπὲρ τῆς ἡμῶν σωτηρίας, πάρεσμεν νοερῶς περιπτυξόμενοι τὴν Ὑμετέραν σεβασμιοπόθητον ἡμῖν Παναγιότητα, τὸν δὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν σὺν τῷ ἀγγελοφθέγκτῳ μηνύματι «Χριστὸς Ἀνέστη» ἐν χείλεσι φέροντες ὁλοψύχως συγχαίρομεν Αὐτῇ τε καὶ παντὶ τῷ ἐγκεχειρισμένῳ Αὐτῇ χριστεπωνύμῳ πληρώματι ἐπὶ τῇ ζωηφόρῳ τοῦ Κυρίου Ἀναστάσει, μυχιαιτάτην ἅμα συγκαταμιγνύντες τοῖς συγχαρητηρίοις ἀδελφικὴν εὐχήν, ὅπως ὁ ὑπὲρ ἡμῶν παθὼν καὶ ταφεὶς καὶ ἀνα-

-τὰς Σωτὴρ Χριστὸς διαφυλάττῃ τὴν Ὑμετέραν ἀδελφικὴν Κορυφὴν ὑγιαίνουσαν καὶ ἐπὶ ἔτη πλεῖστα πανηγυρίζουσαν ἐν πληρεστάτῃ τῆς ψυχῆς χαρμονῇ καὶ ἀγαλλιάσει τὴν κλητὴν ταύτην καὶ λαμπροφόρον ἡμέραν τῆς ζωηφόρου Ἀναστάσεως, πρὸς δόξαν μὲν καὶ εὐστάθειαν τῆς ἐμπεπιστευμένης Αὐτῇ Θεόθεν Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας, πρὸς οἰκοδομὴν δὲ καὶ τέλειον καταρτισμὸν ἐν τῇ πίστει τοῦ Ποιμνίου Αὐτῆς καὶ πρὸς χαρὰν καὶ ὠφέλειαν πασῶν τῶν Ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν.

Ταῦτα ἐξ ὅλης καρδίας συγχαρητηρίως προσθεγγόμενοι τῇ Ὑμετέρᾳ ἀγάπῃ ἀξιοῦμεν ἀδελφικῶς διαβιβασθῆναι τοῖς τὴν περὶ Αὐτὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον συγκροτοῦσι Πανιερωτάτοις Ἀρχιερεῦσι τὸν πασχάλιον ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν καὶ αὖθις δ' ἐν φιλήματι ἁγίῳ Αὐτὴν περιπτυσσόμενοι καὶ τὰ ἔτη Αὐτῆς θεόθεν ὅ,τι πλεῖστα, ὑγιεινὰ καὶ σωτηριωδέστατα ἐξαιτούμενοι διατελοῦμεν

Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλήμ, ,αϡλα' Μαρτίου λ'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμιοποθήτου Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων **Δαμιανός.**

Μακαριώτατε καὶ Ἁγιώτατε Πατριάρχα Ἱεροσολύμων καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Δαμιανέ, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Μετὰ χαρᾶς μυχίας ἀποδίδομεν τῇ Ὑμετέρᾳ γερασμίᾳ Μακαριότητι καὶ τῇ Ἁγιωτάτῃ ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ Αὐτῆς τὸν ἀφ' ἡμῶν καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν ἐπὶ τῇ ἁγίᾳ καὶ ἐνδόξῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἀναστάσει ἑόρτιον ἀδελφικὸν ἀσπασμόν. Περιπτυσσόμεθα ἐν ἀγάπῃ νοερῶς Αὐτὴν ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ἑορτῇ καὶ πανηγύρει τῆς πίστεως ἡμῶν, τὸ «Ἀληθῶς ἀνέστη» ἐγκαρδίως Αὐτῇ καὶ ἁπάσῃ τῇ Ἱερᾷ Ἀδελφότητι ἀντιφωνοῦντες.

Ἡ ἔνδοξος ἀπὸ τοῦ τάφου Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου, δι' ἧς ἔδωκεν ἡμῖν τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ τὸ μέγα αὐτοῦ ἔλεος, πληροῖ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης τὰ πάντα.

Εἴθε τῆς χαρᾶς ταύτης τοῦ Κυρίου καὶ τῆς εὐφροσύνης ἐπὶ ἔτη ὡς μήκιστα γεύοιτο ἡ Ὑμετέρα γερασμία Μακαριότης, πανηγυρίζουσα ἐν ὑγείᾳ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ τὰ θαυμάσια τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἐτελεσιουρ-

γήθησαν, ἄπλετος δὲ καὶ ἀνεπισκίαστος προχέοιτο αὕτη πάντοτε καὶ ἁπάσῃ τῇ Ἁγιωτάτῃ αὐτόθι ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ.

Κατασπαζόμενοι καὶ αὖθις Αὐτὴν ἀδελφικῶς ἐν τῷ ἀναστάντι Σωτῆρι, διατελοῦμεν μετ᾿ ἀγάπης

,απλα', Ἀπριλίου κ'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **Φώτιος.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Παναγιώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Φώτιε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Παναγιότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Προσεγγιζούσης τῆς λαμπρᾶς ἑορτῆς τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως ἣν ὁ τῶν ἀγγέλων δῆμος ὑμνεῖ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἡμεῖς ἐκ βάθους ψυχῆς δεόμεθα ὅπως ὁ ἀναστὰς Κύριος ἀξιώσῃ ἡμᾶς ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ αὐτὸν δοξάζειν. Ἐν τῇ δεήσει ὅμως ταύτῃ ἀκούεται καὶ ὁ στεναγμός, ὅτι ἡ Ἁγία Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία πάσχει. Πάντες συναισθανόμεθα τὰ δεινὰ τῆς Μητρὸς ἡμῶν, τὰς ἔριδας κατὰ διαφόρους χώρας, τὴν ἀνήκουστον δυστυχίαν τῆς μεγαλειτέρας ἀδελφῆς ἡμῶν. Ὡσεὶ βαθεῖα νὺξ κατῆλθεν ἐπὶ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, τὰ δὲ τέκνα αὐτῆς κατεστάθησαν σκυθρωπὰ ὡς οἱ μαθηταὶ ἐξ Ἐμμαούς. Ἀλλ' ὅμως παρὰ τὴν δοκιμασίαν ταύτην δὲν ἀπελπιζόμεθα οὔτε τοιοῦτον τολμῶμεν, ἅτε πιστεύοντες ἀκραδάντως ὅτι τὸ περιβάλλον τὴν Ὀρθοδοξίαν σκότος οὐκ ἔστι πλέον νὺξ ἀλλ' ὄρθρος βαθὺς καθ' ὃν αἱ Μυροφόροι ἔδραμον πρὸς τὸ μνῆμα τοῦ Σωτῆρος θρηνολογοῦσαι, ἔνθα ἀντὶ θανάτου ἔσχον ἀγγελίαν ζωῆς καὶ ἤκουσαν : θρήνου ὁ καιρὸς πέπαυται. Ἔχομεν πίστιν σταθεράν, ὅτι ὁ Ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς ἡμῶν καὶ τὴν φορὰν ταύτην τὰ δεσμὰ διαρρήξει τοῦ Ἅδου, τὰ συσφίγγοντα τὴν ἁγίαν αὐτὴν Ἐκκλησίαν, τὸ νῖκος δώσει ἡμῖν καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Ἐν τῇ πίστει ταύτῃ συγχαίροντες Ὑμῖν τὴν ἑορτὴν τῶν ἑορτῶν δεόμεθα ὅπως ὁ ἐνδόξως ἀναστὰς Κύριος ἡμῶν καὶ Σωτὴρ σώσῃ τὴν καθ' Ὑμᾶς Ἁγίαν Ἐκκλησίαν ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς, κινδύνου καὶ ἀνάγκης, τὴν δὲ Ὑμετέραν σεβασμίαν Παναγιότητα χαρίζοιτο τῷ ἐντίμῳ κλήρῳ

καὶ εὐσεβεῖ ποιμνίῳ ὡς ἀρχιποιμένα, ἐν εἰρήνῃ σῶον, ἔντιμον, ὑγιᾶ, μακροημερεύοντα καὶ ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς αὐτοῦ ἀληθείας.

Μετὰ τῆς εὐχῆς ταύτης κατασπαζόμενοι καὶ αὖθις ἐν φιλήματι ἁγίῳ Αὐτήν, διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης

'Εν Βελιγραδίῳ, 31/18 Μαρτίου 1931.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Παναγιότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

† Ὁ Βελιγραδίου **Βαρνάβας.**

Μακαριώτατε καὶ Ἁγιώτατε Πατριάρχα Βελιγραδίου καὶ παντὸς τοῦ Βασιλείου τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Βαρνάβα, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Τὴν ἔνδοξον τοῦ Κυρίου 'Ανάστασιν, τῇ θείᾳ Αὐτοῦ χάριτι, θεασάμενοι καὶ προσκυνήσαντες καὶ αἰσίως πανηγυρίσαντες μετὰ τῶν σὺν ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν καὶ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος, βαθυτέραν ἔτι ἐπ' αὐτῇ τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ᾐσθάνθημεν, τὰς πρόφρονας καὶ τιμίας δεξάμενοι καὶ τῶν περισπουδάστων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν τῶν προκαθημένων τῶν Ἁγίων ἐπὶ μέρους 'Εκκλησιῶν πασχαλίους προσρήσεις καὶ εὐχάς. Κοινωνοὶ γὰρ ἀμοιβαίως τῆς μεγίστης ταύτης χαρᾶς τῆς πίστεως ἡμῶν γινόμενοι, ἔτι μᾶλλον αὐτὴν αἰσθανόμεθα καὶ ἔτι μᾶλλον ἐν αὐτῇ παραμυθούμεθα καὶ στερεούμεθα.

Ὅθεν τὰ αἰσθήματα ταῦτα τῆς κοινῆς ἁγίας χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης αἰσθανθέντες καὶ ἐξ ὧν ηὔξατο ἡμῖν ἐγκαρδίως ἡ Ὑμετέρα γερασμία καὶ περισπούδαστος ἡμῖν Μακαριότης, ἄσμενοι προαγόμεθα διὰ τῆς παρούσης ἀδελφικῆς ἡμῶν 'Επιστολῆς, σὺν τῇ ἐκφράσει τῶν ἡμετέρων εὐχαριστιῶν, περιπτύξασθαι τὴν ἀγάπην Αὐτῆς ἀδελφικῶς καὶ ἀπὸ μέσης καρδίας ἀποδοῦναι καὶ τὸν ἀφ' ἡμῶν καὶ τῆς ἡμετέρας 'Εκκλησίας ἐπὶ τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ ἀσπασμόν.

Ἡ χαρὰ βεβαίως ἡ κοινὴ τῶν Ἁγίων ἀδελφῶν 'Εκκλησιῶν ἐπὶ τῇ λαμπροφόρῳ 'Αναστάσει οὐκ ἔστιν ἀτυχῶς καὶ πάλιν πλήρης καὶ ἀνεπισκίαστος, ὡς δικαίως γράφει μετὰ θλίψεως καὶ ἡ Ὑμετέρα σεβασμία Μακαριότης ἡμῖν, διὰ τὴν ἐξακολουθοῦσαν λυπηρὰν κατάστασιν τῆς διαιρέσεως καὶ διασπάσεως ἐν τῇ μεγάλῃ ἀδελφῇ 'Εκκλησίᾳ τῆς Ρωσσίας. 'Αλλ' ὀφείλομεν ἐλπίζειν ὅτι ὁ Κύριος οὐκ ἐάσει πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύναται τὴν ἀδελφὴν 'Εκκλησίαν. 'Ελπίσωμεν ὅτι τὸ φῶς τῆς 'Αναστάσεως φωτίσει τὸν

νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τῶν ποιμένων αὐτῆς, πρὸς τὸ κατιδεῖν τὸ βάραθρον, εἰς ὃ κατήγαγεν ἡ πρὸς ἀλλήλους ἔρις καὶ διαίρεσις, καὶ ἐπανελθεῖν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωζούσης ἀγάπης καὶ τῆς ἑνότητος.

Δωροῖτο ὁ ἐνδόξως ἐκ τοῦ τάφου ἀναστὰς Κύριος ἡμῶν καὶ Σωτὴρ πλουσίαν αὐτοῦ πάντοτε τὴν χάριν καὶ τὴν χαρὰν τῇ Ὑμετέρᾳ γερασμίᾳ Μακαριότητι καὶ ἁπάσῃ τῇ αὐτόθι Ἁγίᾳ ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ.

Αὐτός, ὁ τῆς δικαιοσύνης ἀνατείλας ἡμῖν ἥλιος, στερεώσαι τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ τὴν εἰρήνην καὶ ἐν τῷ κόσμῳ παντὶ ἐπὶ τῇ κοινῇ σωτηρίᾳ καὶ τῷ κοινῷ πάντων ἀγαθῷ.

,απλα΄, Ἀπριλίου ιη΄.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **Φώτιος.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Βουκουρέστιον, 9 Ἀπριλίου 1931.
Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον.

Κωνσταντινούπολιν.

Χριστὸς ἀνέστη.

Πατριάρχης **Μύρων.**

Πατριάρχην Μύρωνα.

Βουκουρέστιον, 12/4/31.

Ἀληθῶς ἀνέστη ὁ Κύριος. Χάρις Αὐτοῦ σκέποι ὑμετέραν Μακαριότητα, εὐσεβῆ Ρουμανικὸν Λαόν.

Πατριάρχης **Φώτιος.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Λευκωσία, 11 Ἀπριλίου 1931.
Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον.

Φανάριον.

Χριστῷ ἀναστάντι ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν ἀπευθύνοντες, δεόμεθα Σωτῆρος δαψιλῆ παρέχειν χάριν Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι, Ἐκκλησίᾳ.

Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου **Κύριλλος.**

Ἀρχιεπίσκοπον Κύριλλον.

Κύπρον, 12/4/31.

Ἀγάπῃ βαθείᾳ ἀντιπροσαγορεύοντες αἰτούμεθα χάριν ἀναστάντος Χριστοῦ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, Ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ Κύπρου.

Πατριάρχης **Φώτιος.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀθῆναι, 11 Ἀπριλίου 1931.

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον.

Φανάριον-Κων/πολιν.

Προσφωνοῦντες τὸ τοῦ ἀναστάντος Σωτῆρος «Χαίρετε» προσαγορεύομεν ἀδελφικῶς Προκαθήμενον Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Ἀρχιεπίσκοπος **Χρυσόστομος.**

Ἀρχιεπίσκοπον Χρυσόστομον

Ἀθήνας, 12/4/31.

Ἐνθέρμως εὐχαριστοῦντες ἀνταποδίδομεν ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν ἐπὶ κλητῇ ἁγίᾳ ἡμέρᾳ. Ἀναστὰς Κύριος δωροῖτο πᾶσαν δόσιν ἀγαθὴν Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, πεφιλημένῃ αὐτόθι Ἐκκλησίᾳ.

Πατριάρχης **Φώτιος.**

Ἀριθμ. πρωτ. 939.

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ Σεβασμιώτατε καὶ περισπούδαστε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ, κύριε Φώτιε, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἡ ἱερωτάτη ἀνάμνησις τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος καὶ ἡ ἐπ' αὐτῇ μεγάλη πανήγυρις τοῦ Πάσχα, βαθυτάτην ἐγγεννῶσα τὴν κατάνυξιν καὶ ἀνεκλάλητον προξενοῦσα τὴν χαρὰν ἐν ταῖς ψυχαῖς πάντων τῶν πιστῶν, αὐθόρμητον προκαλεῖται τὴν πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν τῶν ἐπὶ μέρους μελῶν τῆς Ἁγιωτάτης ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἀποστολικῆς καὶ Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Καὶ γάρ, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη

ἐσμέν· καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη, εἴτε δοξάζεται ἓν μέλος συνδοξάζεται πάντα τὰ μέλη (Α΄ Κορινθ. 12, 26. 27). Χαιρετίζοντες τοίνυν ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς, ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ἀπὸ μέρους τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας, σὺν τῷ «Χριστὸς ἀνέστη» θερμοτάτας προσάγομεν τὰς συγχαρητηρίους ἡμῶν ἀδελφικὰς προσρήσεις, ἅμα δὲ καὶ ἀνεκλάλητον διεκδηλοῦμεν χαράν, ἀναλογιζόμενοι ὅτι ὁ τὸν Σταυρικὸν ὑποστὰς θάνατον καὶ ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς Σωτὴρ ἡμῶν κρατύνει καὶ ἐνισχύει τὴν ἧς θεοφιλῶς προΐσταται ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ τὴν καθόλου Ἁγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῶν Ὀρθοδόξων, τὴν ἐπὶ τὴν στερρὰν τῆς πίστεως καὶ τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν παραδόσεων τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων ἡμῶν Πατέρων ἀραρότως τεθεμελιωμένην.

Οἱ ἀγῶνες διαδέχονται ἀλλήλους ἐν τῇ ἀπαύστῳ τοῦ χρόνου ροῇ, ἀλλὰ μεγάλην καὶ δικαίαν καύχησιν ἐν Κυρίῳ ἔχομεν τὰ τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας τέκνα, ὅτι δι' αὐτὴν καὶ δι' ἡμᾶς «Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἑβρ. 12, 8). Διδαχαὶ ποικίλαι καὶ ξέναι κατὰ καιροὺς ἀνεφάνησαν, ἀλλ' ἀναλλοίωτος παρέμεινε καὶ παραμενεῖ ἐν τῇ σεπτῇ ἡμῶν Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ ἡ παρ' αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων διὰ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων παραδοθεῖσα ἀλήθεια καὶ ἐκκλησιαστικὴ ζωή.

Ὅθεν κοινωνοῦντες διὰ τῶνδε τῶν ἑορτίων Γραμμάτων τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι καὶ συναγαλλόμενοι Αὐτῇ ἐπὶ τῇ φαιδρᾷ καὶ κοσμοσωτηρίῳ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα, ἰδίαν τινὰ αἰσθανόμεθα χαρὰν ὅτι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συμπίπτει ἡ δεκάτη πέμπτη ἑκατονταετηρὶς τῆς Γ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς ἐν Ἐφέσῳ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς (θ΄ Ἰουνίου) τοῦ τετρακοσιοστοῦ τριακοστοῦ πρώτου ἔτους συγκληθείσης καὶ τῇ κβ΄ Ἰουνίου τὸ πρῶτον συνελθούσης. Ἡ Ἁγία ἐκείνη Σύνοδος ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μεγάλου Πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, ἐκτὸς τῶν ἄλλων σοφῶν αὐτῆς διατάξεων, πρώτη διετύπωσε τὴν χριστολογικὴν διδασκαλίαν, ἀποτελέσασα οὕτω σταθμὸν σπουδαιότατον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας. Ὅθεν γεραίροντες τοὺς συγκροτήσαντας αὐτὴν ἁγίους Πατέρας καὶ δὴ τὸν ὑπὲρ πάντας ἀγωνισάμενον ὑπὲρ τοῦ ὀρθοδόξου φρονήματος Κύριλλον, μετὰ μεγάλης συγκινήσεως μνημονεύομεν τῆς ἐνδόξου καὶ ἱστορικωτάτης ταύτης ἐπετείου, συγχαίροντες καὶ ἐπ' αὐτῇ τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι, ἅμα δὲ καὶ δεόμενοι τοῦ Κυρίου καταξιῶσαι τὴν Ἁγίαν ἡμῶν Ὀρθόδοξον Καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἰδεῖν νέας θεολέκτους Συνόδους, τῇ χάριτι τοῦ Παναγίου Πνεύματος συγκροτουμένας.

Ἐπὶ τούτοις καὶ αὖθις προσαγορεύοντες τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα καὶ τὴν περὶ Αὐτὴν χορείαν τῶν Ἱερωτάτων Ἀρχιερέων καὶ προσεπευχόμε-

νοι Αὐτῇ πᾶσαν παρὰ τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος Σωτῆρος χαράν, διατελοῦμεν,

'Αθήνησι, δ' 'Απριλίου ,απλα'.
Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ 'Αθηνῶν **Χρυσόστομος.**

Μακαριώτατε 'Αρχιεπίσκοπε 'Αθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Χρυσόστομε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Τὴν 'Ανάστασιν τοῦ Κυρίου θεασάμενοι καὶ προσκυνήσαντες καὶ αἰσίως, τῇ θείᾳ αὐτοῦ χάριτι, πανηγυρίσαντες μετὰ τῶν σὺν ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν καὶ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος, βαθυτέραν ἔτι τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ᾐσθάνθημεν, δεξάμενοι ἐπ' αὐτῇ τὴν ἐγκάρδιον ἀδελφικὴν πρόσρησιν καὶ τὰς εὐχὰς καὶ τῶν περισπουδάστων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν τῶν προκαθημένων τῶν Ἁγίων ἐπὶ μέρους 'Εκκλησιῶν. Κοινωνοὶ γὰρ ἀμοιβαίως τῆς μεγίστης ταύτης χαρᾶς τῆς πίστεως ἡμῶν γινόμενοι, εἰκότως ἔτι μᾶλλον ἐπ' αὐτῇ εὐφραινόμεθα καὶ ἔτι μᾶλλον ἐν αὐτῇ στερεούμεθα καὶ παραμυθούμεθα.

Ὅθεν τὰ αἰσθήματα ταῦτα τῆς μεγάλης κοινῆς χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης αἰσθανθέντες ἐξ ὧν ἐν ἀγάπῃ προεῖπε καὶ ηὔξατο ἡμῖν καὶ ἡ Ὑμετέρα σεβασμία καὶ περισπούδαστος ἡμῖν Μακαριότης διὰ τῶν ἐπισταλέντων τιμίων ἀδελφικῶν Αὐτῆς Πασχαλίων Γραμμάτων, ἄσμενοι μετ' εὐχαριστίας βαθείας, προαγόμεθα διὰ τῆς παρούσης ἡμῶν ἐπιστολῆς ἀποδοῦναι καὶ τὸν ἀφ' ἡμῶν καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἁγίας 'Εκκλησίας ἱερὸν ἐπὶ τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ ἀδελφικὸν ἀσπασμόν, ἐν ἀγάπῃ τὴν ἀγάπην Αὐτῆς περιπτυσσόμενοι νοερῶς καὶ ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς Αὐτῇ τε καὶ ἁπάσῃ τῇ πεφιλημένῃ αὐτόθι Ἁγίᾳ 'Εκκλησίᾳ τὸ «'Αληθῶς 'Ανέστη» ἀντιφωνοῦντες καὶ τὰ κράτιστα ἀντευχόμενοι.

Δωροῖτο ὁ ἐνδόξως ἀναστὰς Κύριος ἡμῶν καὶ Σωτὴρ πλουσίαν πάντοτε τὴν χάριν καὶ τὴν χαρὰν αὐτοῦ τῇ Ὑμετέρᾳ σεβασμίᾳ Μακαριότητι καὶ ἁπάσῃ τῇ Ἁγίᾳ ἀδελφῇ 'Εκκλησίᾳ καὶ τῷ πεφιλημένῳ εὐσεβεῖ πληρώματι αὐτῆς.

Αὐτός, ὁ ἐκ τοῦ τάφου ἀνατείλας ἡμῖν ἥλιος τῆς δικαιοσύνης αὐξήσαι

καὶ στερεῶσαι τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ τὴν εἰρήνην καὶ ἐν τῷ κόσμῳ παντὶ ἐπὶ τῷ κοινῷ πάντων ἀγαθῷ.

,αϡλα' Ἀπριλίου ιη'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **Φώτιος.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Βαρσοβία, 12 Ἀπριλίου 1931.

Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Φώτιον.

Κωνσταντινούπολιν.

Χριστὸς ἀνέστη.

Μητροπολίτης **Διονύσιος.**

Μητροπολίτην Διονύσιον

Βαρσοβίαν, 13/4/31.

Ἀληθῶς ἀνέστη. Αὐτὸς δῴη Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, εὐσεβεῖ πληρώματι ἁγιωτάτης αὐτόθι Ἐκκλησίας πᾶσαν χαράν.

Πατριάρχης **Φώτιος.**

Τῇ Αὐτοῦ Θειοτάτῃ Παναγιότητι, Κυρίῳ Κυρίῳ Φωτίῳ τῷ Β', Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ Πατριάρχῃ Οἰκουμενικῷ.

Διονύσιος Μητροπολίτης Βαρσοβίας καὶ Βολίνης καὶ πάσης Πολωνίας, ἱεροαρχιμανδρίτης τῆς Λαύρας τῆς Κοιμήσεως τοῦ Ποστάεφ, μετ' ἀδελφικῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης πέμπει τὸν χαρμόσυνον Πασχάλιον χαιρετισμὸν

«Χριστὸς ἀνέστη».

Μετὰ τὰ τὰ Πάθη τοῦ Χριστοῦ ἡ Ἁγία αὐτοῦ Ἐκκλησία καθ' ἅπασαν τὴν Οἰκουμένην ἑορτάζει νῦν χαρμοσύνως τὴν λαμπρὰν τοῦ Χριστοῦ Ἀνάστασιν. Μακρὰν ἔφυγεν ἡ θλῖψις τῶν παρελθουσῶν ἡμερῶν, καὶ νῦν τὰ πάντα ἐπληρώθησαν φωτός, διότι οἱ πιστεύοντες οὐ διὰ τοῦ νοὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς καρδίας αἰσθάνονται ὅτι ἀγαθὸς ὁ Κύριος ὁ ἀγαγὼν ἡμᾶς ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν διὰ τῆς ἑαυτοῦ Ἀναστάσεως.

Θεασάμενοι ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ τὴν λαμπρότητα τῆς θεοποιηθείσης ἀνθρωπίνης φύσεως, νῦν καὶ οἱ Ἄγγελοι ψάλλουσιν ἐν οὐρανοῖς, χαίροντες δι'

ἡμᾶς τοὺς γηγενεῖς, μέλλοντας δυνάμει τῆς Ἀναστάσεως νὰ μεταποιηθῶμεν εἰς τὴν αὐτὴν λαμπρότητα καὶ τὴν δόξαν καὶ νὰ συμπληρώσωμεν οὕτω τὸν οὐράνιον αὐτῶν χορόν.

Νῦν ἔπαυσεν ἡ ἐκδειματοῦσα ἡμᾶς φθορά, νῦν ἀπέλαμψε νέα ἐπὶ τῆς γῆς ζωὴ καὶ ἐσελάγισεν ἡ ἠὼς τῆς ἡμετέρας μελλούσης αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν Πρόδρομος εἰσῆλθεν ὁ Κύριος ἡμῶν, δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν.

Καὶ δὲν ὑπάρχουσιν ἤδη διὰ τὰ πιστὰ τέκνα τῶν Ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν τὰ παθήματα ἐκεῖνα καὶ αἱ θλίψεις, δι' ὧν ἄγει ἡμᾶς ὁ ἡμέτερος Σωτήρ, κατὰ τὸ παράδειγμα αὐτοῦ, εἰς τὴν χαρὰν τὴν ἄρρητον.

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, ἡ τῆς Ἀποκαλύψεως αὕτη γυνή, συχνάκις ὑποφέρει ἐν τῇ κεχαριτωμένῃ αὐτῆς πορείᾳ ἐκ διαφόρων θλίψεων καὶ στερήσεων. Ἀλλὰ νῦν, τί δύνανται αἱ θλίψεις αὗται, ὅταν ὁ ἀναστὰς Κύριος ἔδωκε τοῖς πιστοῖς αὐτοῦ τοιαύτην ἄρρητον χάριν, πρὸς ἐξήγησιν τῆς ὁποίας εἶναι ἀνεπαρκεῖς οὐ μόνον αἱ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγγέλων αἱ γλῶσσαι;

Ἐπὶ τῇ χάριτι ταύτῃ τοῦ Κυρίου ἐνθέρμως προσαγορεύω νῦν τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα καὶ ἐκ ψυχῆς εὔχομαι ὅπως ἡ ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν Αὐτῆς Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ δοξάζῃ τὸν ἀναστάντα Κύριον.

Ἐν Βαρσοβίᾳ, τῇ 12 Ἀπριλίου 1931.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

Διονύσιος

Μητροπολίτης Βαρσοβίας καὶ Βολίνης καὶ πάσης Πολωνίας.

ΡΩΣΣΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τῇ Αὐτοῦ Θειοτάτῃ Παναγιότητι, τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Φωτίῳ τῷ Β',

Χριστὸς Ἀνέστη.

«Νυνὶ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν» (Α' Κορινθ. 15, 20) καὶ ἡμεῖς ἐν πνευματικῇ ἀγαλλιάσει ἐκ νέου, τῷ θείῳ ἐλέει, ἑορτάζομεν τὸν θρίαμβον κατὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκχέαντος ἐκ τοῦ ζωηφόρου αὐτοῦ τάφου τὴν ἀστείρευτον πηγὴν τῆς χάριτος καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς (Ρωμ. 5, 21), ἵνα ἐν καινότητι ζωῆς περιπατῶμεν (Ρωμ. 6, 4), ἐν καινότητι πνεύματος.

Καὶ ἐκ νέου ἀκούομεν τὴν χαρμόσυνον καὶ παρήγορον ἐπαγγελίαν αὐτοῦ τοῦ Ἀναστάντος Κυρίου «Χαίρετε» (Ματθ. 28, 9), διότι «Ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος».

Ἐν τῇ ἐνθουσιώδει ταύτῃ ψυχικῇ διαθέσει ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῶν ἐν ΣΣΣΔ Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἵνα πληρώσῃ τὴν ἑαυτῆς χαράν (Φιλιπ. 2, 2), ἵνα ἡ Πασχάλιος χαρὰ αὐτῆς ᾖ πεπληρωμένη (Ἰωάν. 15, 11), ὑπὸ ἐνθέρμου κινουμένη υἱϊκῆς ἀγάπης καὶ ἀναλλοιώτου ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, σπεύδει νὰ ἐκφράσῃ τὸν ὁλόψυχον Πασχάλιον χαιρετισμὸν αὐτῆς πρὸς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα καὶ τὴν σὺν Αὐτῇ Ἱερὰν Σύνοδον.

Ὑπ' αὐτῆς τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ τὸ ἀνακαινιστικὸν ρεῦμα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, χειραγωγούμενον ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κατὰ τὴν μᾶλλον ὑπεύθυνον στιγμὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς, ἐκλήθη ἵνα βαθύτερον «γνῷ» τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν ἔννοιαν καὶ τὴν ἀνακαινίζουσαν «δύναμιν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ» (Φιλιππ. 3, 10), ἵνα ὄχι μόνον μνημονεύῃ ἀλλὰ καὶ προσπαθήσῃ τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ νὰ ἐφαρμόσῃ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ καὶ κοινωνικῇ ζωῇ τῆς ἡμετέρας Πατρίδος τὰς Οἰκουμενικὰς ἀρχὰς τῆς δικαιοσύνης τοῦ Χριστοῦ. Ἰδοὺ ἐπὶ τίνων βάσεων, οὐχὶ δὲ ἁπλῶς ἐκ τῆς ἐπισήμου ἐθιμοτυπίας καὶ ἐκ τῶν ἱστορικῶν μόνον δεσμῶν καὶ ἀναμνήσεων, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῶν ἐν ΣΣΣΔ Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐκτελοῦσα τὸν ὑπεύθυνον ἱστορικὸν αὐτῆς ἀγῶνα, πάντοτε τόσον μυχίως προσκλίνει πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ πρὸς τοὺς ἐπαξίους ἐκπροσώπους αὐτοῦ, καθορῶσα ἐν αὐτοῖς τοὺς φορεῖς καὶ τοὺς ἐκφραστὰς ἀκριβῶς τῆς Οἰκουμενικῆς πνευματικῆς δυνάμεως καὶ ἀληθείας τῆς τιμίας ἡμῖν Ἁγίας Ὀρθοδοξίας.

Καταπέμψαι ὁ ἀναστὰς Κύριος τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι ἰσχὺν δυνάμεων σωματικῶν καὶ ἐγρήγορσιν πνεύματος, ὅπως «ὀρθοτομῇ τὸν λόγον τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀληθείας» καὶ ἐκφαίνῃ ἐν τῇ δράσει Αὐτῆς ἀναλλοιώτως τὸ πνεῦμα τῆς Οἰκουμενικῆς Ὀρθοδοξίας, ἀποτρέπουσα πάσας τὰς ἀποπείρας ὅπως ἀντικαταστήσωσιν αὐτὴν δι' ἐξωτερικῆς καὶ φαινομενικῆς εὐσεβείας (2 Τιμ. 3, 5).

Καταυγαζομένη ὑπὸ τοῦ ἀδύτου φωτὸς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῶν ἐν ΣΣΣΔ Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, αἰτεῖται τὴν εὐλογίαν καὶ τὰς εὐχὰς τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, ὅπως ὁ Κύριος κατεργάσηται ἡμᾶς ἰσχυρούς, ἐνδυναμῶν τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν διὰ τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ (Ἐφεσ. 6, 10), ὅπως ἀπροσκόπτως ἐν τῷ φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ πορευώμεθα ἐν τῇ ἐπιτελέσει τῆς ὑπευθύνου διακονίας ἡμῶν ἐν τῷ ἀγρῷ τοῦ Χριστοῦ.

Ἀδελφικῶς βαθυσεβάστως χαιρετίζουσα καὶ ἀσπαζομένη τὴν Ὑμετέραν

Παναγιότητα, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐξαιτεῖται ἑαυτῇ τὰς εὐχὰς καὶ τὴν εὐλογίαν τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, τοῦ Πρωθιεράρχου τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
Μητροπολίτης **Βιτάλιος.**
Ὁ Ἀντικαταστάτης τοῦ Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
Μητροπολίτης **Ἀλέξανδρος.**
Τὰ Μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου : Πρωτοπρεσβύτερος **Κρασότην.**
Πρωτοπρεσβύτερος **Δ. Ἀδάμωφ.**
Καθηγητὴς **Βελολένωφ.**
Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου : Καθηγητὴς **Σ. Ζαρήν.**

Φώτιος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Σεβασμιώτατε Μητροπολῖτα κύριε Βιτάλιε, Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσσίας, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

«Ἀληθῶς ἀνέστη», ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ καὶ οἱ λοιποὶ σύνεδροι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς ἀνταπονέμομεν μετ' ἀγάπης τῇ ἀγάπῃ ὑμῶν τὸν ἐπὶ τῇ ἐνδόξῳ τοῦ Κυρίου Ἀναστάσει ἅγιον καὶ χαρμόσυνον ἀσπασμόν.

Ἡ ὁλόψυχος πρόσρησις ὑμῶν ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ἑορτῇ καὶ πανηγύρει τῆς πίστεως ἡμῶν ἐπλήρωσε μυχίας χαρᾶς τὴν καρδίαν ἡμῶν. Ὄντως ὁ Χριστὸς «μεθ' ἡμῶν ἐστι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος», παραμυθῶν καὶ χαροποιῶν καὶ κρατύνων ἡμᾶς.

Ἐχάρημεν καὶ ἐνισχύθημεν ἐν τῷ φωτὶ καὶ τῇ χαρᾷ τῆς Ἀναστάσεως Αὐτοῦ, ἣν αἰσίως, τῇ αὐτοῦ θείᾳ χάριτι, μετὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς ὀρθοδόξου πληρώματος ἄρτι προσεκυνήσαμεν καὶ ἐπανηγυρίσαμεν. Καὶ τὴν χαρὰν ταύτην καὶ ἐνίσχυσιν τοῦ Κυρίου βαθύτερον ᾐσθάνθημεν καὶ αἰσθανόμεθα, κατανοοῦντες καὶ ἐκδηλουμένους δὲ βλέποντες τοὺς ἐξ αὐτῆς ἱεροὺς παλμοὺς ὁμοίως δονοῦντας τὴν καρδίαν καὶ κρατύνοντας τὸ πνεῦμα πάντων τῶν ἁπανταχοῦ εὐσεβῶν καὶ ἀμοιβαίως ἀγαπητῶν τέκνων τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῆς φιλοστόργως φιλούσης καὶ φιλουμένης κοινῆς πάντων Μητρός.

Εἴη εὐλογημένον καὶ δεδοξασμένον τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ τὴν ἄρρητον ταύτην αὐτοῦ χαρὰν καὶ ἐνίσχυσιν διδόντος ἡμῖν.

Ἡ χαρὰ καὶ ἐνίσχυσις τῆς Ἁγίας τοῦ Κυρίου Ἀναστάσεως εἴη πάντοτε μετὰ τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ τοῦ ἰδιαιτέρως πεφιλημένου ἡμῖν καὶ τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ Ὀρθοδόξου Ρωσσικοῦ λαοῦ. Τὸ φῶς τῆς πίστεως τοῦ Κυρίου καταυγάζοι καὶ καθοδηγοῖ καὶ ἐν πᾶσιν ὑμᾶς.

͵αϡλα´ Ἀπριλίου κβ´.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

Τῇ Αὐτοῦ Παναγιότητι

τῷ Παναγιωτάτῳ Φωτίῳ τῷ Β´, Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ.

«Χριστὸς Ἀνέστη».

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Οὐκρανικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐγκαρδίως συγχαίρει τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι καὶ τῇ ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῇ λαμπροφόρῳ Μεγάλῃ Ἑορτῇ τῆς ἐκ νεκρῶν Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ πέμπει Ὑμῖν τὰς δεήσεις αὐτῆς καὶ τὰς εὐχάς, ὅπως ἐκ νέου καὶ ἔτι βαθύτερον ἐμπνεύσῃ Ὑμῖν, ὡς καὶ τοῖς ὀρθοδόξοις πιστεύουσι τέκνοις τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας, ὁ Παντοδύναμος Νικητὴς τοῦ Ἅδου καὶ τοῦ θανάτου τὴν δύναμιν τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς ὑπομονῆς ἐν τοῖς ἐνδόξοις ἀγῶσι τῆς διακονίας τῇ θείᾳ Δικαιοσύνῃ καὶ Ἀληθείᾳ, καὶ ὅπως ἐπισκιάσῃ καὶ διαφυλάξῃ πάντας διὰ τῆς ἀρρήτου χαρᾶς ἐπὶ τῷ Ἀναστάντι Χριστῷ ἐν τῷ μέσῳ τῶν δυσχερειῶν καὶ τῶν ἀκανθῶν τῆς ἐπιγείου χριστιανικῆς ἀθλήσεως.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος

τοῦ εὐμενοῦς Ἀρχιποίμενος καὶ Πατρὸς

ταπεινότατος θεράπων καὶ ἀφωσιωμένος πνευματικὸς υἱός,

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Οὐκρανικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας

Ποιμὴν Μητροπολίτης Χαρκόβου καὶ πάσης Οὐκραΐνης.

Χάρκοβον 29/3/31.

Καθεδρικὸς Ναὸς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

Σεβασμιώτατε Μητροπολῖτα Χαρκόβου καὶ πάσης Οὐκραΐνης, Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Οὐκρανικῆς Ἐκκλησίας, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Ποιμήν, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

«Ἀληθῶς ἀνέστη». Ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς ἀποδίδομεν τῇ ὑμετέρᾳ φίλῃ Σεβασμιότητι καὶ τῇ Ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ τῆς Οὐκραΐνης τὸν ἐπὶ τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ καὶ πανηγύρει τῆς εὐσεβείας ἡμῶν ἀδελφικὸν ἡμῶν ἀσπασμόν. Τὸ ἐγκάρδιον Πασχάλιον Γράμμα τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος ἐλάβομεν καὶ ἀνέγνωμεν μετὰ πολλῆς ἀγάπης καὶ εὐχαριστήσεως. Δῴη ὄντως ὁ ἐνδόξως ἀναστὰς Κύριος πᾶσι δύναμιν καὶ ὑπομονὴν ἐν τοῖς ἀγῶσι τῆς ἱερᾶς διακονίας τῇ θείᾳ αὐτοῦ Δικαιοσύνῃ καὶ Ἀληθείᾳ.

Ἡ χάρις καὶ ἡ χαρὰ τῆς Ἁγίας τοῦ Κυρίου Ἀναστάσεως εἴησαν μετὰ τῆς ὑμετέρας φίλης Σεβασμιότητος, μετὰ τῶν σὺν αὐτῇ ἀγαπητῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν καὶ μετὰ παντὸς τοῦ αὐτόθι εὐσεβοῦς ὀρθοδόξου πληρώματος καὶ στηρίζοιεν καὶ αὔξοιεν τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐστάθειαν πάντων.

,απλα΄, Ἀπριλίου κ΄.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

Τῇ Αὐτοῦ Θειοτάτῃ Παναγιότητι
τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης
καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Κυρίῳ Φωτίῳ.

«Χριστὸς Ἀνέστη»

Ἀπευθύνοντες χαιρερισμὸν ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει τοῦ Κυρίου, εὐχόμεθα τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι ὅπως ὁ Κύριος, νικητὴς τοῦ θανάτου καὶ τῶν δεινῶν, Θεὸς τῆς ἀληθείας, ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν, ἡ χαρὰ τῆς ἀνθρωπότητος, χαρίζηται Αὐτῇ βίον εὐδαίμονα μακρὸν ἐπ᾽ ἀγαθῷ τῆς Ὀρθοδοξίας.

Ταπεινότατος συλλειτουργὸς
καὶ ἀδελφὸς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος
Ὁ Πατριάρχης-Καθολικὸς πάσης Γεωργίας,
Ἀρχιεπίσκοπος Μετσχέτης καὶ Τυφλίδος

Χριστοφόρος.

Ἐν Τυφλίδι, 12/4/31.

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Μετσχέτης καὶ Τιφλίδος καὶ Καθολικὲ πάσης Ἰβηρίας, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Χριστοφόρε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

«Ἀληθῶς Ἀνέστη».

Ἀνταπονέμομεν μετ' ἀγάπης τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι καὶ τῇ Ἁγίᾳ αὐτόθι Ἐκκλησίᾳ τὸν ἐπὶ τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ καὶ πανηγύρει τῆς πίστεως ἡμῶν χαρμόσυνον ἀσπασμόν.

Ἡ χάρις καὶ τὸ φῶς καὶ ἡ χαρὰ τῆς Ἁγίας Ἀναστάσεως προχέοιντο πάντοτε δαψιλῶς τῇ Ὑμετέρᾳ σεβασμίᾳ Μακαριότητι, τῇ Ἁγίᾳ αὐτόθι Ἐκκλησίᾳ καὶ παντὶ τῷ ὀρθοδόξῳ καὶ εὐσεβεῖ πληρώματι αὐτῆς.

Κατασπαζόμεθα Αὐτὴν καὶ αὖθις μετ' ἀγάπης καὶ διατελοῦμεν

͵αϡλα΄. Ἀπριλίου λ΄.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **Φώτιος.**

30 Μαρτίου 1931.

Χριστὸς Ἀνέστη.

Ὑμετέρα Παναγιότης,

Παναγιώτατε καὶ Μακαριώτατε Δέσποτα,

Ἐξ ὅλης ψυχῆς ἀδελφικῶς προσαγορεύω τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐπὶ τῇ λαμπρᾷ ἑορτῇ τοῦ Ἁγίου Πάσχα.

Ὁ ἀναστὰς Κύριος κραταιωσάτω Ὑμᾶς καὶ κατευθυνάτω τὰ διαβήματα Ὑμῶν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ.

Ἐξαιτούμενος τὰς ἱεραρχικὰς εὐχὰς Ὑμῶν καὶ τὴν εὐλογίαν, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ διατελῶ μετὰ μεγάλης ὑπολήψεως καὶ ἀφοσιώσεως.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος
ταπεινότατος θεράπων
Μητροπολίτης **Ἀντώνιος.**

Τῇ Αὐτοῦ Παναγιότητι
τῷ Παναγιωτάτῳ καὶ Μακαριωτάτῳ Κυρίῳ Φωτίῳ τῷ Β',
Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης,
καὶ Πατριάρχῃ Οἰκουμενικῷ.

ΑΙ ΦΙΛΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ

Ἐγκάρδιοι χαιρετισμοὶ ἀντηλλάγησαν ὡσαύτως μεταξὺ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν Ἀρχηγῶν τῶν φίλων Ἐκκλησιῶν : Ἀγγλικανικῆς, Σουηδικῆς καὶ Παλαιοκαθολικῶν. Ἡ Πασχάλιος ἀγγελία «Χριστὸς Ἀνέστη» ἑνώνει τὰς Ἐκκλησίας Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως· ὑπομιμνήσκει εἰς αὐτὰς τὴν ἑνιαίαν Πίστιν καὶ πληροῖ τὰς καρδίας ἀγάπης, εἰρήνης καὶ χαρᾶς.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΣΚΑΛ

Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος δὲν ἀγαπᾷ εἰμὴ ἑαυτόν, οὐδὲν ἄλλο μισεῖ τόσον ὅσον νὰ εἶναι μόνος μὲ τὸν ἑαυτόν του. Τὰ πάντα ζητεῖ δι' ἑαυτόν, καὶ ἐν τούτοις οὐδὲν ἀποφεύγει τόσον ὅσον τὸν ἑαυτόν του· διότι, ὅταν βλέπῃ τὸν ἑαυτόν του, βὲν βλέπει αὐτὸν οἷον τὸν ἐπιθυμεῖ, εὑρίσκει δὲ εἰς ἑαυτὸν σωρείαν ἀναποφεύκτων ἀθλιοτήτων καὶ ἓν κενὸν πραγματικῶν καὶ μονίμων ἀγαθῶν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀνίκανος νὰ πληρώσῃ.

***

Ἡ καρδία ἔχει τοὺς λόγους της, τοὺς ὁποίους ὁ λόγος δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ.

***

Τὸ Ἐγὼ εἶναι μισητόν.

† ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ ΔΩΡΟΘΕΟΥ

ΛΟΓΟΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ
ΕΝ ΤΩι ΠΑΝΣΕΠΤΩι ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩι ΝΑΩι

« Ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει ».
(Ἰωάν. ιβ΄, 24)

Παναγιώτατε Δέσποτα,
Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,
Εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα,

Εἰς τὸν σπειρόμενον ἐν τῇ γῇ κόκκον τοῦ σίτου ἔχομεν ὑπέροχον σύμβολον τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, τῆς πνευματικότητός μας, τῆς αἰωνιότητός μας. «Ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ,. . . .» εἶναι λόγοι αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, ἐνισχύοντος τοὺς μαθητάς του εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία δὲν τερματίζεται μὲ τὸν θάνατον· αὐτὸς ἀποτελεῖ τοὐναντίον τὴν πύλην τῆς αἰωνιότητος. Εἶναι πολὺ συναρπαστικὰ ὅσα ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ ἀναφέρονται περὶ τοῦ σίτου, τοῦ ἄρτου· ἰδίᾳ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔγινεν εἰς τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον, ὅταν ἐμοίρασεν εἰς τοὺς μαθητάς του τὸν ἄρτον μὲ τὰς λέξεις ἐκείνας: «Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν».

***

Ἡ Σταύρωσις δὲ καὶ ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ, συμπίπτουσαι μὲ τὴν ἀφύπνισιν τῆς φύσεως, ἔχουν πολλὴν ὑποβολὴν καὶ γοητείαν, ἡ ὁποία μὲ τὴν πάροδον τῆς ἡλικίας μας ὄχι μόνον δὲν παρέρχεται, ἀλλὰ καὶ αὐξάνει, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖ ὅτι ὑπάρχει ἐντὸς ἡμῶν τι τὸ ὁποῖον δὲν παρέρχεται, δὲν ἀποθνήσκει. Καὶ εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως ὅτι ψυχολογικοὶ λόγοι μᾶς κάμνουν νὰ ραίνωμεν τοὺς νεκρούς μας μὲ

ἄνθη, μὲ ἀρώματα. Θὰ ὑπάρχῃ τι εἰς τὸ ἄνθος, τὸ ὁποῖον μᾶς ἀνασκαλεύει τὴν ψυχήν, θὰ ὑπάρχῃ τι εἰς τὸν λίβανον διὰ νὰ γεννᾷ εἰς ἡμᾶς τὸν μυστικισμόν.

Ὅλα κρύπτουν ἕνα μυστικόν, ἕνα θησαυρόν· καὶ τὰ ἄνθη, καὶ ἡ δρόσος ἡ ἑωθινή, καὶ τὸ φῶς τῶν ἀστέρων, τὸ ὁποῖον πίπτει ἐπάνω εἰς τὰς νύκτας μας, καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τὸ ὁποῖον μᾶς δεικνύουν πρόσωπα προσφιλῆ εἰς ὥρας ταλαιπωρίας. Ἀρκεῖ ἡμεῖς νὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ τὸ αἰσθανθῶμεν, νὰ τὸ ἀνεύρωμεν, νὰ τὸ ἑρμηνεύσωμεν. Ὅλα κρύπτουν διάγγελμα ἀκατανικήτου ἐλπίδος, ἀνεκφράστου ἀγάπης· εἶναι ὡσὰν νὰ μᾶς λέγουν : «Κανεὶς δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ποτε ὡς ἀπολεσθείς· ἡ τελειότης σας εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀγάπην· ἀγαπήσατε τοὺς πάσχοντας, καὶ θὰ γίνετε συνεργάται τῆς ἀϊδίου ἀγαθότητος, ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς τὸ βάθος μας· ἀπὸ αὐτὸ ἀνέρχονται τόνοι γλυκεῖς : «***Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι· κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς***».

***

Ὀπίσω ἀπὸ τὰ ὁρατὰ ὑφαίνεται τὸ ἀόρατον, ὀπίσω ἀπὸ τὰ φθαρτὰ τὸ ἄφθαρτον, ὀπίσω ἀπὸ τὴν Σταύρωσιν ἡ Ἀνάστασις, ὀπίσω ἀπὸ τὴν σπορὰν καὶ τὴν σῆψιν τοῦ σίτου ἡ βλάστησις. Ὀπίσω ἀπὸ τὴν δυστυχίαν μας, ἡ εὐτυχία μας τὴν ὁποίαν λαχταροῦμεν· ὀπίσω ἀπὸ τὸ ἐφήμερόν μας ἡ αἰωνιότης μας τὴν ὁποίαν δημιουργοῦμεν μὲ τὰς φευγαλέας στιγμάς μας· ὀπίσω ἀπὸ τὴν ἔνδειάν μας ἡ κατάκτησις τοῦ ἀπείρου εἰς τὴν ὁποίαν ριπτόμεθα μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας μας. Ὀπίσω ἀπὸ τὴν γῆν ὁ οὐρανός, ἀπὸ τὸ σκότος τὸ φῶς, ἀπὸ τὸ σῶμα τὸ πνεῦμα, ἀπὸ τὸ ζῷον ὁ ἄγγελος, ἀπὸ τὸ μηδὲν τὸ κέντρον τοῦ κόσμου. Εἴμεθα μῖγμα ἀπὸ ἀντιθέσεις καὶ ἀντινομίας. Οἱ πεπερασμένοι περικυκλούμεθα ἀπὸ τὸ ἄπειρον, καὶ εἴμεθα ἱκανοὶ νὰ δεχθῶμεν, ἐὰν θελήσωμεν, τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον διψῶμεν, καὶ νὰ πλημμυρισθῶμεν ἀπὸ αὐτόν.

Μετέχομεν τοῦ θείου· τὸ πνεῦμα ἡμῶν εἶναι σπινθὴρ οὐράνιος, ἀπόμοιρα τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὴν πνευματικότητά μας ἔγκειται ἡ ἀληθινὴ οὐσία μας, ἡ εὐγένειά μας, ἡ αἰωνιότης μας. Πρὸς τὸ πνεῦμα ἡμῶν ἐστράφη ὁ Χριστός. Τὸ σῶμα εἶναι τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ σίτου, τὸ ὁποῖον σήπεται· ἡ πνευματικότης εἶναι ἡ ἱκανότης τῆς ἀναβλαστήσεως, τῆς ἀναγεννήσεως.

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ— διότι ὀπίσω ἀπὸ τὴν Σταύρωσιν τὴν Ἀνάστασιν βλέπομεν — ἀποτελεῖ σφραγῖδα τῆς ἀθανασίας μας, τὸ πλήρωμα τῆς ἱκανοποιήσεως τῆς ἐσωτερικῆς μας ἀνάγκης. Οὐδὲν εὗρε τόσην

ἀπήχησιν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου ὅσην ἡ θριαμβευτικὴ φωνὴ τοῦ ἀγγέλου : «Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἐγήγερται». «Μαρία, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; Ἰησοῦν τὸν Ναζαρηνόν; Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἐγήγερται».

***

Μετέχομεν τοῦ Θείου! Δὲν εἴμεθα ἁπλῶς δεσμῶται τοῦ κόσμου τούτου. Ἔχομεν κἄτι μὲ τὸ ὁποῖον δὲν ἀνήκομεν εἰς αὐτόν· τὸν ὑπερβάλλομεν. Τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος λέγει **Ἐγὼ** δὲν ὑπόκειται εἰς τοὺς νόμους τοὺς φυσικούς, τοὺς μηχανικούς· δὲν ὑπόκειται εἰς τοὺς νόμους τοῦ σύμπαντος· ζῇ εἰς ἕνα ἄλλον κόσμον καὶ ὄχι εἰς τὸν κόσμον αὐτόν. Διαφέρομεν πολὺ ἀπὸ τὴν κτίσιν, καὶ δὲν προερχόμεθα ἀπὸ αὐτήν. Δὲν εἴμεθα γεννήματα τῆς γῆς καὶ τοῦ κόσμου, τοῦ μηχανικοῦ· ἔχομεν μίαν ἄλλην πατρίδα πνευματικήν, μίαν ἄλλην ἑστίαν, ψυχικήν. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προερχώμεθα ἀπὸ τὸ σύμπαν. Ἡμεῖς βλέπομεν, ἀκούομεν, ὁμιλοῦμεν, σκεπτόμεθα, αἰσθανόμεθα· ἐκεῖνο οὔτε βλέπει, οὔτε ἀκούει, οὔτε ὁμιλεῖ, οὔτε σκέπτεται, οὔτε αἰσθάνεται. «Εἴμεθα οἱ μόνοι οἱ ὁποῖοι ἀγρυπνοῦμεν εἰς τὴν νύκτα τοῦ σύμπαντος».

***

Ἡ πνευματικότης εἶναι ἡ θεϊκή μας ἰδιότης, ἡ ἀληθινή μας εὐγένεια, τὸ ἀκατάλυτον μεγαλεῖόν μας. «Ὁ ἄνθρωπος, λέγει σοφός τις, δὲν εἶναι ἢ κάλαμος : τὸ ἀσθενέστερον ὂν τῆς φύσεως, ἀλλ' εἶναι κάλαμος σκεπτόμενος. Δὲν εἶναι ἀνάγκη ὁλόκληρον τὸ σύμπαν νὰ ὁπλισθῇ ἐναντίον του διὰ νὰ τὸν κατασυντρίψῃ. Ἀτμός τις, σταγὼν ὕδατος, ἀρκεῖ νὰ τὸν φονεύσῃ. Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἀκόμη τὸ σύμπαν θὰ τὸν κατασυνέτριβεν, ὁ ἄνθρωπος θὰ ἦτο εὐγενέστερος ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τὸν φονεύει· διότι ξεύρει διατί ἀποθνήσκει, καὶ γνωρίζει τὸ πλεονέκτημα τὸ ὁποῖον τὸ σύμπαν ἔχει ἐπάνω του· αὐτὸ δὲν ξεύρει τίποτε». (Pascal).

***

Ἡ τὴν τοιαύτην εὐγένειαν ἡμῶν ἀποτελοῦσα πνευματικότης μας ἐκφαίνεται καὶ εἰς τὸν ἐσωτερικόν μας διάλογον. Διαλέγομαι μὲ τὸν ἑαυτόν μου· ὑπάρχει τὸ στιγμιαῖον Ἐγώ μου, ὅπου εὑρίσκομαι, καὶ τὸ ἰδανικὸν Ἐγώ μου, πρὸς τὸ ὁποῖον κατευθύνομαι. Ἕκαστος ἄνθρωπος ἔχει τὸν διάλογόν του, τὸν ἐσωτερικόν. Ὑπάρχει τι ἐντὸς ἡμῶν, εἰς ὃ ἀποταμιεύεται τὸ ἀθάνατον μέρος τῆς ὑπάρξεώς μας, καὶ μὲ αὐτὸ εὑρισκόμεθα εἰς τακτικὴν συνομιλίαν. Ὑπάρχει τις ἐν ἡμῖν ὁ ὁποῖος ὁμιλεῖ μὲ

ἡμᾶς· κλαίει, ὅταν κλαίωμεν· καὶ ὅταν χαίρωμεν, χαίρει. Φίλος τις μᾶς συνοδεύει μὲ γλυκύτητα οὐρανίαν· πατήρ τις μᾶς παιδαγωγεῖ μὲ στοργὴν ἀνέκφραστον. Ὁ ὑπέροχος οὗτος ἄγνωστος, ὁ μυστηριώδης οὗτος φίλος, εἶναι τὸ ἐν ἡμῖν πνεῦμα, ἡ αἰωνιότης ἡ ὑπάρχουσα ἐντὸς ἡμῶν, τὸ ἀπόλυτον, τὸ ὁποῖον μᾶς διαπερᾷ, ὁ θεῖος σπινθήρ, ἡ ἀγάπη ἡ ἀΐδιος, ἡ ἀνέκφραστος, ἡ ἀπερινόητος, ἡ ἀκατάλυτος, ἡ ἀνείκαστος.

***

Οἱ πάντες ἔχομεν καθαρὰν τὴν συναίσθησιν ὅτι τὸ μεγαλεῖον ἡμῶν εὑρίσκεται εἰς τὸ ἐν ἡμῖν πνεῦμα, εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν. Σοφός τις λέγει : «Ἔχομεν τόσην μεγάλην ἰδέαν περὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε νὰ μὴ ἀνεχώμεθα τὴν περιφρόνησιν τοῦ ἄλλου καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὴν ἐκτίμησίν του· θέλομεν νὰ ἔχωμεν μίαν θέσιν εἰς τὴν ψυχήν του· ἡ ὅλη εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου ἐξαρτᾶται ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐκτίμησιν. Εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ ὅλα τὰ ἀγαθὰ εἰς τὸν κόσμον : ὑγείαν, πλούτη, ἀπολαύσεις· ἐὰν ὅμως δὲν ἔχῃ θέσιν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἄλλου, εἶναι δυστυχής. Ἐκεῖ εὑρίσκεται ἡ ὡραιοτέρα θέσις τοῦ κόσμου. Ἀπὸ τὴν τοιαύτην ἐπιθυμίαν τίποτε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποτρέψῃ τὸν ἄνθρωπον». (Pascal).

***

Καὶ ὁ Θεὸς λατρεύεται μὲ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐν ἡμῖν εἶναι ἀθάνατον. Ἐνθυμούμεθα τὴν στιγμὴν ταύτην τοὺς ὡραίους λόγους τοὺς ὁποίους ἀπηύθυνεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὴν Σαμαρείτιδα· ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πνεῦμα, καὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ πρέπει νὰ τὸν προσκυνοῦν οἱ ἄνθρωποι.

Ὁ Χριστὸς ἐστράφη πρὸς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, τὸν ζῶντα οὐχὶ ἐν χώρῳ, ὁ ὁποῖος μᾶς αἰχμαλωτίζει, οὐδὲ ἐν χρόνῳ, ὁ ὁποῖος μᾶς ἀπάγει. Ἡ πνευματικότης τοῦ ἀνθρώπου, ἰδοὺ ἡ οὐσία τοῦ κηρύγματός του· τὸ νόημα τῆς διδασκαλίας του ἦτο ἡ ἐσωτερίκευσις τῆς ζωῆς. Εἶπε τὴν μεγάλην ἀλήθειαν : «Ἐὰν σᾶς εἴπωσιν ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐδῶ ἢ ἐκεῖ, μὴ πιστεύσητε· διότι δὲν εἶναι οὔτε ἐδῶ οὔτε ἐκεῖ, ἀλλ' εἶναι ἐντὸς ὑμῶν». Αἱ πηγαὶ τῶν ἰδεῶν μας εἶναι ἐσωτερικαί. Ὁ ρυθμὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἐκ τῶν ἔνδον πρὸς τὰ ἔξω. Τὸ πολυτιμότερον πρᾶγμα εἰς τὸν κόσμον εἶναι ἡ ψυχή· κανὲν ἀντάλλαγμά της δὲν ὑπάρχει. «Τί θὰ ὠφεληθῇ ὁ ἄνθρωπος, λέγει ὁ Χριστός, ἐὰν κερδίσῃ τὸν κόσμον ὅλον, ζημιωθῇ δὲ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ; Ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ;» Ἡ ψυχὴ εἶναι πολύτιμον πρᾶγμα καὶ ἀθάνατον. «Μὴ φοβηθῆτε τὸν κόσμον, λέγει ἀλλαχοῦ, ὁ ὁποῖος δύναται

νὰ φονεύσῃ τὸ σῶμα, ἀδυνατεῖ ὅμως νὰ θίξῃ τὴν ψυχήν». Ἡ ψυχὴ εἶναι πρᾶγμα πολύτιμον. Δι' αὐτὴν ἔχυσεν ὁ Χριστὸς τὸ τίμιόν του αἷμα. Καὶ εἶπε : «Προσέξατε νὰ μὴ περιφρονήσητε κανένα ἐξ αὐτῶν τῶν ἐλαχίστων, διότι οἱ ἄγγελοι τοῦ Πατρός μου βλέπουν ἀπὸ τὸν οὐρανόν».

Ὁ ἐσωτερικὸς κόσμος εἶναι βέβαιος· ἔξω πλανῶνται αἱ ἀβεβαιότητες. Ἔξω βασιλεύει ἡ ἀδικία καὶ ὁ ὑλικὸς πλοῦτος. Τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ κοχλάζει ἀπὸ τὴν ἰδέαν τῆς σωτηρίας διὰ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀγάπης ἐκ τῶν ἔνδον πρὸς τὰ ἔξω. Τὴν στάμναν μας θὰ τὴν γεμίσωμεν εἰς φρέατα αἰωνιότητος, τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται ἐντὸς ἡμῶν. Ἐὰν ριφθῶμεν εἰς τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον, θὰ θρηνήσωμεν διὰ τὸ κενόν του, ὅπως θρηνεῖ ἡ μήτηρ πλησίον τοῦ κενοῦ λίκνου.

* * *

Ὅταν ἡ ψυχή μας πλημμυρίζῃ ἀπὸ συγκίνησιν, ἀπὸ ἀγάπην, τὸ σύμπαν γίνεται ὠκεανὸς ὡραιότητος, γοητείας, μυστηρίου. Ὁ ἔξω κόσμος εἶναι ἡ ἀντανάκλασις τοῦ ἑαυτοῦ μας. Ὅταν διασείῃ τὴν ψυχήν μας ἡ συγκίνησις, βλέπομεν τὸ σύμπαν πεπληρωμένον ἀπὸ δαψίλειαν ἰδανικῶν ἀξιῶν· μᾶς φαίνεται ὅτι ὅλα τὰ μέρη αὐτοῦ ἐναρμονίζονται πρὸς ἄλληλα καὶ περιπτύσσονται ἄλληλα μὲ ἄπειρον συμπάθειαν.

Ἡ πηγὴ τῆς ζωντανότητος, τῆς ἁγνότητος, τῆς ἰδανικότητος καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, εἶναι ὁ ἔσω κόσμος. Ἡ φανέρωσίς του ἀποτελεῖ τὴν ἀληθινήν μας ὕπαρξιν, τὴν πτῆσίν μας πρὸς τὰ ἄνω, τὴν λύτρωσίν μας. Τὸ Ἀνώτερον δὲν εἰσάγεται εἰς τὴν ψυχήν μας ἔξωθεν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔνδον ἀναβλύζει. Ἔνδοθεν ἀναβλύζει ἱερὸν ρεῦμα. Ἡ ζωὴ βαίνει μόνον διὰ μέσου ἡμῶν. Κωφοὶ ἔγραψαν τὴν ὡραιοτέραν μουσικήν, καὶ πολλοὶ ἤρχισαν νὰ βλέπουν τὸν κόσμον, ὅταν ἐτυφλώθησαν.

* * *

Τὸν θησαυρὸν αὐτὸν πόσον πρέπει νὰ τὸν φυλάξωμεν, νὰ τὸν εὐλαβηθῶμεν, νὰ μὴ ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ αὐτόν, ὁ ὁποῖος μᾶς καθιστᾷ συλλειτουργοὺς τῶν ἀγγέλων ! Ἀλλ' ὁ κόσμος σήμερον ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν ψυχήν. Ὁ νεώτερος πολιτισμὸς ἔχει βιομηχανοποιήση τὴν ζωήν· ἡ μηχανὴ πολὺ μᾶς πιέζει· δὲν ὑφίσταται πλέον μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἔργου του σχέσις πλήρης νοήματος· ὁ ἄνθρωπος πνίγεται ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς μηχανῆς, ἡ ὁποία ἀφανίζει τὸ πρόσωπον, τὸ μοναδικὸν ἡμῶν κτῆμα : τὴν ψυχήν, τὸν ἀνθρωπισμόν. Τὸ ἐπάγγελμα, ἐπειδὴ ἀποτελεῖ διὰ τοὺς πλείστους τὸ οὐσιῶδες περιεχόμενον τῆς ζωῆς των, ἐξασκεῖ μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ πολιτισμός μας εἶναι πολὺ ἐξωτερικός, δὲν μᾶς ἀρκεῖ· ἔχομεν ἀνάγκην ἀπὸ ψυχήν. Δὲν ἀρκεῖ νὰ δαμάσωμεν τὸ κῦμα, καὶ νὰ ζεύξωμεν τὸν ἀτμὸν εἰς ἐργασίαν, καὶ νὰ περιπατήσωμεν κάτω ἀπὸ τὴν θάλασσαν, καὶ νὰ πετάξωμεν εἰς τὸν ἀέρα, καὶ νὰ ἐκμηδενίσωμεν τὰς ἀποστάσεις, καὶ νὰ νικήσωμεν τὸ σκότος καὶ νὰ θριαμβεύσωμεν κατὰ τοῦ ψύχους, καὶ νὰ φέρωμεν εἰς τὸ πλευρόν μας τὴν Βιέννην καὶ τοὺς Παρισίους, μὲ τὰ θέατρά των καὶ τὴν μουσικήν των καὶ τὰς διαλέξεις των. Χρειαζόμεθα ψυχήν· ἡ εὐτυχία μας καὶ ἡ ἀθανασία μας ἔγκεινται εἰς αὐτήν.

***

Εἰς αὐτὴν εὑρίσκεται τὸ μυστικὸν τῆς ζωῆς. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην αἰσθανόμεθα βαθύτατα, ὅταν ἐρχώμεθα εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν Χριστόν· αὐτὸς εἶναι ὁ ἀφυπνιστὴς τοῦ ἐσωτερικοῦ ἡμῶν κόσμου. Διψῶμεν τοὺς λόγους του. Ἡ ζωή μας ὑφαίνεται μὲ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ περιφέρομεν πανταχοῦ τὸν θάνατον. Φέρομεν τὸν θάνατον ἐντὸς τοῦ ἑαυτοῦ μας. «Ὁ θάνατος ὑπάρχει εἰς τὴν ζωήν μας, ὅπως ἡ τελευταία σελὶς ἑνὸς βιβλίου, τὸ ὁποῖον ἀναγινώσκομεν καὶ τοῦ ὁποίου τὴν ἀνάγνωσιν δὲν ἐτελειώσαμεν εἰσέτι». Διψῶμεν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην· λαχταροῦμεν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐλπίδα· ζητοῦμεν τὸ ἔλεος καὶ τὸν οἶκτον. Εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν εἴμεθα ἀνίσχυροι, ἐφήμεροι, ἐνδεεῖς. «Πᾶσα σὰρξ εἶναι ὡσὰν ἄχυρον, καὶ ὅλη ἡ δόξα της εἶναι ὡσὰν ἄνθος τῆς χλόης». Ὅ,τι ἐναγκαλιζόμεθα εἶναι καπνός.

***

Κύριε, ἀπὸ τὸ βάθος τῆς δυστυχίας μας φερόμεθα πρὸς σέ, τὸ ὂν τὸ ἀπόλυτον· ἀπὸ τὸ βάθος τῆς φθορᾶς μας πρὸς σέ, τὸν ἄφθαρτον· ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ἁμαρτίας μας πρὸς σέ, τὸ θησαύρισμα τῆς ἁγνότητος· ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ἀσχημίας μας πρὸς σέ, τὸ ἄφθιτον κάλλος.

Περιμένομεν τὸ Πάσχα σου· περιμένομεν τὴν μεγάλην Ἑορτήν, τὴν Ἑορτὴν τὴν ἁγίαν, τὴν Ἑορτὴν τῶν ἑορτῶν. Σὺ εἶσαι ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον περιμένομεν νὰ μᾶς εἴπῃ διατί ἀγωνιζόμεθα καὶ διατί ὑποφέρομεν. Οἱ νεκροί μας κοιμοῦνται, καὶ περιμένουν· σπεῦσε νὰ ἀναστηθῇς· σὺ εἶσαι ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον περιμένουν. Οἱ πάντες ζῶμεν ἐν τῇ ἀναμονῇ.

Ὢ! Πόσον ὡραῖα ἔρχεται τὸ Πάσχα σου! ἡ ἡμέρα μὲ τὴν ἄφθιτη ὡραιότητά της, μὲ τὴν ἄχραντη ἁγιότητά της, μὲ τὸ ἐνθουσιῶδες σάλπισμα ὅτι σὺ ἀνέστης· μὲ βάδισμα τὸ ὁποῖον ὁμοιάζει τὸν ἐρχομὸν τῆς ἀνοίξεως.

Ἐλθὲ νὰ μᾶς ὁμιλήσῃς διὰ τὴν ζωήν, διὰ τὸν θάνατον, διὰ τὴν ἀγάπην. Μᾶς εἶπαν ὅτι «ὅταν ὡμίλεις διὰ τὴν ζωήν, καὶ οἱ πλέον δυστυχισμένοι ἤθελαν νὰ ζήσουν· ὅταν ὡμίλεις διὰ τὸν θάνατον, καὶ οἱ πλέον εὐτυχισμένοι ἤθελαν νὰ ἀποθάνουν· ὡμίλεις διὰ τὴν ἀγάπην, καὶ ὅλοι οἱ κλῶνοι ἐβιάζοντο νὰ ἀνθίσουν».

Πόσον μᾶς ἠγάπησες! Ἐσταυρώθης δι' ἡμᾶς! Καὶ δὲν ἐσταυρώθης μόνον μίαν φοράν, ἀλλὰ σταυρώνεσαι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐφόσον ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ἀδελφῶν σου—ἀδελφοὺς ὠνόμασες ὅλους τοὺς ἀνθρώπους—καὶ πεινᾷς καὶ διψᾷς καὶ γυμνητεύεις καὶ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φυλακῇ εὑρίσκεσαι. Μὲ ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον συκοφαντοῦν καὶ ἀτιμάζουν καὶ ἐξουθενώνουν, ἀποθνήσκεις. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κάθε φυλακὴν ἐλευθερώνεσαι, καὶ ἀπὸ κάθε μνῆμα ἀναστήνεσαι. Ζῇς καὶ πάσχεις, καὶ συσταυροῦσαι μεθ' ἡμῶν, καὶ μένεις μεθ' ἡμῶν πάσας τὰς ἡμέρας μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ

Περὶ τὰ μέσα Ἀπριλίου ἀφίχθησαν ἐνταῦθα περὶ τοὺς ἑβδομήκοντα Ἕλληνες Φοιτηταὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου μετὰ τῶν Καθηγητῶν αὐτῶν πρὸς ἀπόδοσιν τῆς γενομένης πρὸ μηνῶν ἐν Ἀθήναις ἐπισκέψεως τῶν Τούρκων Φοιτητῶν. Οἱ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν Καθηγηταὶ ἦσαν οἱ Ἐλλογιμώτατοι κύριοι: Ἀδαμάντιος Ἀδαμαντίου, τῆς Βυζαντιολογίας, Κωνσταντῖνος Λογοθετόπουλος, τῆς γυναικολογικῆς Χειρουργικῆς, Σπυρίδων Γαλανός, τῆς Χημείας, καὶ Ἐμμανουὴλ Ἐμμανουήλ, τῆς Φαρμακολογίας. Συνώδευεν ὁ ἰατρὸς κ. Θωμᾶς Βαλάσσης, διευθυντὴς τῆς Πανεπιστημιακῆς Λέσχης Ἀθηνῶν καὶ ἀρχηγὸς τῆς ἐκδρομῆς. Ἡ ἐκδρομὴ διωργανώθη ὑπὸ τῆς Πανεπιστημιακῆς Λέσχης Ἀθηνῶν κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Τουρκικοῦ Πανεπιστημίου, ὑπὸ τοῦ ὁποίου καὶ ἐξενίσθησαν. Οἱ πάντες ἔμειναν κατεγοητευμένοι καὶ δὲν εὕρισκον λόγους νὰ ἐκφράσωσι τὸν ἐνθουσιασμὸν αὐτῶν καὶ νὰ εὐχαριστήσωσι τόσον τοὺς Τούρκους συναδέλφους των καὶ τοὺς διακεκριμένους Καθηγητάς των, ὅσον καὶ τὰς Ἀρχάς, τὴν σεβαστὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν διὰ τὰ αἰσθήματά των.

Τὴν 17ην Ἀπριλίου οἱ Καθηγηταὶ καὶ οἱ Φοιτηταί, Ἕλληνες καὶ ἀρκετοὶ Τοῦρκοι, ἐπεσκέφθησαν τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, γενόμενοι ἐγκαρδίως δεκτοὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Μεγάλῳ Συνοδικῷ. Ἡ Α. Θ.

Παναγιότης ἐξαίρουσα τὴν σπουδαιότητα τῶν διανοουμένων τάξεων τῶν δύο χωρῶν διὰ τὴν ἑδραίωσιν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν φιλικῶν σχέσεων καὶ δεσμῶν αὐτῶν εἶπε τὰ ἑξῆς:

Ἀγαπητὰ ἡμῖν ἐν Κυρίῳ τέκνα,

Μετὰ χαρᾶς ὑποδέχεται ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία ὑμᾶς, τὰ πεφιλημένα Αὐτῆς τέκνα, ἐν τῇ ἱερᾷ αὐτῆς ταύτῃ Ἕδρᾳ καὶ περιπτυσσομένη ὑμᾶς θερμῶς εὐλογεῖ ὑμᾶς μητρικῶς, δι᾿ ὑμῶν δὲ καὶ ἅπασαν τὴν ἀκαδημαϊκὴν Νεότητα. Ἰδιαιτέρως συγχαίρομεν ὑμῖν, διότι διὰ τῶν αἰσθημάτων ὑμῶν, τῶν ὁποίων ἀπόρροια εἶναι ἡ παροῦσα εὐτυχὴς ἐπίσκεψις ὑμῶν πρὸς τοὺς ἀγαπητοὺς Τούρκους συναδέλφους ὑμῶν, ἐνισχύετε τὸ ἱερὸν ἔργον τῆς συναδελφώσεως τῶν δύο εὐγενῶν Ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα ἡνωμένα καὶ ἠδελφωμένα δύνανται νὰ ὑπηρετήσωσι μεγάλως τὸ ἔργον τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐν ταῖς ἱστορικαῖς ταύταις χώραις, αἵτινες ὑπῆρξαν ἡ ἑστία τῶν φώτων δι᾿ ἅπασαν τὴν ἀνθρωπότητα.

Εὐχόμεθα ἀπὸ μέσης καρδίας ὅπως τοιαῦτα εὐγενῆ αἰσθήματα πάντοτε διαθερμαίνωσι τὰ στήθη τῆς σπουδαζούσης Νεότητος ἀμφοτέρων τῶν Ἐθνῶν, διότι ἡ σπουδάζουσα Νεότης, καὶ δὴ ἡ ἀκαδημαϊκή, ἀποτελεῖ πάντοτε τὴν ἐλπίδα μιᾶς καλλιτέρας Αὔριον καὶ μὲ τὴν θερμὴν ταύτην εὐχὴν προσφωνοῦμεν ὑμῖν πατρικῶς τὸ «ὡς παρέστητε».

Ὁ Καθηγητὴς κ. Ἀδαμάντιος Ἀδαμαντίου ἐν βαθυτάτῃ συγκινήσει εἶπε:

Παναγιώτατε,

Βαθυτάτη εἶναι ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν Καθηγητῶν καὶ Φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν διὰ τοὺς εὐμενεῖς καὶ πατρικοὺς λόγους, διὰ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τὰς ὁποίας ἀπένειμεν εἰς αὐτοὺς ἡ Ὑμετέρα Θειοτάτη Παναγιότης. Βαθυτάτη ἐπίσης εἶναι ἡ συγκίνησις καὶ ἡ κατάνυξις τὴν ὁποίαν αἰσθανόμεθα πάντες ἡμεῖς, προσερχόμενοι εἰς τὸ παλαίφατον καὶ ἱερώτατον τοῦτο Κέντρον τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ ἀτενίζοντες τὸν σεπτὸν Ἀρχηγὸν τῆς Πανορθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἤλθομεν ἐνταῦθα, Παναγιώτατε, ἀνταποδίδοντες ἐπίσκεψιν Καθηγητῶν καὶ Φοιτητῶν τοῦ ἀδελφοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας, διὰ νὰ γνωρίσωμεν καὶ νὰ θαυμάσωμεν τὴν ἱστορικωτάτην ταύτην πόλιν καὶ διὰ νὰ συντελέσωμεν εἰς τὴν σύσφιγξιν τῶν αἰσίως ἐγκαινισθέντων φιλικῶν δεσμῶν μεταξὺ τῶν δύο εὐγενῶν Λαῶν. Ἡ προσέγγισις καὶ συνένωσις αὐτὴ εἶναι ὁ ἄξων τῆς εὐημερίας, τῆς εὐτυχοῦς συμβιώσεως, τῆς προόδου, μιᾶς νέας ζωῆς

καὶ διὰ τοὺς δύο Λαούς. Καὶ τὴν νέαν ταύτην ζωὴν ἐπιζητεῖ πρώτη ἡ χρυσῆ Νεότης τῶν δύο Πανεπιστημίων, ἡ ὁποία προσβλέπει εὔελπις καὶ πλήρης νέων ἰδεῶν πρὸς τὸ μέλλον.

Ἐρχόμεθα λοιπὸν ὡς τέκνα εὐλαβέστατα Καθηγηταὶ καὶ Φοιτηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν νὰ ζητήσωμεν τὴν εὐλογίαν καὶ τὰς θεοπειθεῖς εὐχὰς τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Πανορθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς εὐημερίαν ἡμῶν. Πρὸ παντὸς δὲ ἡ ἐπίσκεψις αὕτη, ἡ τόσον βαθέως κατανύσσουσα τὰς ψυχὰς ἡμῶν, πρὸς τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα καὶ αἱ εὐλογίαι Αὐτῆς θὰ εἶναι τὸ στήριγμα τὸ ὁποῖον θὰ ἐνισχύῃ ἀείποτε ἡμᾶς πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἔργων τῆς Ἐπιστήμης, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀνέσπερον τὸ ὁποῖον θὰ φωτίζῃ τὸν εὐρὺν καὶ ὁμαλὸν δρόμον τῶν νέων ἰδανικῶν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς προόδου.

Μεθ᾽ ὃ ὁ κ. Ἀδ. Ἀδαμαντίου συνέστησε τοὺς Καθηγητάς, οἵτινες ἠσπάσθησαν τὴν δεξιὰν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ ἔλαβον τὰ πασχαλινὰ ᾠά. Ὁ δὲ κ. Βαλάσσης, Διευθυντὴς τῆς Πανεπιστημιακῆς Λέσχης, παρουσίασεν εἰς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τοὺς Φοιτητάς, οἱ ὁποῖοι ἠσπάσθησαν ἐπίσης ἐν βαθείᾳ κατανύξει τὴν Πατριαρχικὴν δεξιὰν καὶ ἔλαβον τὰ Πασχαλινὰ ᾠά. Καὶ εἰς εἰς τοὺς Τούρκους Φοιτητάς, τοὺς ὁποίους διέκρινον ἐξαιρετικὴ εὐγένεια καὶ σεμνότης, ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετ᾽ ἰδιαιτέρας ἀγάπης ἔδωκε Πασχαλινὰ ᾠά.

Τὴν μεσημβρίαν οἱ Ἕλληνες Καθηγηταὶ παρεκάθησαν εἰς τὴν Πατριαρχικὴν τράπεζαν. Εἰς ἀπόδοσιν τῆς ἐπισκέψεως ἐπεσκέφθη αὐτοὺς ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Τοκατλιὰν τὴν ἑπομένην ἡμέραν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μύρων κ. Πολύκαρπος, Τοποτηρητὴς τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας. Τὴν 20ὴν Ἀπριλίου ἐπεσκέφθησαν ἐκ νέου τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει καὶ ὑπέβαλον τὰ σέβη αὐτῶν. Προϋπέμφθησαν δὲ εἰς τὸ ἀτμόπλοιον ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος διὰ τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Τριτεύοντος κ. Γρηγορίου.

ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ
ΕΚ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΛΕΠΤΟΥ ΜΥΣΤΡΑ

ΣΕΡΒΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἐν τῷ προηγουμένῳ Τεύχει τῆς «Ὀρθοδοξίας» ἀνεγράφη ὅτι διὰ Πατριαρχικοῦ Γράμματος ἐξεφράσθησαν τῷ Μακαριωτάτῳ Πατριάρχῃ κ. Βαρνάβᾳ τὰ συλλυπητήρια καὶ ἡ συμπάθεια τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῖς γενομένοις τελευταίως ἐν τῇ Νοτίῳ Σερβίᾳ καταστρεπτικοῖς σεισμοῖς. Ἡ Α. Μακαριότης, ἐκφράζουσα τὴν συγκίνησίν της καὶ βαθείας εὐχαριστίας, ἀπήντησε δι᾿ ὡραίας Ἐπιστολῆς. Ἀμφότερα τὰ ἔγγραφα καταχωροῦνται ἐνταῦθα.

Μακαριώτατε καὶ Ἁγιώτατε Πατριάρχα Βελιγραδίου καὶ παντὸς τοῦ Βασιλείου τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Βαρνάβα, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Μετὰ μυχίας θλίψεως ἠκούσαμεν, ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ, καὶ παρηκολουθήσαμεν ἐκ τῶν ἐν τῷ τύπῳ δημοσιευμάτων τὰ δεινὰ καὶ μεγάλης ἐκτάσεως καὶ διαρκείας ἐκ τῶν σεισμῶν καὶ πλημμυρῶν παθήματα, ἅτινα ἀτυχῶς ἔπληξαν πρὸ ὀλίγου τὸν ἀγαπητὸν ἡμῖν Σερβικὸν λαὸν ἐν τοῖς νοτίοις μέρεσι τοῦ Κράτους.

Διαβιβάζομεν διὰ τῆς παρούσης, ἐξ ἀποφάσεως καὶ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, τὴν ἔκφρασιν τῆς βαθείας ἡμῶν συμπαθείας πρὸς τὴν Ὑμετέραν περιπόθητον Μακαριότητα ἐπὶ τῇ δοκιμασίᾳ ταύτῃ καὶ τοῖς παθήμασι τοῦ ἀγαπητοῦ λαοῦ καὶ ὁλοψύχως τοῦ Κυρίου δεόμεθα ὅπως σκέπῃ τὸν εὐσεβῆ λαὸν καὶ τὴν ἀγαπητὴν ὑμῶν χώραν ἀπὸ τῆς τοῦ σεισμοῦ ἀπειλῆς καὶ τῶν οἱωνδήποτε δεινῶν.

Ὁ Κύριος εἴη ἵλεως καὶ παντὶ τῷ κόσμῳ καὶ χαρίζοιτο τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ καὶ τὴν εὐτυχίαν πανταχοῦ.

Κατασπαζόμεθα καὶ αὖθις μετὰ πόθου Αὐτὴν καὶ διατελοῦμεν μετ᾿ ἀγάπης.

͵αϡλα΄ Μαρτίου ιθ΄.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως **Φώτιος.**

Παναγιώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ, λίαν ἀγαπητὲ καὶ ἐπιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Φώτιε, τὴν Ὑμετέραν περισπούδαστον ἡμῖν Σεβασμίαν Παναγιότητα ἐν φιλήματι ἁγίῳ περιπτυσσόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Μετὰ βαθείας συγκινήσεως ἀνέγνωμεν μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τὸ ἀδελφικὸν Γράμμα τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, ἀπὸ τῆς 19ης Μαρτίου ἐν. ἔτους, δι' οὗ διεβίβασεν ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης τὴν ἔκφρασιν τῆς βαθείας συμπαθείας πρὸς ἡμᾶς καὶ τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν ἐπὶ τῇ δοκιμασίᾳ καὶ τοῖς παθήμασι τοῦ λαοῦ ἡμῶν ἐκ τοῦ φοβεροῦ σεισμοῦ, ὅστις πρό τινος ἐνέσκηψεν ἐν τοῖς νοτίοις μέρεσι τοῦ Κράτους καὶ ἐπέφερε δεινὰ πλήγματα καὶ μεγάλας καταστροφὰς εἰς τὸν αὐτόθι πληθυσμόν.

Ἐνώπιον τοιαύτης θεομηνίας, ἥτις διέσεισε καὶ διέσχισεν ὄρη καὶ βουνὰ καὶ κατέρριψεν ὁλοκλήρους πόλεις καὶ χωρία μετὰ τῶν ναῶν καὶ σχολῶν αὐτῶν ἀφίσασα πεινῶντα καὶ ἄστεγον λαὸν κατὰ χιλιάδας, καταλλήλως ἐστηρίζομεν τὸν εὐσεβῆ ἡμῶν λαὸν ἐν τῇ πίστει καὶ τῷ ἐλέει τοῦ Θεοῦ τοῦ μακροθυμοῦντος ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν. Ἰδιαιτέραν ὅμως ἀνακούφισιν καὶ παρηγορίαν εὕρομεν πάντες, τό τε ποίμνιον καὶ οἱ ποιμένες, κατὰ τὰς δεινὰς ταύτας περιστάσεις ἐκ τῆς ἀδελφικῆς ἐκφράσεως τῆς βαθείας συμπαθείας καὶ ἐκ τῶν θερμῶν πρὸς Κύριον εὐχῶν τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ τῆς Μεγάλης Μητρὸς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας τὸ φίλτρον καὶ ἡ στοργὴ ἀνέκαθεν ὑπῆρξε τρανὸν πρὸς τὸν εὐσεβῆ ἡμῶν λαὸν καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ.

Ὅθεν εὐχαριστοῦντες ἀπὸ καρδίας τὴν Ὑμετέραν περιπόθητον Παναγιότητα καὶ τὴν περὶ Αὐτὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον διὰ τὰς ὡς ἄνω ἐκδηλώσεις συμπαθείας, παρακαλοῦμεν Αὐτήν, ὅπως καὶ εἰς τὸ ἑξῆς πάντοτε μνημονεύῃ ἐν ταῖς πρὸς Κύριον προσευχαῖς Αὐτῆς τοῦ ἡμετέρου λαοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ὅπως ἀπαλλάξῃ ἡμᾶς ὁ Θεὸς πάντων τῶν δεινῶν καὶ εὐλογήσῃ καὶ ἐλεήσῃ πάντας ἡμᾶς.

Κατασπαζόμενοι δὲ ἀδελφικῶς Αὐτὴν καὶ αὖθις, διατελοῦμεν.

Ἐν Βελιγραδίῳ, τῇ 15 Μαρτίου 1931.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Βελιγραδίου **Βαρνάβας.**

† ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΥΖΙΚΟΥ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ

Η ΑΓΓΛΙΚΑΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ε'

[Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 60 τοῦ ΣΤ' τόμου]

ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥΣ ΤΩΝ ΑΓΓΛΙΚΑΝΩΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΩΝ

Τὸ κῦρος τῶν Ἀγγλικανῶν Χειροτονιῶν ἐγένετο διὰ μέσου τῶν αἰώνων σημεῖον ἀντιλεγόμενον. Ὁ Bossuet (Tom VIII Oeorg completes) Bellarmin (De Sacramentis in genere) καὶ ἱκανοὶ ἄλλοι ἐπίσημοι Ἀρχιερεῖς καὶ θεολόγοι Ρωμαιοκαθολικοὶ ἀποφαίνονται ὑπὲρ τοῦ κύρους αὐτῶν. Μέλη διάσημα καὶ πεπαιδευμένα τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, γράφει ὁ Aldinan (περὶ τοῦ κύρους τῶν χειροτονιῶν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας), ἐξέφρασαν πραγματικῶς τὴν πεποίθησιν ὅτι αἱ Ἀγγλικαναὶ Χειροτονίαι ἔχουσι κῦρος καὶ ἰσχύν· καὶ παραθέτων σχετικὰς μαρτυρίας ἐπάγει : Εἰς ταύτας τὰς μαρτυρίας δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν τὴν τοῦ Πέτρου Walshts, εὐπαιδεύτου Φραγκισκανοῦ μοναχοῦ τοῦ ΙΖ' αἰῶνος γράφοντος : «Δὲν πρέπει νὰ νομίσητε ὅτι θέλω κατ' οὐδὲν νὰ προσβάλω τὴν χειροτονίαν τοῦ Parker ὡσεὶ πραγματικῶς ἡ χειροτονία αὕτη ἦτο οὐχὶ μόνον παρὰ τοὺς Κανόνας τῆς Ἐκκλησίας ἢ παράνομος, ἀλλ' εἰσέτι ἄνευ μηδεμιᾶς ἀξίας κατὰ τὸν σχολικὸν ὅρον. Ἐὰν ἔμελλον νὰ ἐκφράσω τὴν γνώμην μου ἐπὶ τοῦ προκειμένου. . . . . θὰ ἠναγκαζόμην εὐσυνειδήτως νὰ συνταχθῶ ἐκείνοις οἵτινες ποσῶς δὲν ἀμφιβάλλουσιν ὅτι ἡ χειροτονία τῶν Ἐπισκόπων, πρεσβυτέρων καὶ διακόνων τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας εἶναι τοὐλάχιστον ἰσχυρά». (Ἱστ. τῆς Ἰρλανδ.). Καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτός : «Αἱ χειροτονίαι τῆς διαμαρτυρομένης Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας εἰσὶν ἰσχυραὶ κατὰ διπλῆν ἔποψιν κατὰ τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν Σχολῶν καὶ κατὰ τὰ ἀρχαῖα περὶ Τελετουργιῶν Τυπικὰ ἁπασῶν τῶν Καθολικῶν Ἐκκλησιῶν Λατινικῶν τε καὶ Ἀνατολικῶν» (Ἐπιστ. πρὸς ἔξοχον ἄνδρα 1686). Τὴν αὐτὴν γνώμην ἐξέφραζε καὶ ὁ Karol πρῶτος Ραμαιοκαθολικὸς Ἐπίσκοπος τῆς Βαλτιμόρης τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, κατὰ

τὴν μαρτυρίαν τοῦ διασήμου Arthur Cleveland Cox, ἐφημερίου τοῦ ναοῦ τῆς Χάριτος (Grace Church).

Εἰς ταῦτα δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν τὴν γνώμην καὶ ἑτέρων ἐπιφανῶν Ρωμαιοκαθολικῶν περὶ τοῦ ἐγκύρου τῶν Ἀγγλικῶν χειροτονιῶν· π. χ. τὸν Κουραϋ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτοῦ πρὸς τὸν διδάκτορα τῆς Σορβόννης Armauld καὶ πρὸς τὸν Snellaerts, διδάκτορα καὶ καθηγητὴν τοῦ Louvain. Ἐπίσης τοῦ Riberolles, Γενικοῦ Ἡγουμένου τῶν τακτικῶν Κανονικῶν τοῦ ἱερατικοῦ τῆς Γαλλίας Σλλόγου ἔνθα παρατίθεται ἡ γνώμη τοῦ Bossuet περὶ τοῦ ἐγκύρου τῶν Ἀγγλικανῶν χειροτονιῶν. Προσθέτομεν τὸν Devenpo de Sainte Claire ὁμολογοῦντα ὅτι τὸ Τυπικὸν Ἐδουάρδου τοῦ ΣΤ' εἶναι ἐπαρκὲς ὑλικῶς καὶ τυπικῶς πρὸς ἔγκυρον χειροτονίαν· τὸν Κουδσέμιον (De Desper. Calvin. Caus) ἐξετάσαντα ἐν Ἀγγλίᾳ ἔνθα μετέβη ἐπὶ τούτῳ τὸ κῦρος τῶν Ἀγγλικανῶν χειροτονιῶν καὶ ἀποφανθέντα ὑπὲρ αὐτῶν καὶ πολλοὺς ἄλλους.

Τὸ ἔγκυρον τῶν Ἀγγλικανῶν χειροτονιῶν ἀνεγνωρίσθη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Μεταρρυθμίσεως ὑπ' αὐτῆς τῆς παπικῆς Ἐκκλησίας. Ἐπὶ τῆς βασιλίσσης Μαρίας ἐν τῷ Σιγιλλίῳ τοῦ πάπα Ἰουλίου Δ' καὶ τὰ συμφώνως τούτῳ ἐκδοθέντα ἐντάλματα πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον (Chapitre) Καντορβερίας καὶ τοὺς διαφόρους Ἐπισκόπους ἐξουσιοδοτοῦντο οὗτοι νὰ ἐπικυρώσωσι πάντας τοὺς κληρικοὺς εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς αὐτῶν βαθμούς, καίπερ ἀτάκτως πως ληφθέντας (etiam minus rite susceptis) ὑπὸ αἱρετικῶν και σχισματικῶν Ἐπισκόπων, ἐὰν μόνον ἐν τῇ χορηγήσει τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ αὐτῶν ἀξιώματος ὁ τύπος καὶ ὁ σκοπὸς τῆς Ἐκκλησίας ἐτηρήθησαν. Ὁ παπικὸς Ἀρχιεπίσκοπος Καντορβερίας Καρδινάλιος Πὸλ (Pole καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Bodner παρεχώρησαν εἰς πάντας τοὺς κατὰ τὸ Ἀγγλικανὸν Τυπικὸν χειροτονηθέντας Ἐπισκόπους καὶ ἱερεῖς τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἢ νὰ ἐμμένωσιν ἐν ταῖς Μητροπόλεσι καὶ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς αὐτῶν εἰσοδήμασι (beneces) καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτῶν καθήκουσι μεθ' ἁπλῆν συνδιαλλαγήν, ἄνευ οὐδεμιᾶς νέας χειροτονίας. Ὁ Καρδινάλιος Πὸλ δι' ***Ἀφέσεως*** καταχωρισθείσης ἐν τῇ πράξει τοῦ Κοινοβουλίου ἐν ἔτει Α' καὶ Β' Φιλίππου καὶ Μαρίας Κεφ. Β' παραγρ. 28 ὑπισχνεῖται πᾶσι τοῖς Ἀγγλικανοῖς κληρικοῖς νὰ τοὺς δεχθῇ ἐν ταῖς πνευματικαῖς αὐτῶν τάξεσι, καθήκουσι καὶ εἰσοδήμασι καὶ νὰ ἐπικυρώσῃ ἅπαντα τὰ οἱαδήποτε προνόμια ἅπερ δυνατὸν νὰ ἔλαβον τῇ δυνάμει τῆς ὑπεροχῆς τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ Ἐρρίκου καὶ Ἐδουάρδου, ὁπωσδήποτε ταῦτα ἐγένοντο ἐπιτευκτά, ἐὰν εἰλικρινῶς ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν ἑνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ δὲ 29 ἄρθρον τῆς ***Ἐπισκέψεως*** τοῦ Boner ἀπαιτεῖ νὰ ἐξετασθῇ ἁπλῶς ἐάν τις τῶν χειροτονηθέντων σχισματικῶς καὶ παρὰ τὴν ἀρχαίαν τάξιν καὶ τὸ ἔθος τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, οὐκέτι συνδιαλλα-

γεὶς καὶ μὴ παραδεκτὸς εἰσέτι γενόμενος παρὰ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς ἐπαρχίας ἐτέλεσε λειτουργίαν. Ἀνεγνωρίσθη δὲ ὡς ἔγκυρος καὶ αὐτὴ ἡ χειροτονία τοῦ Ἐπισκόπου Σκόρυ ἐκ τῶν χειροτονητῶν τοῦ Πάρκερ. Ἅτινα πάντα ἀριδήλως ἀποδεικνύουσι τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Μεταρρυθμίσεως ἀναγνώρισιν τοῦ κύρους τῶν Ἀγγλικανῶν χειροτονιῶν.

Ἀλλὰ κατὰ τὰς ἡμέρας μας ὁ πάπας Λέων ΙΓ΄ ἔσπευσεν ἐλαφρᾷ τῇ καρδίᾳ διὰ Βούλλας αὐτοῦ νὰ ἀνακηρύξῃ ἀληθήτως ταύτας ἀκύρους. Ἡ ἄγαν αὐστηρὰ αὕτη κρίσις, ἡ ἀπαρέσασα καὶ εἰς πλείστους ἐπισήμους Ρωμαιοκαθολικοὺς προῆλθε καθ' ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐν τῷ βάθει τῆς Ρωμαϊκῆς ψυχοσυνθέσεως ἐμφωλευούσης ἀπεχθείας πρὸς τὴν ἀποσκιρτήσασαν τῆς Ρωμαϊκῆς ποίμνης θυγατέρα καὶ ἐκ λόγων προσηλυτισμοῦ τῶν τυχὸν πτοουμένων διὰ τὴν δῆθεν ἀπογύμνωσιν αὐτῶν τῆς ἀληθοῦς ἱερατικῆς χάριτος καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Ἀντιθέτως ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως μετὰ ἐμβριθῆ μελέτην καὶ ἐξονύχισιν τοῦ ζητήματος ἀπεφάνθη ἐπ' ἐσχάτων ἐπισήμως ὑπὲρ τοῦ κύρους τῶν Ἀγγλικανῶν χειροτονιῶν (Π. Ρ. Β. Α. Κομνηνοῦ Συμβολαὶ περὶ τοῦ κυρ. τῶν Ἀγγλικαν. χειροτονιῶν, ἔνθα καὶ αἱ σχετικαὶ παραπομπαί).

Τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως (1923) ἀναγνωρίζουσαν οὐχὶ πρόσχημα χειροτονίας ἀλλὰ χειροτονίας ἀληθεῖς, ἑδραζομένας ἐπὶ ἀσφαλεστάτης ἀνθρωπίνης ἱστορικῆς ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων διαδοχῆς, ἐπὶ ἐγκύρου μεταβιβάσεως αὐτῆς καὶ ἐπὶ οὐσιωδῶς καὶ θεμελιωδῶς ὀρθῆς ἀντιλήψεως καὶ ἐκτιμήσεως αὐτῆς ἀνεγνώρισαν ἀμέσως καὶ ἐκπεφρασμένως αἱ Ἐκκλησίαι Ἀλεξανδρείας, Ἱεροσολύμων, Κύπρου, Ἑλλάδος, βραδύτερον δὲ σιωπηλῶς καὶ ἐν τῇ πράξει αἱ Ἐκκλησίαι Ἀντιοχείας, Ρωσσίας, Σερβίας, Ρουμανίας, διανοίγεται δὲ διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως ταύτης εὐρεῖα ἡ πύλη πρὸς τὴν ταχυτέραν καὶ ἀποτελεσματικωτέραν συνεννόησιν καὶ ἕνωσιν, καθ' ἥν, ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Κυρίου ναῷ, Ὀρθόδοξοι καὶ Ἀγγλικανοί, ἀσπαζόμενοι ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ θέλομεν ψάλλει ἐν ἀγαλλιάσει ψυχῆς «***σήμερον ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡμᾶς συνήγαγε καὶ πάντες αἴροντες τὸν Σταυρόν σου λέγομεν, Ὡσαννὰ ἐν τοῖς Ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου***».

Η ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ

Ἡ ἀρχὴ τῆς συζητήσεως περὶ τοῦ κύρους τῶν Ἀγγλικανῶν χειροτονιῶν ἀνάγεται εἰς τὴν χειροτονίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Parker τοῦ διαδεξαμένου τὸν Καρδινάλιον Πὸλ (Pole) ἐν τῇ ἕδρᾳ τῆς Καντορβερίας τοῦ Parker χειροτονήσαντος πάντας τοὺς λοιποὺς Ἀγγλικανοὺς Ἐπισκόπους. Ὁ Parker, ἀνὴρ μορφώσεως καὶ ἀξίας, χρηματίσας Γυμνασιάρχης τοῦ ἐν

τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Καντᾶβρυγίας (Canbridge) Γυμνασίου «Σῶμα Χριστοῦ», κάτοχος τῶν Κανονικῶν δικαιωμάτων τῆς Ἤλυ (Ely) καὶ Δεκάνος τῆς Λίνκολν (Lincoln) ὡς καὶ παιδαγωγὸς τῆς Βασιλίσσης Ἐλισάβετ, καταδιωχθεὶς ἀπηνῶς ὑπὸ τῆς Βασιλίσσης Μαρίας ὡς μὴ προσκείμενος τοῖς παπισταῖς ἐξελέγη δυνάμει τῆς βασιλικῆς ἀδείας (Congé d'elire) ὑπὸ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συνεδρίου (Chapitre) τῆς Καντορβερίας Ἀρχιεπίσκοπος αὐτῆς καὶ ἐδόθη ἐντολὴ ἓξ Ἐπισκόποις ἵνα χειροτονήσωσιν αὐτόν. Ἐξ ἀκατανοήτου ὅμως παραλείψεως δὲν ἀνεγράφη ἐν τῷ ἐγγράφῳ ὁ συνήθης ὅρος «ἢ τουλάχιστον τέσσαρες ἐξ ὑμῶν (aud ad minus quatuor vestrum). Ἐπειδὴ δὲ τρεῖς τῶν κληθέντων πρὸς χειροτονίαν ἀπεποιήθησαν, ἡ χειροτονία ἐματαιώθη καὶ νέα ἐντολὴ ἐδόθη ἑπτὰ Ἐπισκόποις, ὅπως τέσσαρες τουλάχιστον ἐξ αὐτῶν χειροτονήσωσι τὸν Πάρκερ καὶ οὕτω τέσσαρες ἐξ αὐτῶν προέβησαν εἰς τὴν χειροτονίαν (17 Δεκεμβρίου 1559) ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῆς Lambeth κατὰ τὸ τυπικὸν Ἐδουάρδου τοῦ ΣΤ'. Σημειωτέον ὅτι ἐκ τῶν τεσσάρων χειροτονούντων οἱ δύο εἶχον χειροτονηθῆ Ἐπίσκοποι κατὰ τὸ Ρωμαιοκαθολικὸν Τυπικὸν (ὁ Βαρλὼ τῆς Τζίτζεστερ καὶ ὁ Χάδοκινσ τῆς Βεδφόρ), ὁ δὲ Ἰωάννης Σκόρυ Ἐπίσκοπος τῆς Χέρεφορδ καὶ Μίλεσ Κοβερδέϊλ Ἐπίσκοπος τοῦ Exeter εἶχον χειροτονηθῆ ἐπὶ Ἐδουάρδου τοῦ ΣΤ' κατὰ τὸν τύπον τοῦ Εὐχολογίου αὐτοῦ. Λεπτομερὲς πρακτικὸν τῆς τελετῆς συνταχθὲν καὶ ὑπογραφὲν κατετέθη ἐν τοῖς Ἀρχείοις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ ἀντίγραφον ἐπίσημον αὐτοῦ εὑρίσκεται ἐν τῷ Γυμνασίῳ «Σῶμα Χριστοῦ». Τὸ πρακτικὸν τοῦτο ὑπεγράφη ὑπὸ τῶν τεσσάρων συμβολαιογράφων οἵτινες εἶχον ὑπογράψει καὶ τὸ πρακτικὸν τῆς χειροτονίας τοῦ Καρδιναλίου Πὸλ τῷ 1555. Καὶ ἐν τῷ Ὑπομνήματι τοῦ Πάρκερ τῷ εὑρεθέντι μεταξὺ τῶν ἐγγράφων του καὶ φυλαττομένῳ ἐν τῷ Γυμνασίῳ «Σῶμα Χριστοῦ» Corpus Christi) ἀναγινώσκεται «1559 17 Δεκεμβρίου. Ἐχειροτονήθην Ἀρχιεπίσκοπος Καντορβερίας Consecratus sum in Archiepiscopum Cantuariensem». Μνεία δὲ τοῦ πρακτικοῦ τῆς χειροτονίας ἐγένετο μετὰ ἑπταετίαν ἐν τῷ νόμῳ τοῦ Κοινοβουλίου τοῦ 8ου ἔτους τῆς βασιλείας τῆς Ἐλισάβετ Κεφ. Α' παραγρ. 2.

Τὸ κῦρος τῆς τοιαύτης χειροτονίας ἠμφισβήτησαν μερικοὶ Ἄγγλοι φανατικοὶ παπισταί. Οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι ἐγένετο ἐν ἐποχῇ σχίσματος καὶ συνεπῶς ἄνευ τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ Πάπα. Ἄλλοι ἔφερον ὡς ἔνστασιν τὴν μὴ τήρησιν τῶν δογμάτων τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. Ἄλλοι τὸν γάμον τῶν Ἐπισκόπων καὶ ἄλλοι τὸ ἀνεπαρκὲς τῶν τύπων τοῦ Τυπικοῦ Ἐδουάρδου ΣΤ'. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἅπασαι αἱ ἐνστάσεις αὗται ἠδυνάτουν νὰ θέσωσιν ἐν ἀμφιβόλῳ τὸ κῦρος τῆς χειροτονίας, προέβαλον ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Chiehester Γουλιέλμος Βαρλώ, εἷς τῶν χειροτονησάντων τὸν Πάρκερ, δὲν ἦτο νομίμως κεχειροτονημένος Ἐπίσκοπος. Τὴν ἔνστασιν ἔφερε *58 ἔτη*

μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βαρλὼ κάποιος Τζάμπνευ (Champney) κατὰ τὸ 1616. Ἦτο δὲ μωρὰ διότι ὁ Βαρλὼ διῴκησε διαφόρους Ἐπισκοπάς, παρεκάθησεν ἐν τῇ Ἄνω Βουλῇ καὶ ἐν τῇ Συνόδῳ ὡς κανονικῶς κεχειροτονημένος Ἐπίσκοπος, ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ Ἑρρίκου τοῦ Η΄, τῆς Μαρίας καὶ τῆς Ἐλισάβετ, ἀναφέρεται δὲ ἐν τῷ περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ διαδόχου ἐν τῇ ἐπισκοπῇ τῆς Μπὰθ (Bath) ἐγγράφῳ, ἔλαβε δὲ μέρος εἰς τὴν χειροτονίαν πολλῶν Ἱεραρχῶν ἐπὶ Ἑρρίκου τοῦ Η΄. Ἀλλὰ καὶ ἂν καθ' ὑπόθεσιν ἀδύνατον ἤθελεν ἀμφισβητηθῇ τὸ κῦρος τῆς χειροτονίας τοῦ Βαρλώ, ἀφοῦ ἐκ τοῦ πρακτικοῦ τῆς χειροτονίας τοῦ Πάρκερ πιστοῦται ὅτι ἔλαβον μέρος ἐν ταύτῃ καὶ τρεῖς ἕτεροι Ἐπίσκοποι οἵτινες ἐπέθηκαν τὰς χεῖρας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ χειροτονουμένου καὶ ἐξεφώνησαν τὰς ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ Ἐπισκόπου εὐχὰς καὶ τύπους, οὐδὲν παρέβλαπτεν ἡ καθ' ὑπόθεσιν ἀτέλεια τοῦ ἐπισκοπικοῦ χαρακτῆρος τῶν χειροτονούντων κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ Α΄ Ἀποστολικοῦ Κανόνος «***Ἐπίσκοπος χειροτονείσθω ὑπὸ Ἐπισκόπου δύο ἢ τριῶν***. Ταῦτα ἐπαρκοῦσιν ἵνα ἀποδείξωσι τὸ ἔγκυρον τῆς χειροτονίας τοῦ Πάρκερ.

Σημείωσις. — Ἐν τῷ Ρωμαϊκῷ Εὐχολογίῳ αἱ μόναι λέξεις αἵτινες ὁρίζονται κατὰ τὴν χειροτονίαν Ἐπισκόπου εἰσὶν **accipe Spiritum sanctum**=λάβε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Τούτων δὲ τῶν λέξεων, τῆς ἐπιθέσεως δηλονότι τῶν χειρῶν μετὰ τῆς εὐχῆς γίνεται μνεία ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ (Παῦλος) ἐπιδοκιμάζονται δὲ καὶ ἐπιβεβαιοῦνται ὑπὸ πάντων τῶν Πατέρων καὶ τῶν ἀρχαίων Ἐκκλησιαστικῶν Τυπικῶν τῶν τελετουργιῶν. Αἱ δὲ λοιπαὶ τελεταὶ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, οἷον ἐγχείρισις τῶν Γραφῶν, τῶν ἱερῶν σκευῶν, ἡ χρῆσις τῶν χειρῶν κτλ. εἰσὶ μεταγενέστεραι Δυτικαὶ ἐπουσιώδεις προσθῆκαι, πάντῃ ἄγνωστοι ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς Ἀνατολῆς.

Τὴν ἐπίθεσιν τῶν χειρῶν μετὰ τῆς εὐχῆς ἀνέγραφε καὶ τὸ Τυπικὸν Ἐδουάρδου τοῦ ΣΤ΄ ἐν τῇ χειροτονίᾳ τοῦ Ἐπισκόπου. «Λάβε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον . . . . καὶ μέμνησο ἀναζωπυρεῖν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἥ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου». Καὶ ἀναγράφονται ἐν τοῖς ἐφεξῆς τὰ Ἐπισκοπικὰ καθήκοντα ὡς καὶ ἐν τῷ Ρωμαϊκῷ Εὐχολογίῳ (Courage Κεφ. Ζ΄).

(Ἕπεται τὸ τέλος)

Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ Δ'

(Ο ΑΠΟ ΔΕΡΚΩΝ)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου).

Καὶ πράγματι, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου χηρεύσαντος διὰ τῆς εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάσεως τοῦ ἀπὸ Κυζίκου Ἀνθίμου Ε' (12 Ἰουνίου 1842), ἡ ἐνδημοῦσα ἱεραρχία, κοινῇ γνώμῃ καὶ ὁμοφώνῳ συναινέσει τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σάμου Στεφάνου Βογορίδου, τοῦ Ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Νικολάου Ἀριστάρχου, τῶν λοιπῶν ἀρχόντων, τῶν ἐφόρων καὶ ἐπιτρόπων τοῦ Κοινοῦ καὶ τῶν προκριτοτέρων ἐσναφίων, συνελθοῦσα τῇ 14 Ἰουνίου ἰδ. ἔτους ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ἐξελέξατο ὁμοφώνως Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην τὸν Μητροπολίτην Δέρκων Γερμανὸν «ὡς προέχοντα τῶν λοιπῶν καὶ ὑπερτεροῦντα καὶ ζῆλον ἔνθεον ἐν ἑαυτῷ ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἐντρέφοντα, συνέσει τε καὶ φρονήσει, λόγῳ καὶ παιδείᾳ κεκοσμημένον ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἐν τοῖς κόλποις τῆς κοινῆς ἡμῶν μητρὸς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐντεθραμμένον, τήν τε σύστασιν αὐτῆς διακαῶς ποθοῦντα καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ὑπὲρ ταύτης ἀγωνιζόμενον, ὅση δύναμις καὶ τὴν ἱερὰν τῶν ἀρχιερέων ὁμήγυριν τοῖς θεοφιλέσιν, ἀξιομιμήτοις καὶ ἀξιεπαίνοις αὐτοῦ πλεονεκτήμασι κατακοσμοῦντα, καὶ μόνον ἱκανὸν ὑπέρ τε τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν θρησκείας καὶ τῆς πρὸς τὴν εὐεργέτιδα καὶ τροφὸν ἡμῶν κραταιὰν βασιλείαν εἰλικρινοῦς πίστεως καὶ ἐνδομύχου ἀφοσιώσεως τῶν πιστοτάτων ἡμῶν ῥαγιάδων χριστιανῶν ἀναδεικνύμενον» (19). Ἡ πατριαρχεία αὐτοῦ, πλουσία εἰς ἔργα ἀξιόζηλα, ὡς

(19) ***Κωδ. Π. Ἀρχ.*** ΚΒ' σ. 39-40, ἔνθα τὸ ***Ὑπόμνημα*** τῆς ἐκλογῆς, καταχωρούμενον κατωτέρω.—***Ἐκκλησ. Ἀλήθ.*** Β' 347. – Ὁ ***Μ. Γεδεὼν*** (Πατρ. Πίνακες σ. 695) καὶ ὁ ***Ἰ. Σοκολὼφ*** (ἔνθα ἀνωτέρω 553) θεωροῦσι τὴν ἐκλογὴν γενομένην τῇ 12 Ἰουνίου 1842 (ὅρα καὶ Μ. Ἑλλ. Ἐγκυκλοπ. Η' 248), ὅπερ οὐχὶ ἀκριβές. Ἄνθιμος ὁ Ε' ἀπέθανε τῇ 12 Ἰουνίου, Παρασκευῇ, καὶ ἐκηδεύθη τὴν ἐπιοῦσαν,

θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, διήρκεσε μέχρι τῆς 18ης Ἀπριλίου 1845, ὅτε παρῃτήθη οἰκειοθελῶς τῆς πηδαλιουχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου μὴ ἀντέχων, ὡς γράφει, «τοῖς μόχθοις καὶ τῇ πολυειδεῖ τύρβῃ τῶν συνημμένων τῷ πατριαρχικῷ ἀξιώματι ὑποθέσεων» (20).

Ἐφησυχάζων ἐν Φαναρίῳ, ἀλλὰ κυρίως ἐν Βεβεκίῳ τοῦ Βοσπόρου (21) παρηκολούθει μετὰ ἐνδιαφέροντος τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, συχνάκις δὲ ἐζητεῖτο καὶ αὐτοῦ ἡ γνώμη ἐπὶ τῶν σοβαρωτέρων ἐξ αὐτῶν (22), πάν-

---

Σάββατον, τὴν δὲ μετεπιοῦσαν Κυριακήν, 14 Ἰουνίου ἐγένετο ἡ ἐκλογὴ τοῦ Γερμανοῦ. Ἡ ἐπίσημος ἐφημερὶς ***Ὀθωμανικὸς Μηνύτωρ*** (ἔτος Γ΄ ἀριθ. 52, 3 Ἰουλίου 1842—7 Τζεμαζῆ-ουλ αχὴρ 1258—Παρασκευὴ) ἔγραφε τὰ ἑξῆς: «Ἀποθανόντος τοῦ μακαρίτου Πατριάρχου Ἀνθίμου συνελθόντες κατὰ τὸ σύνηθες οἱ προὔχοντες τοῦ ἔθνους τῶν Ρωμαίων τὴν ***δεκάτην τετάρτην*** Ἰουνίου, ἡμέραν Κυριακήν, καὶ ἐκλέξαντες ὁμοφώνως ἀνηγόρευσαν πατριάρχην τὸν σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Δέρκων κύριον Γερμανόν, ἄνδρα γαλήνιον καὶ ἱκανώτατον· ὅθεν κατὰ βασιλικὴν διαταγὴν ἡ Α. Παναγιότης ἀνεγνωρίσθη πατριάρχης καὶ προσκληθεὶς εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην ἔλαβε τό τε λαμπρὸν παράσημον τῆς πατριαρχείας καὶ τὰς ἀναγκαίας παραγγελίας ὅπως ἐπιμέλεται καὶ φροντίζῃ τὸ ἐπ' αὐτὸν ὑπὲρ τῆς ἡσυχίας τοῦ ἔθνους τῶν Ρωμαίων».

(20) ***Κωδ. Π. Ἀρχ.*** ΚΒ΄ σ. 74, ἔνθα ἡ ***παραίτησις***, καταχωρουμένη καὶ κατωτέρω.—***Ἐκκλ Ἀλήθ.*** Β΄ σ. 360.- Λελανθασμένως ὁ Ζαχ. *Μαθᾶς* (ἔνθα ἀνωτέρω σ. 176) καὶ ὁ ***Σκαρλ. Βυζάντιος*** (ἔνθα ἀνωτ. Β΄ σ. 547) σημειοῦσιν ὅτι ὁ Γερμανὸς ***ἐπαύθη***. Πιθανὸν «***ἠναγκάσθη νὰ ἀποσυρθῇ***» (***Γεδεὼν*** Π. Πίν. σελ. 695) λόγῳ τῶν ζητημάτων ***παραιτηθείς***, ὄχι ὅμως καὶ ὅτι ἐπαύθη. Τὸ ἔγγραφον τῆς παραιτήσεώς του οὐδένα ὑπαινιγμὸν ποιεῖται περὶ παύσεώς του, τὸ δὲ ***μπουγιουρουλτὶ*** καὶ τὸ ***ὑπόμνημα*** τῆς ἐκλογῆς τοῦ διαδόχου του Μελετίου Γ΄ ἀναφέρουσι ῥητῶς περὶ ***παραιτήσεως*** τοῦ Γερμανοῦ. — ***Ἰ. Σοκολώφ,*** ἱστορία κτλ. ὡς ἀνωτέρω σελ. 277.

(21) ***Μ. Γεδεὼν*** Πατρ. Πίνακες σ. 695. — Ὅρα καὶ κατωτέρω δημοσιευόμενον ***Ὑπομνηματιστικὸν Γράμμα*** περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Γερμανοῦ τὸ-β΄. — ***Ἰ. Σοκολώφ,*** ἱστορία κλπ. ὡς ἀνωτέρω σ. 567.—Ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ Σιγγιλιώδους γράμματος Μελετίου τοῦ Γ΄ ἀπηγορεύθη ἡ ἐν τῇ ἱ. μονῇ τῆς ἁγίας Τριάδος (ἐν Χάλκῃ) διατριβὴ καὶ ἐφησύχασις τοῦ Γερμανοῦ, διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἀρξαμένην ἤδη λειτουργίαν θεολογικῆς σχολῆς. Περὶ αὐτῶν ὅρα ἐν τῷ οἰκείῳ κεφαλαίῳ τοῦ Β΄ μέρους τῆς παρούσης.

(22) Ἐφησυχάζων μετέσχε τῆς ἐπὶ Ἀνθίμου Δ΄ συνόδου (16 Ἰουνίου 1850) ὑπογράψας τὰ «πρακτικὰ καὶ τὸν «Συνοδικὸν Τόμον» περὶ τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς ἐν Ἑλλάδι ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας». (Σύνταγμα Κανόνων ***Ῥάλλη*** καὶ ***Ποτλῆ*** τόμ. Ε΄ σ. 185.—Mansi τόμ. 40 σελ. 437. 445. 447. 449. 457. 462.—***Κωνσταντίνου Οἰκονόμου*** τοῦ ἐξ Οἰκονόμων τὰ σωζόμενα τόμ. Β΄ σελ. 527.— Κῶδιξ περιέχων τὰ πρακτικὰ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Συνόδου.... περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας». αων΄ κατὰ Ἰούνιον σελ. 2. 20. 22. 26. 27. 30. 31. 41. 50 — ***Ἐπ. Κυριακίδου*** ἱστορία τοῦ συγχρόνου ἑλληνισμοῦ. Ἀθῆναι. 1892. τόμ. Α΄ σ. 616. — Ἐπίσης ἐζητήθη καὶ ἡ γνώμη αὐτοῦ περὶ τοῦ κατασκευασθέντος διὰ τοὺς Κατολίκους καλυμαυχίου, διαφέροντος πολὺ τοῦ ἡμετέρου κατά τε τὸ χρῶμα καὶ τὸ σχῆμα, ἅτε

τοτε πολύτιμος καὶ σοβαρά, ἐπισπωμένη τὴν ἐκτίμησιν τῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἀρχόντων, ἀποβλεπόντων εἰς Γερμανὸν τὸν Δ' ὡς τὸν μέλλοντα καὶ αὖθις οἰακοστρόφον τῆς πατριαρχικῆς ὁλκάδος, ὅπερ καὶ δὲν ἐβράδυνε (23). Οὕτω δὲ τοῦ Πατριάρχου Ἀνθίμου Δ' [τὸ β' ἤδη πατριαρχεύοντος] ὑψηλῷ διατάγματι ἀπομακρυνθέντος τοῦ θρόνου καὶ εἶτα παραιτηθέντος συνεκροτήθη ἐν τῷ Μεγάλῳ Συνοδικῷ τῶν Πατριαρχείων, τῇ 1ῃ Νοεμβρίου 1852, σύνοδος τῶν ἐνδημούντων ἀρχιερέων, ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τοῦ αὐθέντου Στεφάνου Βογορίδου, τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Νικολάου Ἀριστάρχου, τοῦ εὐαγοῦς κλήρου, τῶν προὐχόντων τοῦ Γένους ἡμῶν, τῶν ἐφόρων καὶ ἐπιτρόπων τοῦ Κοινοῦ καὶ τῶν τοῦ Γένους ἡμῶν Καταστημάτων καὶ τῶν προκριτοτέρων ἐξ ἑκάστου ρουσφετίου τῆς βασιλευούσης καὶ σκέψεως γενομένης ἐξελέγη ὁμοφώνως καὶ αὖθις Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, προκριθεὶς τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὁ Πατριάρχης πρώην ΚΠόλεως Γερμανὸς Δ' «πάντων [τῶν ὡς ἄνω] ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος εὐχαρίστῳ γνώμῃ καὶ διαθέσει ἀναβοώντων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν παρευρεθέντων μικρῶν τε καὶ μεγάλων ὥσπερ ἀπὸ μιᾶς ψυχῆς ἀναφωνούντων καὶ τὴν Αὐτοῦ Σεβασμιωτάτην Παναγιότητα ἐπιζητούντων, καὶ ὅσα χρήσιμα, ἐπωφελῆ καὶ ἀναγκαῖα τῇ κοινῇ μητρὶ ἁγίᾳ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ διεπράξατο ἐπὶ τῆς θείῳ ἐλέει προτέρας αὐτοῦ πατριαρχείας, ἀρίστως διοικήσας καὶ ἐπιεικῶς, προνοητικῶς ἅμα πατρικῶς καὶ φιλαδέλφως ἐξοικονομήσας τὰ τῆς ἱερᾶς ἀδελφότητος καὶ εἰρήνην βαθεῖαν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ περιποιησάμενος εἰς σωτηρίους λιμένας τὸ πάγκοινον τοῦτο σκάφος διασῶσαι προεθυμήθη» (24).

Καὶ οὕτω τὸ δεύτερον πανδήμως καὶ ὁμοφώνως ἀνελθὼν τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἐξηκολούθησεν ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς ταύτης σκοπιᾶς τὸ ἀρχιερατικὸν αὐτοῦ καὶ ποιμαντορικὸν ἔργον ὡς καὶ πρότερον, ἕως οὗ προσβληθεὶς ὑπὸ «φύματος ἀργαλέου» ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ τῇ 16 Σε-

---

ἔχοντος σχῆμα μὲν ἑξάπλευρον ἰσογώνιον, χρῶμα δὲ ἰοειδές. (**Καλλ. Δελικάνη** Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα τόμ. Β' ΚΠολις σ. 297).

(23) Τὸν Γερμανὸν παραιτηθέντα διεδέχθη αὐθημερὸν (18 Ἀπριλίου 1845) ὁ ἀπὸ Κυζίκου **Μελέτιος Γ'**· τοῦτον θανόντα (28 Ν/βρ. 1845) ὁ ἀπὸ Ἐφέσου **Ἄνθιμος στ'** (τὸ α' 4 Δεκεμβρίου 1845)· τοῦτον παυθέντα κυβερνητικῶς καὶ παραιτηθέντα (18 Ὀκτωβρίου 1848) ὁ πρ. ΚΠόλεως Ἄνθιμος Δ' ὁ ἀπὸ Νικομηδείας (τὸ β' 19 Ὀκτωβρίου 1848)· τοῦτον παυθέντα κυβερνητικῶς καὶ παραιτηθέντα (30 Ὀκτωβρίου 1852) καὶ αὖθις ὁ πρ. ΚΠόλεως Γερμανὸς ὁ Δ' (τὸ β' 1 Νοεμβρίου 1852).—**Κωδ. Π. Ἀρχ.** ΚΒ' σ. 75. 97. 186. 187. 242. 243. — **Ἐκκλ. Ἀλήθεια** Β' σελ. 361. 362. 429. 430.—**Μ. Γεδεὼν** Πατρ. Πίνακες σελ. 696—699.

(24) **Κωδ. Π. Ἀρχ.** ΚΒ' 243.—**Ἐκκλ. Ἀλήθεια** Β' 430. — **Μ. Γεδεὼν** Πατρ. Πίν. σ. 699.—Μ. Ἑλλ. Ἐγκυκλ. Η' 248.

πτεμβρίου 1853, ἡμέρᾳ Τετάρτῃ (25). Ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐγένετο τὴν ἐπιοῦσαν ἐν μέσῳ γενικοῦ πένθους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, «ἡ δὲ πομπὴ τῆς ἐκφορᾶς τοῦ ἱεροῦ πατριαρχικοῦ σκήνους ὑπὸ συννεφῆ καὶ ὀμιχλώδη καὶ δακρυστάλλακτον οὐρανόν», καὶ ἐν συνοδείᾳ ἀπείρου εὐσεβοῦς πλήθους ἔφθασεν εἰς τὴν τελευταίαν αὐτοῦ κατοικίαν, τὴν ἱερὰν Σταυροπηγιακὴν Μονὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, εἰς τὸν περίβολον τῆς ὁποίας καὶ ἐτάφη ὁ ἀείμνηστος Πατριάρχης (26).

---

(25) Λελανθασμένως ὁ ***Ζ. Μαθᾶς*** (ἔνθα ἀνωτ. σ. 180), ὁ ***Μ. Χαμουδόπουλος*** (Ἐκκλ. Ἀλήθ. Β′ 430 ὅρα καὶ Α′ 77) καὶ ὁ ***Σ. Βουτυρᾶς*** (ἐν ἡμερολογίῳ ὡς ἀνωτέρω σ. 75) ὁρίζουσι τὴν 17ην Σεπτεμβρίου ὡς ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ Γερμανοῦ. Προσφωνῶν ἀπὸ τοῦ ἱ. ἄμβωνος τοῦ Πατριαρχικοῦ ναοῦ τῇ ***26 Σεπτεμβρ.*** 1853 τὸν τὸ β′ ἀνερχόμενον τὰς βαθμίδας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Ἄνθιμον ΣΤ′ ὁ ἱεροδιδάσκαλος Καλλίνικος Θωμάδης ἔλεγε : «***δέκα*** μόλις ἡμέραι παρῆλθον ἀφ' ὅτου ὁ. . . . ναὸς παρίστανε τὸ σκυθρωπότατον» κλπ. (ἐννοῶν τὸν θάνατον τοῦ Γερμανοῦ). Ἐκτὸς τούτου ὑπάρχει καὶ σχετικὴ σημείωσις ἐν τῷ Κώδ. Π. Ἀρχ. ΚΗ′ σελ. 357.

Περὶ τῶν αἰτίων τοῦ θανάτου ὁ ***Σ. Βουτυρᾶς*** (ἔνθα ἀνωτ. σελ. 75) σημειοῖ τὰ ἑξῆς : «Ὁ ἀοίδιμος Γερμανὸς ἀπήλαυε πολλοῦ σεβασμοῦ ἐκ μέρους τῆς Ρωσίας. Ὁ τότε ἐλθὼν εἰς ΚΠολιν πρίγκηψ Μεντσικὼφ κατέδειξε τὸν σεβασμὸν τοῦτον πολλάκις ἐντυχὼν τῷ Γερμανῷ καὶ προσηνέστατα αὐτῷ προσομιλῶν. Τούτου ἐπιλαβόμενοι οἱ τοῦ Γερμανοῦ ἐχθροὶ ἐσυκοφάντησαν αὐτὸν πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην ὡς μυστικῶς συνεννοούμενον μετὰ τῆς Ρωσίας. Ἡ συκοφαντία αὕτη προὐκάλεσεν ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεως αὐστηροὺς καὶ πικροὺς λόγους, οἵτινες κατετάραξαν τὸν Γερμανὸν καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀνεφύη παρὰ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ ὀστοῦν θανατηφόρος ἄνθραξ, εἰς ὃν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀνθέξῃ». — Καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου ἐπιτύμβιον—κατωτέρω καταχωρούμενον—ἀναφέρει ὅτι «***κάλλιπε γῆν φύματι ἀργαλέῳ***». (Ὅρα καὶ ***Εὐγενίου ἱερέως*** ἡ Ζωοδόχος Πηγὴ καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῆς προσαρτήματα. Ἀθῆναι. 1886. σ. 123).

(26) Ἐκκλησιαστικὸν Δελτίον ***Β. Δ. Καλλίφρονος***. ΚΠολις. 1867 σ. 149. — ***Μ. Γεδεὼν*** Πατρ. Πίν. 699. — Σχετικῶς πρὸς τὸν θάνατον καὶ τὴν κηδείαν τοῦ Γερμανοῦ ὁ ἐν τῇ ἀνωτέρω (25) σημειώσει ἀναφερόμενος ἱεροδιδάσκαλος Καλλίνικος Θωμάδης ἐσημείου τὰ ἑξῆς ὀλίγα, ἀλλ' ἱκανὰ νὰ καθορίσωσι τὸ βαρὺ πένθος, τὸ ὁποῖον προεκάλεσεν ὁ θάνατος ἐκείνου· «δέκα μόλις ἡμέραι παρῆλθον ἀφ' ὅτου ὁ πάνσεπτος οὗτος Πατριαρχικὸς ναὸς παρίστανε τὸ σκυθρωπότατον, ἅμα δὲ καὶ κατανυκτικώτατον τῶν ἐπὶ γῆς θεαμάτων καὶ ἀκουσμάτων· πέπλος μελαγχολίας καὶ κατηφείας ἐκάλυπτε τότε τὴν βαρυπενθῆ ὄψιν τῆς χριστιανικῆς ὁμηγύρεως καὶ τὰ πάντα ἐδόκουν μελανὰ καὶ σκοτεινά· ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἐπένθει δίκαιον πένθος ἐπὶ τῇ ἀώρῳ στερήσει τοῦ ἀγαθοῦ αὐτῆς ἰθύντορος, τοῦ ἤδη ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Παναγιωτάτου προκατόχου σου· ὁ δὲ λαὸς τοῦ Κυρίου πεπυκασμένος ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ τούτου περιβόλου ἐθρήνει ἀπαραμύθητος, ἀναπολῶν τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν ἀγαθοεργήματα τῆς μακαρίας ἐκείνης ψυχῆς».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄

Α΄

Ὑπόμνημα ἐκλογῆς τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Γερμανοῦ εἰς μητροπολίτην Βιδύνης (27).

Τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Βιδύνης ἀπροστατεύτου διαμεινάσης, ἅτε δὴ τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος κὺρ Παϊσίου παραίτησιν ἀπ' αὐτῆς οἰκειοθελῆ καὶ ἀβίαστον πεποιηκότος, ὡς ἀντικρὺ [σημ.=ἐν τῇ σελ. 98 τοῦ Κώδικος] κατεστρωμένη φαίνεται, ἡμεῖς οἱ ἐνδημοῦντες ἀρχιερεῖς, προτροπῇ καὶ ἀδείᾳ τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Σεβασμιωτάτου ἡμῶν Αὐθέντου καὶ Δεσπότου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου κυρίου Χρυσάνθου, συνελθόντες ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναῷ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου καὶ ψήφους κανονικὰς προβαλόμενοι εἰς εὕρεσιν καὶ ἐκλογὴν ἀξίου καὶ ἁρμοδίου προσώπου τοῦ ἀναδεξομένου τὴν ἀρχιερατικὴν προστασίαν καὶ ποιμαντικὴν ῥάβδον τῆς ἁγιωτάτης αὐτῆς μητροπόλεως πρῶτον μὲν ἐθέμεθα τὸν ὁσιολογιώτατον μέγαν Πρωτοσύγκελλον τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας κὺρ ***Γερμανόν***, β^ον^ δὲ τὸν ***Νικηφόρον*** καὶ γ^ον^ τὸν ***Μελέτιον***, ὧν καὶ τὰ ὀνόματα κατεστρώθη ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, εἰς ἔνδειξιν διηνεκῆ καὶ παράστασιν μόνιμον.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,αωκϛ΄ κατὰ μῆνα Αὔγουστον,
Ἐπινεμήσεως ιδ΄.

† Ὁ Ἡρακλείας ***Ἰγνάτιος***· † ὁ Ἀμασείας ***Διονύσιος***, ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ σεβαστοῦ γέροντος ἁγίου Ἐφέσου κὺρ ***Μακαρίου***· — † ὁ Ἰωαννίνων ***Βενέδικτος*** ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ σεβασμιωτ. γέροντος Δέρκων κυρίου ***Νικηφόρου***·—† ὁ Ἀγκύρας ***Ἀγαθάγγελος*** ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ ἁγίου Προύσης κυρίου ***Νικοδήμου***· — † ὁ Σοφίας ***Ἰωακείμ***.—† ὁ Σαμακοβίου ***Ἰγνάτιος***.

---

(27) ***Κωδ. Πατρ. Ἀρχ.*** ΙΔ΄ σ. 99.—ὅρα καὶ σημ. 6.

Β΄

Πρᾶξις τοῦ Πατριάρχου Χρυσάνθου ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τοῦ Βιδύνης Γερμανοῦ (28).

† *ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ, ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος ΚΠόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.*

Ἡ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία πηγῇ τινι πολυχεύμονι ὑπὸ τῶν θεολόγων παρεικάζεται, ἀφ' ἧς ὡς ποταμοὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ σχεδὸν οἱ Χριστοῦ ἱεράρχαι ἐκρέουσι καὶ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας τὰς ὑποτελούσας αὐτῇ, ὡς καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν κατάρδουσί τε καὶ ἀναψύχουσιν. Ὅσον οὖν ἀναγκαιοῖ πρὸς ἀρδείαν οἱ φυσικοὶ ποταμοί, τοσοῦτον εἰ μὴ καὶ μᾶλλον ἀναγκαιοῖ οἱ ἱεράρχαι, οἱ νοητοὶ ποταμοί, εἰς ἀρδείαν καὶ ποτισμὸν τῶν ψυχῶν· τὰς γὰρ χάριτας καὶ φωτισμοὺς τοὺς τοῦ Πνεύματος ἐντεῦθεν μετοχετεύσαντες, μεταδιδόασι τοῖς πιστοῖς τὰ ζωήρρυτα νάματα καὶ τελεσφόρους τῶν ἀρετῶν καθιστάντες, τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας κληρονόμους ἀναδεικνύουσι καὶ οὐρανοπολίτας ἀξίους αὐτοὺς ἀπεργάζονται· καὶ περὶ τούτων εἰρῆσθαι φαμὲν τὸ τοῦ Προφητάνακτος «***τοῦ ποταμοῦ τὰ ὁρμήματα εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ***», διὰ τούτων νοοῦντες τὰς δαψιλεῖς χύσεις τῶν χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος, τὰς διὰ τῶν ἱερέων τε καὶ ἱεραρχῶν διαδιδομένας ταῖς τῶν φιλοχρίστων ψυχαῖς, αἵτινες πόλεις καὶ κατοικητήρια τοῦ Θεοῦ εἰσί τε καὶ λέγονται κατὰ τὸ «***ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω***», καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ θείου ρητοῦ. Οὕτως οὖν ἐξαίρετον τὸ θεσπέσιον χρῆμα τῆς Ἀρχιερωσύνης ὑπάρχον καὶ τοῖς θειοτάτοις ὀνόμασιν ἐξυμνούμενον, ἀναγκαιότατόν ἐστι καὶ σωτηριωδέστατον ταῖς ἁπανταχοῦ ἐκκλησίαις, ὡς κἂν ταῖς χώραις καὶ ἀμπελῶσι καὶ κήποις ὁ πολύρρυτος ποταμός.

Ταῦτ' ἄρα ἐπειδὴ καὶ ἡ ἁγιωτάτη Μητρόπολις Βιδύνης, ἐν στερήσει ἐγένετο τοῦ ἀρχιερατικῶς αὐτὴν ἄρδοντος κὺρ Παϊσίου, ἅτε δὴ ἑκουσίᾳ καὶ ἀπαραβιάστῳ γνώμῃ παραιτηθέντος, ἡ Μετριότης ἡμῶν θείᾳ εὐδοκίᾳ λαχοῦσα διέπειν τὸν ἁγιώτατον τοῦτον Ἀποστολικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον καὶ τὰς ὑποκειμένας αὐτῷ ἐκκλησίας ἀγρύπνοις ὄμμασιν ἀναθεωρεῖν, δεῖν ἔκρινεν αὐτίκα εὑρεῖν τε καὶ ἀντικαταστήσασθαι ἕτερον πρό-

---

(28) Σώζεται ἡ *Πρᾶξις* αὕτη ἐκ μεμβράνης ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς ἱ. Μητροπόλεως Δέρκων, ἀριθμουμένης ὑπὸ ἀριθμ. 7 ἐν τῷ σχετικῷ αὐτῆς κώδικι. — Ὅρα καὶ σημ. 6.

σωπον ἄξιον τοῦ ἀναδέξασθαι τὴν πνευματικὴν ταύτην ἀρδείαν καὶ ἀρχιερατικὴν προστασίαν εἰς τὴν ῥηθεῖσαν τῆς Βιδύνης Μητρόπολιν. Καὶ δὴ κελεύσει καὶ ἀδείᾳ ἡμετέρᾳ Πατριαρχικῇ ψήφων κανονικῶν ἐπ᾿ αὐτῷ τούτῳ γενομένων, ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναῷ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, ὑπὸ τῶν τέως ἐν τῇ Βασιλευούσῃ ἐνδημούντων ἱερωτάτων Ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν τῆς ἡμῶν Μετριότητος, τοῦ τε Ἡρακλείας κυρίου Ἰγνατίου, καὶ τοῦ Ἀμασείας κὺρ Διονυσίου ἔχοντος καὶ τὴν γνώμην τοῦ Ἐφέσου κυρίου Μακαρίου· τοῦ Ἰωαννίνων κὺρ Βενεδίκτου, ἔχοντος καὶ τὴν γνώμην τοῦ Δέρκων κυρίου Νικηφόρου· τοῦ Ἀγκύρας κὺρ Ἀγαθαγγέλου ἔχοντος καὶ τὴν γνώμην τοῦ Προύσης κὺρ Νικοδήμου· τοῦ Σοφίας κὺρ Ἰωακείμ· τοῦ Σαμακοβίου κὺρ Ἰγνατίου, προκέκριται καὶ τῶν ἄλλων ὑποψηφίων προτετίμηται ὁ ὁσιώτατος ἐν ἱερομονάχοις μέγας Πρωτοσύγκελλος τῆς καθ᾿ ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας κὺρ Γερμανός, ὡς ἱκανὸς καὶ ἄξιος καὶ πρόσφορος τοῦ ἀναδεχθῆναι τὴν πνευματικὴν προστασίαν τῆς ἁγιωτάτης ταύτης Μητροπόλεως Βιδύνης, ἀνὴρ τὸν τρόπον χρηστός, τὴν γνώμην ἐπιεικής, νουνεχής τε καὶ συνετὸς καὶ ἤθεσι σεμνοπρεπέσι κεκοσμημένος καὶ τὸν βίον φέρων τοῖς τρόποις ἐφάμιλλον, ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τὸ ἀγγελικὸν ἠμφιεσμένος σχῆμα καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐξυπηρετήσας εὐαρέστως εἰς διάφορα ἐπαγγέλματα, ἐφ᾿ οἷς καὶ εἰδήμων ἐγένετο πασῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων καὶ διατάξεων, καὶ ἐπαρχίας ὅλης ποιμαντορίαν ἀναδέξασθαι καὶ ποδηγετῆσαι λαὸν Κυρίου εἰς νομὰς σωτηρίους ἄξιος ἀναδέδεικται· ὃν δὴ καὶ χειροτονήσαντες τῇ ἐπικλήσει καὶ χάριτι τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος νόμιμον καὶ κανονικὸν Μητροπολίτην κατεστήσαμεν τῆς ἁγιωτάτης ταύτης Μητροπόλεως Βιδύνης καὶ προστάτην ἀνεδείξαμεν πνευματικὸν συμπάσης τῆς ἐπαρχίας ταύτης καὶ κύριον καὶ ἐξουσιαστὴν ἁπάντων τῶν ἐν αὐτῇ πραγμάτων τε καὶ κτημάτων κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων.

Ὀφείλει οὖν ὁ διαληφθεὶς οὗτος ἱερώτατος Μητροπολίτης Βιδύνης καὶ ὑπέρτιμος, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς τῆς ἡμῶν Μετριότητος κὺρ Γερμανός, ἀπελθεῖν εἰς τὴν θεόθεν κληρωθεῖσαν αὐτῷ Μητρόπολιν ταύτην καὶ ἐπιλαβέσθαι αὐτῆς ἐντρεχῶς καὶ σπουδαίως, ὡς γνήσιος αὐτῆς ποιμὴν καὶ ἀρχιερεύς, εὐλογεῖν τε καὶ ἁγιάζειν τοὺς ἐν αὐτῇ χριστιανοὺς καὶ πάντα τὰ ἀρχιερατικὰ ἐκτελεῖν μετὰ καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως· κληρικούς τε καὶ ἀναγνώστας σφραγίζειν, μοναχούς τε καὶ μονάζουσας κείρειν, ὑποδιακόνους τε καὶ διακόνους χειροτονεῖν καὶ εἰς τὸ τῶν πρεσβυτέρων προβιβάζειν ἀξίωμα, πνευματικούς τε πατέρας ἐγκαθιστᾶν δι᾿ ἰδίων ἐνταλτηρίων

καὶ θείους ναοὺς καθιεροῦν ἐπὶ σταυροπηγίοις ἰδίοις, διδάσκειν τε καὶ νουθετεῖν λόγῳ τε καὶ ἔργῳ τὸ ἐν αὐτῷ χριστεπώνυμον πλήρωμα, πάντα τὰ ψυχωφελῆ καὶ σωτήρια διδάγματα, τὰ πάντα τοῖς πᾶσι γενόμενος, ἵνα τοὺς πάντας ἤ γε τοὺς πλείονας κερδήσῃ, κατὰ τὸν οὐρανοβάμωνα θεῖον Ἀπόστολον· καρποῦσθαι δὲ καὶ λαμβάνειν πάντα τὰ ἀνήκοντα αὐτῷ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα, κύριά τε καὶ τυχηρά, τὰ συνήθη καὶ νενομισμένα, καὶ τ' ἄλλα πάντα ἐκτελεῖν, ὅσ' ἀρχιερεῦσιν ἁρμόζει.

Ὀφείλουσι δὲ καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ταύτῃ Μητροπόλει ὑποκείμενοι καὶ διατελοῦντες, ἐντιμότατοι κληρικοί, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, ὁσιώτατοι καθηγούμενοι τῶν ἱερῶν μοναστηρίων, ἱερομόναχοί τε καὶ μοναχοί, τιμιώτατοι πρόκριτοι καὶ γέροντες καὶ προεστῶτες καὶ τὸ λοιπὸν χριστεπώνυμον πλήρωμα πάσης τάξεως καὶ καταστάσεως, ἀπονέμειν τῇ αὐτοῦ Ἱερότητι πᾶσαν τιμὴν καὶ εὐλάβειαν, δεξίωσιν καὶ φιλοφροσύνην, καὶ ὑπείκειν καὶ ὑποτάσσεσθαι αὐτῷ ὡς γνησίῳ αὐτῶν ποιμένι καὶ κυριάρχῃ καὶ παρέχειν αὐτῷ καὶ διδόναι εὐγνωμόνως καὶ εὐπειθῶς πάντα τὰ ἀνήκοντα αὐτῷ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα, κύριά τε καὶ τυχηρά, τὰ συνήθη καὶ νενομισμένα· δηλαδὴ βοηθείας καὶ φιλότιμα κανονικὰ καὶ ἐμβατοίκια, τά τε τῶν γάμων καὶ πανηγύρεων, τὴν τοπικὴν ζητείαν, παρρησίας, προθέσεις, τεσσαρακονταλείτουργα καὶ ψυχομερίδια, καὶ εἴ τι ἄλλο σύνηθες τοπικὸν καὶ νενομισμένον· μνημονεύειν τε τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ ἀκολουθίαις, ὡς εἴθισται, καὶ βοηθεῖν καὶ συντρέχειν αὐτῷ ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς αὐτοῦ χρείαις καὶ ὑποθέσεις, κατ' οὐδὲν αὐτῷ ἀντιφερόμενοι ἢ ἀτάκτως ἐναντιούμενοι· ἡ γὰρ πρὸς τὴν αὐτοῦ Ἱερότητι ἀποδιδομένη τιμὴ καὶ εὐλάβεια, ὑπακοὴ καὶ εὐπείθεια, εἰς ἡμᾶς ἄντικρυς ἀναφέρεται καὶ δι' ἡμῶν πρὸς Θεὸν αὐτόν, οὗ τύπον ἐπὶ γῆς οἱ ἀρχιερεῖς διασῴζουσι· ὁ δὲ παρὰ τὰ προσταττόμενα πράττων καὶ γνώμῃ διαστρόφῳ ἀντικεῖσθαι τῷ ἀρχιερεῖ τούτου θέλων ἢ ἀντιλέγων ἢ κατακρατῶν τὰ συνήθη αὐτοῦ δικαιώματα καὶ τὴν προσήκουσαν τελικὴν μὴ ἀποδιδούς, ὁ τοιοῦτος ὡς ἀλαζὼν καὶ ἀδιάκριτος καὶ τῆς ἀγανακτήσεως τοῦ Θεοῦ ἐγκαίρως πειραθήσεται καὶ παρ' ἡμῶν ἐπιτιμίοις βαρυτάτοις καθυποβληθήσεται.

Ἐπὶ γοῦν τούτοις ἅπασι καὶ ἡ παροῦσα ἡμετέρα Πατριαρχικὴ ἀπολυθεῖσα ἐν μεμβράναις Πρᾶξις ἐγκεχείρισται τῷ διαληφθέντι Ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Βιδύνης καὶ ὑπερτίμῳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κὺρ Γερμανῷ, εἰς μόνιμον καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν.

Ἐν ἔτει ἀπὸ Θεογονίας χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ εἰκοστῷ ἕκτῳ
κατὰ μῆνα Αὔγουστον, Ἐπινεμήσεως ιδ'.

(Ἀκολουθεῖ).

† Ο ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Η ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΡΩΜΗΣ

Ἡ Ἐγκύκλιος περὶ γάμου, περὶ τῆς ὁποίας ὁ Πάπας ἀνέφερεν ἐν τῇ προσφωνήσει αὐτοῦ πρὸς τὸ Κολλέγιον τῶν Καρδιναλίων κατὰ τὰ Χριστούγεννα, ἐδημοσιεύθη τῇ 8ῃ Ἰανουαρίου φέρουσα χρονολογίαν 31ης Δεκεμβρίου 1930.

Ἡ Ἐγκύκλιος, λίαν μακρά, ἀποτελεῖται ἐκ 16,000 λέξεων περίπου καὶ διακρινομένη διὰ τὴν μεγάλην αὐτῆς παρρησίαν καὶ τὴν δύναμιν τῆς φράσεως προώρισται κατά τινας νὰ καταλάβῃ θέσιν μεταξὺ τῶν σπουδαιοτάτων Ἐγκυκλίων τῆς Ρώμης κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Ἐν αὐτῇ ἐκτίθεται ἡ ἄποψις τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας περὶ πάσης νεωτέρας ὄψεως τοῦ ἐγγάμου βίου: περὶ διαζυγίου, περὶ διακανονισμοῦ τῶν γεννήσεων, περὶ προσωρινῶν δοκιμαστικῶν, καὶ συντροφικῶν γάμων, περὶ χρήσεως ἀντισυλληπτικῶν, περὶ ἐκτρώσεων, περὶ καλλιγενείας καὶ ἀποστειρώσεως τῶν ἀπροσφόρων, περὶ χειραφετήσεως τῶν γυναικῶν, περὶ ἀνατροφῆς τῶν φύλων, περὶ ὑπακοῆς τῆς γυναικὸς εἰς τὸν ἄνδρα, περὶ τοῦ ἔργου τῆς μητρότητος, περὶ τῆς ἀντιδράσεως μεταξὺ πενίας καὶ κοινωνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τέλος περὶ συνεργασίας Ἐκκλησίας καὶ Κράτους πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἠθικοῦ Νόμου.

Ἡ Ἐγκύκλιος φυσικῶς ὁρμᾶται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ὅτι ὁ γάμος εἶναι θεία διάταξις καὶ διὰ τοῦτο ἀδιάλυτος πρὸς τὸ συμφέρον οὐ μόνον τῶν γονέων, ἀλλὰ καὶ τῶν τέκνων. Ἀλλ' ἡ ἀπαραβίαστος αὐτὴ εὐστάθεια τοῦ γάμου ἀπειλεῖται σήμερον ὑπὸ διδασκαλιῶν ὀλεθρίων καὶ ἠθῶν ἀνειμένων. «Οὐχὶ κρύφα πλέον καὶ συγκεκαλυμμένως, λέγει ὁ Πάπας, ἀλλ' ἀναφανδὸν ἀναιδῶς, διὰ λόγου καὶ γραφῆς, διὰ παντοίων θεατρικῶν ἔργων, διὰ ρωμαντικῶν διηγημάτων, δι' ἐρωτικῶν καὶ ἐπιπολαίων μυθιστορημάτων, διὰ κινηματογράφων ἀπεικονιζόντων ζωηρὰς σκηνάς, διὰ διαλέξεων διαπεμπομένων ραδιοτηλεφωνικῶς, συντόμως εἰπεῖν δι' ὅλων τῶν ἐφευρέσεων τῶν νεωτέρων χρόνων, ἡ ἁγιότης τοῦ γάμου ποδοπατεῖται καὶ χλευάζεται. Τὸ διαζύγιον, ἡ μοιχεία καὶ τὰ χείριστα ἐγκλήματα ἐκθειάζονται ἢ περιγράφονται διὰ τοιούτων χρωμάτων, ὥστε νὰ ἀμνηστεύωνται ἀπὸ παντὸς ψόγου καὶ ἀτιμώσεως. Τὰ ἀπηγορευμένα διδάγματα .... προσφέρονται πρὸς πώλησιν

ὡς προϊόντα μεγαλοφυΐας, ἥτις θεωρεῖται ὅτι ἐχειραφέτησεν ἑαυτὴν ἐξ ὅλων τῶν ἀπηρχαιωμένων καὶ ἀώρων ἰδεῶν τῶν παλαιοτέρων. Καὶ μεταξὺ τῶν ἀπηρχαιωμένων αὐτῶν ἰδεῶν καταλέγεται καὶ ἡ παραδεδομένη διδασκαλία περὶ χριστιανικοῦ γάμου.

Α´

Τὸ ὅλον περὶ γάμου θέμα πραγματεύεται ἡ Ἐγκύκλιος ἐν τρισὶ κυρίοις κεφαλαίοις. Ἐν τῷ πρώτῳ ἐξαίρεται ἡ ἀξία τοῦ χριστιανικοῦ γάμου· ἐν τῷ δευτέρῳ καταπολεμοῦνται αἱ ἀντικείμεναι εἰς τὸν χριστιανικὸν γάμον πλάναι· καὶ ἐν τῷ τρίτῳ ἐκτίθενται τὰ μέσα πρὸς κατανίκησιν τῶν πλανῶν τούτων. Ὁ Πάπας πρὶν ἢ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἐπὶ μέρους διαπραγμάτευσιν τῶν τριῶν τούτων κεφαλαίων τονίζει ἔτι ἅπαξ ὅτι ὁ γάμος ἐθεσπίσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἑπομένως οἱ διέποντες αὐτὸν νόμοι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπαχθῶσιν ὑπὸ ἀνθρωπίνους διατάξεις.

*
* *

Ὁμιλῶν ἐν πρώτοις περὶ τῶν ἐκ τοῦ γάμου ἀπορρεουσῶν εὐλογιῶν, ὁ Πάπας διακρίνει κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Αὐγουστίνου τριῶν εἰδῶν τοιαύτας, τὴν τεκνογονίαν, τὴν συζυγικὴν πίστιν καὶ τὸν μυστηριώδη χαρακτῆρα, ἑκάστην τῶν ὁποίων καὶ πραγματεύεται ἰδιαιτέρως. Τὴν πρώτην θέσιν καταλαμβάνουσι βεβαίως τὰ τέκνα, ἀλλ' ἡ εὐλογία τῆς τεκνογονίας δὲν περατοῦται διὰ τῆς γεννήσεως μόνης, διότι εἰς αὐτὴν δέον νὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ κατάλληλος ἀνατροφὴ τῶν τέκνων, ἥτις κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Αὐγουστίνου δέον νὰ εἶναι *θρησκευτική*. Περὶ τοῦ δευτέρου ἡ Ἐγκύκλιος λέγει ὅτι καίτοι ἡ αὐστηρὰ μονογαμία παρεμερίσθη ποτὲ ὑπὸ τῆς θείας νομοθεσίας, ἐν τούτοις αὕτη ἀποκατεστάθη εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῆς καθαρότητα ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἀπηγόρευσε καὶ αὐτὰς τὰς ἀσελγεῖς σκέψεις καὶ ἐπιθυμίας. Ἡ συζυγικὴ τιμὴ στηρίζεται ἐπὶ ἁγίου καὶ ἁγνοῦ ἔρωτος, ὅστις πρέπει νὰ διακριθῇ ἀπὸ τῆς στιγμιαίας ἡδονῆς καὶ συνίσταται εἰς τὴν βαθεῖαν προσήλωσιν τῆς καρδίας καὶ τὴν πλήρη συμμετοχὴν ἐν τῇ οἰκιακῇ ζωῇ. Μεταβαίνων δ' ἐφεξῆς εἰς τὸ ζήτημα τῆς συζυγικῆς ὑποταγῆς τῆς γυναικὸς εἰς τὸν ἄνδρα, ὁ Πάπας τονίζει ὅτι ἡ ὑποταγὴ αὕτη δὲν ἀποκρούει οὐδ' ἀφαιρεῖ τὴν ἐλευθερίαν, ἣν ἐξ ὁλοκλήρου κέκτηται ἡ γυνὴ καὶ κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτῆς ὡς ἀνθρώπινον ὂν καὶ κατὰ τὸ ἀξίωμα αὐτῆς ὡς συζύγου καὶ μητρὸς καὶ συντρόφου, ἀλλ' ἀποκλείει τὴν ὑπερβολικὴν ἐκείνην ἐλευθερίαν, ἥτις δὲν ὠφελεῖ τὴν οἰκογένειαν, καὶ ἀπαγορεύει ὅπως ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ἡ καρδία χωρίζηται ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐπὶ μεγάλῃ ζημίᾳ τοῦ ὅλου σώματος καὶ ἀμέσῳ κινδύνῳ καταστροφῆς. Εἰσερχόμενος δὲ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ

μυστηριώδους χαρακτῆρος τοῦ γάμου ὁ Πάπας ἐπαναλαμβάνει τὴν διδασκαλίαν περὶ τοῦ ἀδιαλύτου τοῦ γάμου. Καίτοι, λέγει, ἡ διδασκαλία αὕτη ἐμετριάσθη καὶ ἐχαλαρώθη ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως ὅστις ἐπέτρεψεν ὅπως δίδεται «βιβλίον ἀποστασίου» ἔν τισι περιστάσεσιν, ἐν τούτοις ὁ Ἰ. Χριστὸς δυνάμει τῆς ὑπερτάτης αὐτοῦ νομοθετικῆς ἐξουσίας ἀνεκάλεσε τὴν συγκατάβασιν μείζονος ἐλευθερίας καὶ ἀποκατέστησε τὸν ἀρχέγονον νόμον ἀκέραιον. Τὸ ἀδιαίρετον τοῦ γάμου, ἐπάγεται ὁ Πάπας, εἶνε μέγα προπύργιον διὰ τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν, καθόσον δι᾽ αὐτοῦ παρέχεται ἐγγύησις εἰς ἀμφοτέρους τοὺς συζύγους καὶ εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ ἀποτελεῖ ἕνεκα τούτου μέγα εὐεργέτημα καὶ διὰ τὸ ἔθνος. Πλὴν ὅμως τούτων καὶ ἄλλα ἀνώτερα εὐεργετήματα ἀπορρέουσιν ἐκ τοῦ μυστηρίου, καθόσον «οἱ πιστοὶ ἐρχόμενοι εἰς γάμου κοινωνίαν ἀποκτῶσι θησαυροφυλάκιον μυστηριώδους χάριτος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀντλοῦσιν ὑπερφυσικὴν δύναμιν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν καὶ διαβίωσιν μέχρι θανάτου ἐν πίστει, ἁγιότητι καὶ καρτερίᾳ». Ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ μεγαλείου ὅπερ κέκτηται ὁ ἁγνὸς γάμος, φαίνεται ἔτι λυπηρότερον ὅτι ἰδίᾳ κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐμπαίζεται καὶ ἐξευτελίζεται κατὰ πάντα τρόπον ὁ θεῖος οὗτος θεσμός.

*
* *

Μεταβαίνων εἶτα εἰς τὴν ἀπόκρουσιν τῶν διαφόρων περὶ γάμου πλανῶν, ὁ Πάπας στιγματίζει ἐν ἀρχῇ τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῶν νεωτέρων τέρψεων καὶ θεωριῶν. «Ἀφοῦ, λέγει, τινὲς διαρρηγνύοντες τὴν ἀδιάκοπον χριστιανικὴν παράδοσιν ἐνόμισαν δυνατὸν ὅπως πανηγυρικῶς διδάξωσι διάφορον διδασκαλίαν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησίας, εἰς ἣν ὁ Θεὸς ἐνεπιστεύθη τὴν ἀκεραιότητα καὶ καθαρότητα τῶν ἠθῶν, παραμένουσα ὀρθὴ ἐν τῷ μέσῳ τῶν κυκλούντων αὐτὴν ἠθικῶν ἐρειπίων, ἵνα δύναται νὰ τηρῇ τὴν ἁγνότητα τῆς συζυγικῆς ἑνώσεως ἀπρόσβλητον ἀπὸ τῆς μιαρᾶς ταύτης κηλῖδος, ὑψώνει τὴν φωνὴν αὐτῆς εἰς ἔνδειξιν τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς καὶ κηρύττει ἐκ νέου διὰ στόματος αὐτῆς: «Οἱαδήποτε χρῆσις τοῦ γάμου γινομένη οὕτως ὥστε ἀπὸ σκοποῦ νὰ ματαιοῦται ἡ ἐνέργεια ἐν τῇ φυσικῇ αὐτῆς δυνάμει, ὅπως παραγάγῃ ζωήν, εἶναι προσβολὴ κατὰ τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς φύσεως καὶ οἱ οὑτωσὶν ἐνεργοῦντες καυτηριάζονται ὡς ἔνοχοι βαρείας ἁμαρτίας». Εἶναι ὅλως ἀνεπαρκεῖς, προσθέτει ἡ Ἐγκύκλιος, οἱ προβαλλόμενοι ἔστιν ὅτε λόγοι, οἷον πτωχεία καὶ οἰκονομικαὶ περιστάσεις. Ἀλλ᾽ οἱ ὑπερασπισταὶ τῶν νέων τούτων θεωριῶν δὲν χωροῦσιν ὅλοι εἰς τὴν ἀκρότητα τῆς ἀχαλινώτου ἡδονῆς. Ὑπάρχουσιν, οἵτινες τέμνοντες οἱονεὶ τὴν μέσην ὁδόν, πιστεύουσιν οὐχ ἧττον, ὅτι πρέπει νὰ γείνῃ συγκατάβασίς τις ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ὅσον ἀφορᾷ διατάξεις τινὰς τοῦ θείου

καὶ τοῦ φυσικοῦ νόμου. Ἀλλὰ καὶ οὗτοι ὁμοίως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐν γνώσει εἶναι ἀπόστολοι τοῦ μεγάλου ἐχθροῦ, ὅστις ζητεῖ πάντοτε νὰ σπείρῃ ζιζάνια μεταξὺ τοῦ σίτου. «Διὰ τοῦτο ἡμεῖς, οὓς ὁ πατὴρ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ ἀγροῦ αὐτοῦ, ἡμεῖς, οἵτινες ὑποχρεούμεθα ἐκ τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν ἀξιώματος νὰ φροντίζωμεν μὴ ὁ καλὸς σῖτος ἀποπνιγῇ ὑπὸ τῶν ζιζανίων, θεωροῦμεν καθῆκον, ὅπως ἐφαρμόσωμεν εἰς ἑαυτοὺς τοὺς σπουδαιοτάτους λόγους τοῦ ἁγίου Πνεύματος, δι' ὧν ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐξώρκιζε τὸν ἀγαπητὸν αὐτοῦ Τιμόθεον. «Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον...... κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως, ἀκαίρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρεκάλεσον ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ».

Ἡ Ἐγκύκλιος εὑρίσκει ὅτι ἡ πηγὴ ὅλων τῶν κακῶν κεῖται ἐν τούτῳ ὅτι ὁ γάμος ἀντὶ θείου μυστηρίου θεωρεῖται ἁπλῆ ἀνθρωπίνη ἐπινόησις. Τούτου, λέγει, τεθέντος, ἕπεται ὅτι οἱ νόμοι, αἱ διατάξεις καὶ τὰ ἔθιμα, ὑφ' ὧν διέπεται ὁ γάμος, ἀφοῦ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἔχουσιν ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὑπόκεινται τελείως εἰς αὐτόν. Ἐντεῦθεν καὶ δύνανται καὶ πρέπει νὰ καταργῶνται, τροποποιῶνται καὶ ἀκυρῶνται συμφώνως πρὸς τὰς ἀνθρωπίνους ἰδιοτροπίας καὶ τὰς μεταβαλλομένας περιστάσεις τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Ὡσαύτως ἡ ἐν τῇ φύσει ἐρριζωμένη γενετήσιος ὁρμὴ εἶνε κατ' αὐτοὺς καθ' ἑαυτὴν ἱερωτέρα καὶ εὐρυτέρας τάξεως ἢ ὁ γάμος. Ἑπομένως δύναται νὰ εὑρίσκῃ τὴν πλήρωσιν αὐτῆς καὶ ἐκτὸς καὶ ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ γάμου καὶ ὅταν ὁ σκοπὸς τοῦ γάμου παραγκωνίζηται, ὡσανεὶ νὰ ἔχαιρεν ἡ ἀκολασία εὐτελοῦς μοιχαλίδος γυναικὸς τὰ αὐτὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα χαίρει ἡ ἁγνὴ μητρότης τῆς νομίμως συνεζευγμένης συζύγου. Ἐφεξῆς ὁ Πάπας ἐπιτιθέμενος ἐναντίον τῶν δοκιμαστικῶν, προσωρινῶν καὶ συντροφικῶν γάμων, ἀποκαλεῖ αὐτοὺς «μυσαρὰ βδελύγματα, ἅτινα ἀναντιρρήτως ὑποβιβάζουσι τὰ ἀληθῶς πεπολιτισμένα ἔθνη ἡμῶν εἰς τὴν βάρβαρον βαθμίδα τῶν ἀγρίων λαῶν». Μεταβαίνων δὲ εἰς τὰ κακά, ἅτινα ἀντίκεινται πρὸς ἕκαστον τῶν εὐεργετημάτων τοῦ γάμου, ὁ Πάπας λέγει ὅτι τὸ πρῶτον τούτων σχετίζεται πρὸς τὴν τεκνογονίαν. Τὰ βάρη τῶν τέκνων παρασύρουσί τινας εἰς τὴν ματαίωσιν τῆς συζυγικῆς ἐνεργείας. Τοιαύτη πρᾶξις εἶναι ἐπονείδιστος καὶ πράγματι ἐγκληματική. Ἐνῷ ἡ Ἐκκλησία συμπαθεῖ πρὸς ἐκείνους οἵτινες, ἐν ὑπερτάτῃ στερήσει, συναντῶσι μεγίστας δυσχερείας πρὸς ὑποστήριξιν τῶν τέκνων αὐτῶν, ἔχει καθῆκον νὰ φροντίσῃ, ὅπως μὴ εὕρῃ αὐτοὺς μεγαλειτέρων συμφορῶν πρόξενος πλάνη. Οὐδὲν δὲ ἀπολύτως οὐδὲν οὐδ' αὐτὴ ἡ ὑγεία τῆς μητρὸς δύναται νὰ δικαιολογήσῃ «τὸν ἄμεσον φόνον τοῦ ἀθώου» προκειμένου περὶ τῆς ἀφαιρέσεως τῆς ζωῆς τοῦ τέκνου ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρός, τὴν ὁποίαν ἐπὶ διαφόροις προφάσεσιν ἐζήτησαν νὰ δικαιολογήσωσί τινες. Ὡσαύτως κατακρίνει ὁ Πάπας τὴν προτεινομένην ἀποστείρωσιν τῶν ἀπροσφόρων. «Οἱ οὕτως

ἐνεργοῦντες, λέγει, σφάλλονται, διότι παραβλέπουσιν ὅτι ἡ οἰκογένεια εἶναι ἱερωτέρα ἢ ἡ Πολιτεία καὶ ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐγεννήθησαν οὐχὶ διὰ τὴν γῆν καὶ τὸν χρόνον, ἀλλὰ διὰ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν αἰωνιότητα». Ὑπάρχουσιν ἐπίσης ψευδοδιδάσκαλοι ὑποστηρίζοντες τὴν ἀνόητον γνώμην, ὅτι ἄνθρωποί τινες ἔχουσιν ἐκ φύσεως γενετήσιον ὁρμήν, ἥτις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἱκανοποιηθῇ ἐντὸς τῶν στενῶν ὁρίων μονογάμου συζυγίας. Οἱ αὐτοὶ διδάσκαλοι ὑποστηρίζουσι τὴν χειραφέτησιν τῶν γυναικῶν ἐκ λόγων φυσιολογικῶν, κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν. Ἐν τούτοις ἡ ἀποδοχὴ τῶν θεωριῶν τούτων δὲν συνεπάγεται τὴν ἀληθῆ ἐξέλιξιν τῶν γυναικῶν οὐδὲ τὴν λογικὴν ἐκείνην καὶ ὑψηλὴν ἐλευθερίαν ἥτις προσήκει εἰς τὸ εὐγενὲς ἀξίωμα τῆς χριστιανῆς γυναικὸς καὶ συζύγου. Πολλῷ μᾶλλον ἡ ἐσφαλμένη αὕτη ἐλευθερία καὶ ἡ παρὰ φύσιν ἐξίσωσις τῆς γυναικὸς πρὸς τὸν ἄνδρα συντελεῖ εἰς τὴν βλάβην αὐτῆς τῆς γυναικός· διότι, ἂν ἅπαξ αὕτη κατέλθῃ ἀπὸ τοῦ πράγματι βασιλικοῦ αὐτῆς θρόνου, θὰ ἀπολήξῃ μετ᾽ ὀλίγον εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς κατάστασιν τῆς δουλείας. Ταὐτοχρόνως ὅμως αἱ ἀρχαὶ ὀφείλουσι νὰ προσαρμόσωσι τὰ πολιτικὰ δικαιώματα τῆς συζύγου προς τὰ νεώτερα μέσα καὶ τὰς ἀπαιτήσεις.

***

Ἐξετάζων τελευταῖον ὁ Πάπας τὰς κατὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου προσβολάς, καταπολεμεῖ τὴν ἄποψιν καθ᾽ ἣν ὁ γάμος ὑπάγεται ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν κοσμικὴν καὶ πολιτικὴν σφαῖραν καὶ ἀπορρίπτει κατηγορηματικῶς τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ πολιτικὴ πρᾶξις αὐτὴ καθ᾽ ἑαυτὴν συνιστᾷ τὴν σύναψιν τοῦ γάμου, ἡ δὲ θρησκευτικὴ πρᾶξις δέον νὰ θεωρῆται ὡς «ἁπλῆ προσθήκη ἢ τὸ πολὺ ὡς παραχώρησις εἰς τὴν λαϊκὴν δεισιδαιμονίαν». Ὁ θεμελιώδης θρησκευτικὸς χαρακτὴρ τοῦ γάμου ἀπαιτεῖ ὅπως οἱ μελλόνυμφοι δεικνύωσιν ἱερὸν σεβασμὸν ἔναντι αὐτοῦ καὶ προσπαθῶσι μετὰ ζήλου νὰ προσεγγίσωσι τὸν γάμον αὐτῶν ὅσον τὸ δυνατὸν ἐγγύτερον πρὸς τὸ πρότυπον τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας. «Ἐκεῖνοι λοιπὸν οἵτινες ἐσπευσμένως καὶ ἀπροσέκτως συνάπτουσι **μικτοὺς** γάμους, ἀφ᾽ ὧν ἡ μητρικὴ στοργὴ καὶ πρόνοια τῆς Ἐκκλησίας ἀποτρέπει διὰ λίαν εὐλόγους αἰτίας τὰ τέκνα αὐτῆς, ἀθετοῦσι προφανῶς τὸν σεβασμὸν τοῦτον καὶ ἔστιν ὅτε διακινδυνεύουσι τὴν αἰωνίαν αὐτῶν σωτηρίαν». Ἐπαναλαμβάνουσα εἶτα ἡ Ἐγκύκλιος τὴν ἄποψιν τῆς Ἐκκλησίας περὶ τοῦ ἀδιαλύτου τοῦ γάμου καὶ τῶν ἐκ τοῦ διαζυγίου δεινῶν καὶ ἐπιμένουσα ὅτι ὅλοι οἱ πιστοὶ ὀπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ πρέπει νὰ ποδηγετῶνται ἐν ζητήμασι σχετιζομένοις πρὸς τὴν πίστιν καὶ τὴν ἠθικὴν ὑπὸ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, λαλούσης διὰ τοῦ ὑπάτου αὐτῆς ποιμένος τ. ἔ. τοῦ Ρωμαίου Ποντίφηκος, παρέχει ὁδη-

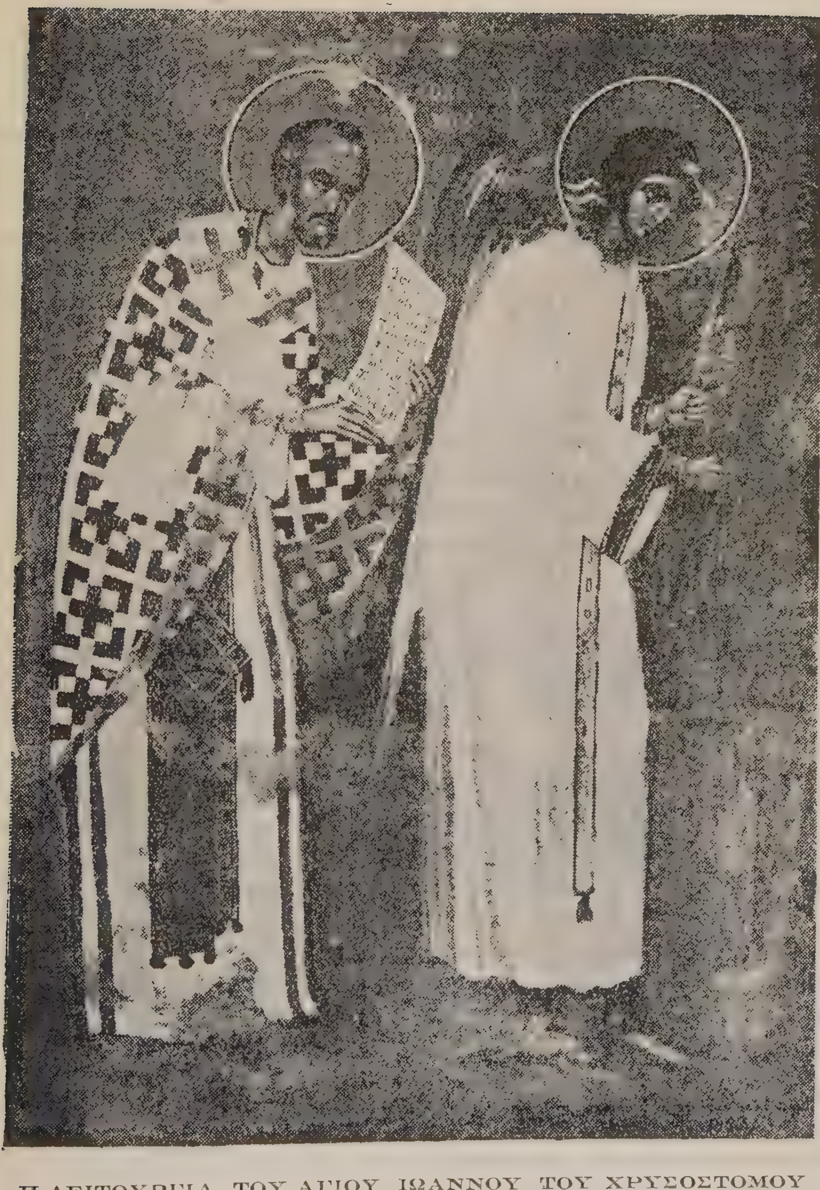
γίας περὶ τῆς προσηκούσης προπαρασκευῆς τῶν μελλόντων νὰ συνάψωσι γάμον. Μεγίστη φροντὶς δέον νὰ καταβληθῇ πρὸς ἐκλογὴν συντρόφου, ὅπως ἀποφευχθῶσιν αἱ θλίψεις, ἃς συνεπάγεται ἀπερίσκεπτος γάμος. Οἱ συνάπτοντες γάμον ὀφείλουσι νὰ μὴ λησμονῶσι τὴν ἰδέαν περὶ Θεοῦ, περὶ χριστιανικῆς θρησκείας, περὶ ἑαυτῶν, περὶ τοῦ συντρόφου αὐτῶν, περὶ τῶν μελλόντων τέκνων, περὶ τῆς ἀνθρωπίνης καὶ τῆς πολιτικῆς κοινωνίας καὶ νὰ μὴ ἀμελῶσιν, ὅπως ζητήσωσι τὰς φρονίμους ὁδηγίας τῶν γονέων των.

Ἡ Ἐγκύκλιος ἐξακολουθεῖ λέγουσα ὅτι τινὲς τῶν δυσκολιῶν τοῦ ἐγγάμου βίου ὀφείλονται εἰς ἐσφαλμένας περιστάσεις. Οἱ συνάπτοντες γάμον αὐτοὶ οὗτοι ὀφείλουσι νὰ καταβάλωσι πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως περιορίσωσι τοὺς κινδύνους τούτους. Ὅταν δὲν ἐπαρκῶσιν ἐξ ἰδίων, δημόσια ἢ ἰδιωτικὰ σωματεῖα δέον νὰ βοηθῶσιν αὐτούς. Ἂν ταῦτα δὲν ἐπαρκῶσι, τότε ἡ ἰδιωτικὴ φιλανθρωπία δέον νὰ προσέλθῃ ἐπίκουρος ἰδίᾳ εἰς πολυμελεῖς ἢ στερουμένας οἰκογενείας. Τὸ Κράτος ὀφείλει ὡσαύτως νὰ βοηθῇ ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχουσιν ἀρκεταὶ κατοικίαι, ὅπου κρατεῖ ἀνεργία, ὅπου ὑπάρχει ἀκρίβεια βίου καὶ ὅπου ἡ μήτηρ εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ἐξέρχηται τοῦ οἴκου καὶ ἐργάζηται. Ἡ βοήθεια τοῦ Κράτους δὲν δύναται νὰ παραμεληθῇ ἄνευ βλάβης τῆς πολιτείας. Σήμερον, ἐπάγεται ὁ Πάπας, κατ' ἀντιστροφήν τινα τῆς ἀληθοῦς τάξεως τῶν πραγμάτων παρέχεται πολλάκις βοήθεια εἰς τὴν ἄγαμον μητέρα καὶ τὰ νόθα αὐτῆς τέκνα, οὐδεμία δὲ εἰς τὰ νόμιμα τέκνα.

Καταλήγων ὁ Πάπας συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς συνεργασίας τῆς θρησκευτικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἐν τοιούτοις μεγάλοις ζητήμασι καὶ ὡς παράδειγμα προσάγει τὴν μεταξὺ τῆς ἁγίας Ἕδρας καὶ τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως συμφωνίαν, δι' ἧς τὸ μυστήριον τοῦ γάμου ἀναγνωρίζεται ὡς συνεπαγόμενον τὰς αὐτὰς συνεπείας, ἃς ἀποδίδει εἰς αὐτὸ τὸ Κανονικὸν δίκαιον.

(Ἕπεται συνέχεια)

† Ο ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΚ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΛΕΠΤΟΥ ΜΙΣΤΡΑ

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΤΟ ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΝΤΟΥΑΡΙΑΣ

Περὶ τὰ μέσα Ἀπριλίου ἐπεσκέφθη τὰ Ἱεροσόλυμα, ἀφοῦ προηγουμένως διῆλθεν ἐξ Ἀθηνῶν, ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας καὶ Πριμᾶτος πάσης Ἀγγλίας κ. Κόσμο Λάγκ. Τὴν 3 Ἀπριλίου ἐπεσκέφθη ἐν Ἀθήναις τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομον. Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη ἔφερεν ἀνεπίσημον χαρακτῆρα, παρῆσαν δὲ κατ' αὐτὴν καὶ ἔνιοι Μητροπολῖται· χορὸς μαθητῶν τῆς Ριζαρείου Σχολῆς ἔψαλε διάφορα ᾄσματα. Ἡ Α. Σεβασμιότης ἔμεινε λίαν εὐχαριστημένος ἐκ τῆς γενομένης Αὐτῇ ἐγκαρδίου δεξιώσεως. Τὴν 15ην Ἀπριλίου ἔφθασεν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔνθα κατέλυσεν εἰς τὴν Ἁρμοστείαν. Τὴν 16ην Ἀπριλίου, ἐν συνοδείᾳ τοῦ Ὑπάτου Ἁρμοστοῦ καὶ τοῦ Ἀγγλικανοῦ Ἐπισκόπου Μὰκ Ἴννες, ἐπεσκέφθη τὸν Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως, εἰς τὰς πύλας τοῦ ὁποίου ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Ὀρθοδόξου Κλήρου. Ὑπ' αὐτοῦ ἐψάλη ἐν τῷ Ναῷ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρχ/που Καντουαρίας Δοξολογία. Ἐπεσκέφθη τὸ Πατριαρχεῖον, γενομένης αὐτῷ ἐξαιρετικῆς τιμῆς ὑποδοχῆς. Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας εἰς Ἱεροσόλυμα ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ Τύπου ὡς «μοναδικὸν γεγονός», προωρισμένον νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν συνεργασίαν μεταξὺ τῆς Ἀγγλικανικῆς καὶ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Εὐχαριστῶν τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος διὰ τὴν ὑποδοχὴν αὐτῆς καὶ φέρων πρὸς αὐτὴν τὸν χαιρετισμὸν τοῦ Ἀγγλικανικοῦ ποιμνίου, ὡμίλησε περὶ τῶν «στενωτέρων σχέσεων αἵτινες σήμερον ὑφαίνονται μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν», καὶ εἶπεν ὅτι τὰ πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν αἰσθήματα τοῦ Ἀγγλικανικοῦ ποιμνίου, τὰ ὁποῖα ὑπῆρξαν φιλικὰ κατὰ τὰς παρελθούσας τέσσαρας ἑκατονταετηρίδας, θὰ ἠδύναντο σήμερον νὰ χαρακτηρισθῶσιν ἄριστα καὶ ἀδελφικά.

Ταξειδεύων ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας διῆλθε πρὸ τῆς εἰς Ἱεροσόλυμα μεταβάσεως καὶ ἐκ τῆς νήσου Πάτμου τὴν 8ην Ἀπριλίου. Μετέβη εἰς τὸ ἱερὸν σπήλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ ἀκολούθως ἐπεσκέφθη τὴν ἱερὰν Μονήν. Τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον ἐξῆλθε τῆς Μονῆς ἐν σώματι εἰς προϋπάντησιν τῆς Α. Σεβασμιότητος, κρουομένων δὲ τῶν κωδώνων τῆς Μονῆς, συνώδευσεν Αὐτὴν μετὰ ψαλμῳδιῶν μέχρι τοῦ Καθολικοῦ τῆς Μονῆς, ὅπου ἐψάλη ὑπὲρ Αὐτῆς Παράκλησις. Διημείφθησαν θερμαὶ προσφωνήσεις, ἐν αἷς ἑκατέρωθεν ἐξήρθη ἡ σημασία τῆς ἐπισκέψεως ταύτης εἰς τὴν Νῆσον ἐν ᾗ διέτριψεν ὁ ἠγαπημένος τοῦ Χριστοῦ μαθητὴς Ἰωάννης καὶ ἤκουσε τὰ ἄρρητα ῥήματα, καὶ ἐξεφράσθη ἡ εὐχὴ ὅπως ἔλθῃ ταχέως ἡ ἡμέρα τῆς ἑνώσεως τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Τὴν ἑορτὴν τοῦ ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, πανηγυρίζοντος τοῦ πανσέπτου Πατριαρχικοῦ Ναοῦ, ἐτελέσθη ἐν αὐτῷ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Λειτουργία, καθ' ἣν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐμνημόνευσεν ἐν τῇ εἰσόδῳ τῶν Τιμίων Δώρων πάντων τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν. Ὑπὲρ αὐτῶν ἔχει καθιερωθῇ ἀπό τινων ἐτῶν νὰ γίνηται τὴν ἡμέραν ταύτην Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Λειτουργία. Αὐθημερὸν ἀπεστάλη τὸ κάτωθι τηλεγράφημα:

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηναγόραν.

Νέαν Ὑόρκην.

Τελέσαντες σήμερον Πατριαρχικὴν Συνοδικὴν λειτουργίαν ὑπὲρ πεφιλημένου αὐτόθι πληρώματος, ἀπονέμομεν εὐχάς, εὐλογίας Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Πατριάρχης **Φώτιος.**

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΟΥΨΑΛΗΣ ΝΑΘΑΝ

Ἐν τῷ Τεύχει τῆς «Ὀρθοδοξίας» τοῦ παρελθόντος μηνὸς Ἰανουαρίου ἀνεγράφη ὅτι ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπηύθυνε πατριαρχικὰς καὶ ἐκκλησιαστικὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς τῷ Σεβασμιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Οὐψάλης κ. Νάθαν, τιμηθέντι διὰ τῆς ἀπονομῆς αὐτῷ τοῦ Βραβείου Νόμπελ τοῦ 1930. Ἀπαντῶσα ἡ Α. Σεβασμιότης ἀπέστειλε τὸ ἑξῆς Γράμμα:

Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Φώτιον.

Οὐψάλη, 1/4/31. Κων/πολιν.

Βαθυτάτας ἐκφράζω εὐχαριστίας ἐπὶ τοῖς συγχαρητηρίοις ἅτινα ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης ἀπηύθυνέ μοι ἐπὶ τῇ ἀπονομῇ τοῦ Βραβείου Νόμπελ καὶ διαρκῶς δοξάζω τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἐσαεὶ ἀξιομνημόνευτον ἱστορικὴν καὶ ἔργον οὖσαν τῆς θείας Προνοίας Ἐγκύκλιον τοῦ 1920, ἀφορῶσαν τὴν κοινωνίαν τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ διὰ τὸν σταθερὸν ἀγῶνα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς συναδελφώσεως μετὰ θαυμασίας ἁγνότητος, μεθόδου καὶ προθέσεως. Καθικετεύω δὲ τὸν Θεὸν ὅπως εὐλογῇ καὶ ἐνισχύῃ τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, τὴν Ὑμετέραν Ἁγίαν Σύνοδον καὶ ὅλον τὸν Ὀρθόδοξον Χριστιανισμόν, ἰδιαιτέρως τὸν Ὑμέτερον ἱκανὸν καὶ ἀγα-

πητὸν Ἀντιπρόσωπον Θυατείρων Γερμανὸν καὶ ἀξιώσῃ ἑορτάσαι τὴν ἔνδοξον τοῦ Χριστοῦ Ἀνάστασιν.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος εὐπειθὴς θεράπων

Νάθαν Σόδερμπλομ.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΛΙΑ

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐδήλωσεν ἐπὶ Συνόδου ὅτι προσωρινῶς Τοποτηρητὴν τῆς Μεγάλης Πρωτοσυγκελλίας διώρισε τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μύρων κ. Πολύκαρπον.

ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΟΥ

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀνεκοινώσατο ἐπὶ Συνόδου ὅτι εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ τέως ἀρχιερατικῶς Προϊσταμένου τῆς Κοινότητος Σταυροδρομίου Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Μιλήτου κ. Αἰμιλιανοῦ, παραιτηθέντος τῆς θέσεως αὐτοῦ διὰ λόγους ὑγείας, εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς προϊσταμενίας ταύτης διώρισε προσωρινῶς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντῖνον.

ΤΑΞΕΙΔΙΑ

— Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μύρων κ. Πολύκαρπος ἐπανέκαμψεν ἐξ Ἑλλάδος 9ην παρόντος μηνὸς Ἀπριλίου.

— Ὁ Σεβασμιώτατος Μητητροπολίτης Θεοδωρουπόλεως κ. Λεόντιος ἀδείᾳ ἐκκλησιαστικῇ μετέβη τὸν παρόντα μῆνα εἰς Ἀθήνας δι' ὑποθέσεις ἀτομικάς.

ΑΠΟΝΟΜΗ ΟΦΦΙΚΙΟΥ

Ἀπενεμήθη συνοδικῶς εἰς τὸν ἑορτάσαντα τὴν τεσσαρακονταετηρίδα τῆς ἐπιστημονικῆς δράσεως αὐτοῦ Διευθυντὴν τοῦ Ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν καὶ ἐκ τῶν Καθηγητῶν τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου κ. Δημητρίῳ Αἰγινήτῃ λόγῳ τῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ τὸ Ὀφφίκιον τοῦ Ἄρχοντος διδασκάλου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

Συστάσει τῆς Ἐφορείας τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς ἐνεκρίθη συνοδικῶς αἴτησις χειροτονίας εἰς διάκονον τοῦ ἐκ τῶν τελειοφοίτων τῆς Σχολῆς Γεωργίου Τρ. Γεωργιάδου. Ἡ χειροτονία ἐτελέσθη τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φιλαδελφείας κ. Μαξίμου. Ὁ χειροτονηθεὶς ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ εἰς τὸ κληρικὸν στάδιον ἔλαβε τὸ ὄνομα Μάξιμος.

ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ

Ὁ Μακαριώτατος Μητροπολίτης Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας κ. Διονύσιος, ἀνταποκρινόμενος εἰς τὴν περὶ ἀνταλλαγῆς Θεολόγων φοιτητῶν ἐπιθυμίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν

τὸν ἱερομόναχον Φιλόθεον, ἀποπερατώσαντα τὸ ὀρθόδοξον Θεολογικὸν τμῆμα τοῦ Πανεπιστημίου Βαρσοβίας, ὅπως οὗτος ἐκμάθῃ τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν καὶ γνωρίσῃ τὰς θεολογικὰς Ἐπιστήμας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ αὐτῶν ἐκφάνσει.

ΕΟΡΤΑΙ

Τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Προύσης κ. Νικόδημον ἑορτάσαντα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέφθη κατ᾽ οἶκον.

Ὡσαύτως ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη καὶ τοὺς ἑορτάσαντας Μητροπολίτας Πριγκηποννήσων κ. Θωμᾶν καὶ Θάσου κ. Γεώργιον.

Συνεχάρη ἐπίσης τηλεγραφικῶς τὸν ἑορτάσαντα Ἄρχοντα Μέγαν Πρωτέκδικον κ. Γεώργιον Παπαδόπουλον.

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Εἰς ἄλλας σελίδας τοῦ παρόντος Τεύχους ἀναγράφονται τὰ ὀνόματα τῶν προσελθόντων εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ἐπισκεφθέντων τὴν Α. Θ. Παναγιότητα κατὰ τὸ Πάσχα, τῶν ἐξ Ἑλλάδος ἐκδρομέων, τῶν Καθηγητῶν καὶ Φοιτητῶν. Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπεσκέφθησαν προσέτι κατὰ τὸν μῆνα Ἀπρίλιον καὶ οἱ ἑξῆς :

— Ὁ Ἐπίσκοπος Χοτίνης κ. Βησσαρίων, ἐπιστρέφων εἰς Ρουμανίαν ἐξ Ἱεροσολύμων.

— Ὁ Μέγας Ἐκκλησιάρχης τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔξαρχος τῶν ἐν Ρουμανίᾳ Ἱερῶν Μονῶν Ἀρχιμανδρίτης κ. Φιλάρετος.

— Ὁ Καθηγητὴς τοῦ ἐν Κισνοβίῳ Πανεπιστημίου **Const. N. Tomescu.**

— Ὁ Ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου τῶν Μελχιτῶν Ἀρχιμανδρίτης κ. **Paul Abou-Hadid**

— Ὁ Ἀμερικανὸς Ἱερεὺς κ. **Frank Gavin,** Καθηγητὴς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ.

— Ὁ Ἀμερικανὸς ἱερεὺς κ. **Sheafe Walker.**

— Ὁ Ἱερεὺς **J. Sandegren,** Ἱεραπόστολος ἐν Ἰνδίαις τῆς Σουηδικῆς Ἐκκλησίας.

— Ὁ κ. Λέων Μακκᾶς, βουλευτὴς Ἀθηνῶν, ἀντιπρόσωπος Ἑλλάδος διὰ τὴν Βαλκανικὴν Ἑβδομάδα.

— Ὁ κ. Σ. Ἀγαπητός, ἀντιπρόσωπος Ἑλλάδος διὰ τὴν Βαλκανικὴν Ἑβδομάδα.

— Ὁ κ. Σ. Ἰωαννίδης, ἀντιπρόσωπος Ἑλλάδος διὰ τὴν Βαλκανικὴν Ἑβδομάδα.

— Ὁ κ. Ν. Μπρούμης, δικηγόρος, ἀντιπρόσωπος Ἑλλάδος διὰ τὴν Βαλκανικὴν Ἑβδομάδα.

— Ὁ κ. **Milan Bernard,** ἀντιπρόσωπος τῆς Σερβίας διὰ τὴν Βαλκανικὴν Ἑβδομάδα.

— Ὀκτὼ Ἕλληνες Φοιτηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἀντιπρόσωποι Ἑλλάδος διὰ τὴν Βαλκανικὴν Ἑβδομάδα.

— Ὁ κ. Corrado Alvaro, Ἰταλὸς διανοούμενος καὶ συγγραφεύς.

— Ὁ Ἀμερικανὸς Καθηγητὴς κ. Barroll N. Brown.

ΕΚΦΡΑΣΙΣ ΕΥΑΡΕΣΚΕΙΑΣ

Εἰς τὰ Μέλη τῆς Τελεταρχικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Ἀναστάσεως ἐξεφράσθη διὰ Γραμμάτων ἡ Πατριαρχικὴ εὐαρέσκεια. Τὰ λαϊκὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ἦσαν:

Σπ. Κωνσταντινίδης, Ἐ. Μαυρίδης, Γ. Ζαπραΐδης, Δ. Ζερβουδάκης, Δ. Λέσσιος, Κ. Σισκίδης, Θ. Ἀποστολίδης, Τ. Μαρῖνος, Γ. Τσικαλιώτης, Τ. Ναούμ, Ν. Ψάθης, Ἀρ. Χρηστίδης, Γ. Παντζίρης, Χ. Ἰωαννίδης, Χ. Ἁγνιάδης, Χ. Βασιλειάδης, Ἐ. Περιπατόπουλος, Ἰ. Ραπτόπουλος.

Μαθηταὶ Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς:

Κορ. Γεωργιάδης, Ἀ. Χατζόπουλος, Ἠλ. Στυλιανίδης καὶ Γ. Νικολαΐδης.

Μαθηταὶ Ροβερτείου:

Ἀθ. Τριανταφυλλίδης, Γ. Μπαστούνης, Α. Μπαστούνης, Γ. Ζαμπιάδης, Ἀ. Βαφειάδης, Γ. Μαυρίδης, Ἀ. Ἀθανασιάδης, Ἰ. Βαλλῆς καὶ Ἀ. Ἀλιμπέρτης.

Γραμματεύων:

Γ. Σ, Γαβριηλίδης.

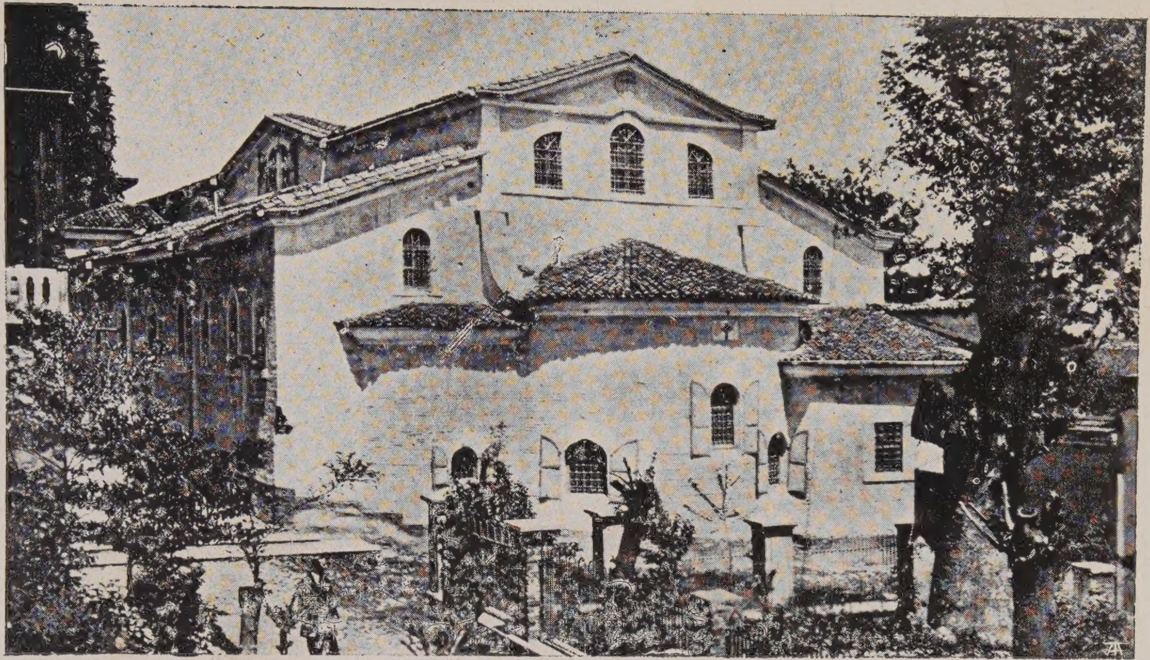
Τὴν Τελεταρχικὴν Ἐπιτροπὴν ὑπεβοήθησε προφρόνως ἐπαρκὴς ἀριθμὸς Ἀστυνομικῶν.

ΕΚΔΟΣΙΣ

† *Μητροπολίτου Κυζίκου Καλλινίκου*

Η ΠΡΩΤΗ ΕΝ ΝΙΚΑΙΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ὑπὸ τὸν ὡς ἄνω τίτλον ἐξεδόθη πρό τινος ὡραία Ἱστορικὴ Μελέτη ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Μητροπολίτου Κυζίκου κ. Καλλινίκου. Ὁ ἀκαταπόνητος Ἱεράρχης τιμᾷ τὸ γῆρας διὰ τῶν ὑψηλῶν αὐτοῦ ἐνασχολήσεων, προϊὸν τῶν ὁποίων εἶναι καὶ τὸ ὡς ἄνω ἔργον ἐκ 336 σελίδων συγκείμενον. Ἀφιεροῦται τοῦτο τῇ Α. Θ. Παναγιότητι. Διαιρεῖται εἰς τρία μέρη· τὸ πρῶτον ἐπιγράφεται: Ὁ Ἀρειανισμὸς πρὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ ἔχει δύο κεφάλαια· τὸ δεύτερον τιτλοφορεῖται: Ἡ ἐν Νικαίᾳ Σύνοδος, καὶ ἔχει τρία κεφάλαια· καὶ τὸ τρίτον ἔχει τὴν ἐπιγραφήν: Ὁ Ἀρειανισμὸς μετὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον. Ἀκολουθεῖ Συμπλήρωμα ἔχον τέσσαρα κεφάλαια, ἐν οἷς ἐξετάζονται ἡ ἐξέλιξις τῶν Ἀρειανῶν, τὸ λεγόμενον Ἀθανασιανὸν Σύμβολον, ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος καὶ ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα.

Η ΟΠΙΣΘΙΑ ΠΡΟΣΟΨΙΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΝΑΟΥ